

GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA

Class No.

Book No.

N. L. 38.

MG/PO—S1—19 LNL/02—27-3-63—100,000.

P
091.421
K13567

GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL LIBRARY
CALCUTTA

This book was taken from the Library on the date last stamped. A late fee of 6 nP. will be charged for each day the book is kept beyond a month.

N. L. 44.

MGIPC-S3-8 LNL/63-7-6-63-50,000.

ਛਾਪਾ ਟੈਪ

ਕਿਸਾ

ਜਿਉਣਾ ਮੌੜ

ਕ੍ਰਿਤ

ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕਵੀਬਰ

*****
ਜਿਸਕੋ

ਹਾਜੀ ਚਰਾਗ਼ਦੀਨ ਸਰਾਜ਼ਦੀਨ
ਤਾਜਰਾਨਿ ਕੁਤਬ ਲਾਹੌਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ
ਨੇ

ਮੁਨਸ਼ੀ ਲਾਲਦੀਨ

ਮਾਲਿਕ ਮਤਬਾ ਸੇ

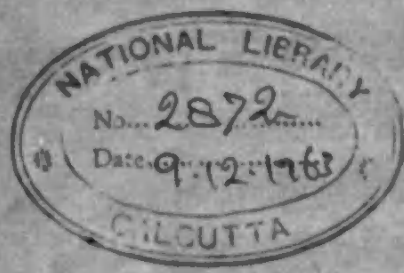
੧੭੧੧.

ਐਲਬੀਯਨ ਪ੍ਰੈਸ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ
ਮਸਤੀ ਵਿਖੇ ਛਪਵਾਯਾ

Rs. 5.00

SHELF LISTED

P.
891.421
K13567

B

in am.

ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਥ ਕਿੱਸਾ ਜਿਉਣੇ ਮੌੜ ਕਾ ਲਿਖਯਤੇ ॥
ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥ ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾ
ਜਪਦਾ ਅਧਨ ਹੋਕ ਸੇਵਕਾ ਪਿਆਰਿਆ ਦਾ ਕਾਰਜ
ਸਵਾਰੀਏ । ਬੋੜੀਬੋੜੀ ਮਤ ਸਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਕਵੀਸਰੀ
ਦੀ ਖੇਲੁਦੇਕਿਵਾੜ ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ ਪੁਕਾਰੀਏ । ਤੇਰੇ ਤੇਰੀ
ਜੋਤ ਨਹੀਂ ਛਪਦੀ ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਹੋਇਕੇ ਦਿਆਲ ਪਾਰ
ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਉਤਰੀਏ ॥ ਕਵੀ ਜੋ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕਰਦਾ
ਸਿਫਤ ਤੇਰੀ ਹਥ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਨਾਮ ਤੇਰੀ ਉਚਾਰੀਏ
॥੧॥ ਕਥਿਤ ॥ ਤੂੰਹੀਹੈ ਬੇਅੰਤ ਸੰਤ ਦਰਹੀ ਪਕਾਰਦੇਨ ਤੂੰ
ਹੀ ਗੰਗਾ ਜਮਨਾ ਪਾਗ ਜੋ ਕਹਾਂਓ ਦਾ । ਤੂੰਹੀ ਸੁਲਤਾਨ
ਗੁੰਗਾ ਪੂਜਦਾ ਜਹਾਂਨ ਭੈਰੋਂ ਤੂੰਹੀ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਕਲਾ ਤੇਰੇ
ਮੈਂ ਰਖਾਂਉਦਾ । ਤੂੰਹੀ ਸੋਸਨਾ ਗਜਿਕੋ ਪੈਗਿਆ ਕੁੰਡਲ ਮਾਰ
ਤੂੰਹੀ ਧੋਲ ਬੋਲ ਸਿਰ ਪਿਰਥਮੀਉਠ ਉਂਦਾ ॥ ਹਤਚਿਤ
ਲਾਇ ਨਾਮਜਪੀ ਤੂੰ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਲੰਜਿਆ ਦਰੋਵਤਾ ਕੀ
ਆਪਰਖਵਾਂਉਂਦਾ ॥੨॥ ਕਥਿਤ ॥ ਗਨਕਾਮੁਕਤ ਕੀਤੀ

(੨)

ਆਪਤੈ ਦਿਆਲ ਹੋਕੇ ਆਪ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀਤੂੰ ਦਿਸਤਾ ਬੰ
ਧਾਉਂਦਾ ॥ ਗਜਨੂੰ ਸਹਾਈ ਹੋਇਆ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਅ
ਜਮਲ ਪਾਪੀ ਤਾਈਂ ਤਾਰਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ॥ ਦੇਖਕੇ
ਪਰੇਮ ਫੇਰ ਭਲਣੀ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਰ ਧੰਨਾਜੱਟ ਸੈਣਾ
ਨਾਈ ਜੋ ਕਹਾਉਂਦਾ ॥ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਵਾਂਗ ਤਾਰਦੇ ਕਵੀ
ਸ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵੀਜੋ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ॥
੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਗੁਰ ਬਿਨ ਗਿਆਨ ਨਾ ਧਿਆਨ ਹੋਵੇ
ਆਦਮੀਨੂੰ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧ ਤਰ ਜਾਈਏ
॥ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇ ਦਿਆਲ ਜੋ ਨਮੰਗ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਹੋਣ ਗੁਰੂ
ਹੋਵੇ ਦਿਆਲ ਭੇਦ ਅੰਛਰਾਂ ਦਾ ਪਾਏ ਏ ॥ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇ
ਦਿਆਲ ਜੋ ਬਚਾਵੇ ਜਮਜਾਲ ਕੋਲੋਂ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇ ਦਿਆਲ
ਕਿਸਾ ਮੌਜ਼ਦਾ ਬਣਾਏ ਏ ॥ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਖੜਾ ਕੂਕ
ਦਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਹੋਇਕੇ ਦਿਆਲ ਹੱਥ ਲਮ ਫੜਾਈਏ
॥ ੪ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਵੀ ਲੋਂ ਗੋਵਾਲਰੈਂਦਾ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚੀਆਂ
ਮੈਂ ਕੈਂਦਾ ਕੋਲ ਆਰਫਾ ਦੇ ਬੈਂਦਾ ਨਿੱਤ ਕਰਦਾ ਭਜਨ
ਰੇ । ਬੋਲੀ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਬੋਲਾਂ ਦਧੇ ਮਖਣ ਬਿਰੋਲਾਂ ਨਾਲ
ਕੰਡਿਆ ਦੇ ਤੋਲਾਂ ਜੈਸੇ ਲਾਲਹੀਦਗਨਰੇ । ਪੀੜਕਫਿਆ
ਅਰਕ ਨਹੀਂ ਤੁਕ ਮੈ ਫਰਕ ਜਿਵੇਂ ਰੇਲਕੀ ਸੜਕ ਉਤੇ
ਗਡੀਆਂ ਭਗਨ ਰੇ ॥ ਬੁਧਵਾਨ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ ਕਿਸ
ਨ ਸਿੰਘ ਅਛਰ ਬਿਚਾਰ ਲਾਇ ਦੀਰਘ ਲਘਨ ਰੇ ॥
੫ ॥ ਅਥ ਕਿਸਾ ਬਨਨਾ ॥ ਕਬਿੱਤ

(੩)

ਕਿੱਸਾ ਮੌੜ ਦਾ ਬਣਾਵਾਂ ਸਾਰੇ ਜਗ ਮੈ ਸੁਨਾਵਾਂ ਹਾਲ
ਬੀਤਿਆ ਬਤਾਵਾਂ ਜਿਕੋਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਅਉਂਦਾ ॥ ਜਦ
ਤੇਗਕੋ ਵਗਾਵੇ ਪੈਰ ਕਿਤੇ ਨ ਹਲਾਵੇ ਆਪ ਸਾਮ੍ਹ
ਟੇ ਨੂੰ ਜਾਵੇ ਮਾਰੂਰਮੇਖਪਾਉਂਦਾ । ਬਡਾ ਸੁੰਦਰ ਜੁਆਨ
ਸਾਰਾ ਕੰਬਦਾ ਜਹਾਨ ਪਿਛੇ ਮੁੜਨੇਦੀਆਨ ਡਾਕੂ ਧੜ
ਵੀ ਮਦਾਉਂਦਾ ॥ ਐਮਦਹਰਿਆਉ ਵਾਲਾ ਮਰਿਆ ਕਿ
ਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਕਰ ਡੋਗਰਾਣੀਆ ਨੂੰ ਰੰਡ ਆ ਬਹਾਉਂਦਾ
॥ ੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਜਾਇ ਪਟਿਆਲੇ ਮੈ ਦਕਾਨ
ਪਯਾ ਕਵੀਆ ਨੇ ਚੋਬਰ ਪਿਆਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਮੁਲਾਕਾਤ
ਨੂੰ ॥ ਰਲਮਿਲ ਸਾਰਿਆ ਸੁਆਲ ਕਤਾ ਆਟਕੇ ਤੇ ਜਿ
ਉਟੇ ਡਕੂਵਲੀ ਤੂੰ ਸੁਣਾਈ ਖੇਲੁਬਤ ਨੂੰ ॥ ਕੁਤਬ
ਫਰੋਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਆਗਿਆ ਫੁਮਨਸਿੰਘ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰੱਖ
ਫੇਰ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਸੁਗਾਤ ਨੂੰ ॥ ਮੁਨਸ਼ੀ ਕਹੈਤ ਕਿਸਾ ਜੋੜ
ਤੂੰ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਕਗਜ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਦਿਨੇ
ਰਾਤ ਨੂੰ ॥ ੭ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਕਿੱਸਾ ਜੀਉਟੇ ਮੌੜ ਦਾ
ਕੈਂਦਾ ਬਧ ਸਮਰ ॥ ਓੜ੍ਹ੨ ਦੁਨਿਆਂ ਛੱਡਣੀ ਕਟ ਗਿ
ਆ ਦਿਨ ਚਾਰ ॥ ੮ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਮੌੜਾ ਦੇ ਵਿਚ ਸੂਰਮਾ
ਜਿਉਟਸਿੰਘ ਹੈ ਨਾਮ ॥ ਦੋਹੀ ਫਿਰਦੀ ਜਗਤ ਮੈ ਸਭ
ਕਰਦੇ ਪਰਣਾਮ ॥ ੯ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਿਸ਼ਨਾ ਜੋ ਮੌੜ
ਪਹਿਲਾ ਗਿਆ ਸੀਦੜਕ ਯਾਰੇ ਸੂਰਮਾ ਮਰਦ ਭਲਵਾਨ
ਹੈ ਕਹਾਉਂਦਾ ॥ ਸੁਣਕੇ ਤੇ ਨਾਮ ਲੋਕ ਕੰਬਦੇ ਨੇਬਰਬਰ

ਮਾਰਕੇਤੇ ਭਾਕੇਵਿਚ ਮੋੜਾਏ ਲਿਆਉਂਦਾ ॥ ਲੈਂਗੋਂ ਵਾਲੀ
 ਆ ਕਨੌਜੁ ਹੋਰ ਗੋਲੀਜਾਨੇ ਡਿੱਖੀ ਵਲਾ ਰਾਜਗੜ ਵਿਚ
 ਘੀਲਾ ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਉਂਦਾ ॥ ਸਾਰਿਆ ਦੇ ਉਤੇ ਜਿਉਣਾ
 ਐਸਰ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਕਿਸਨੇ ਦਾ ਬੀਰਜੈ ਜਨਮ ਫੇਰ
 ਪਾਉਂਦਾ ॥ ੧੦ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਇਕ ਰੋਜ਼ ਭਕਾ ਮਾਰਿ
 ਆ ਕਿਸਨੇ ਨੇ ਜਾਇ ਕੇਤੇ ਸੱਤ ਸੇ ਦਾ ਮਾਲ ਭਾਈ
 ਲੁੱਟ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ॥ ਤਸ਼ਿਆਲ ਵਿਚੋਂ ਰਲ ਗਏ
 ਨਾਲ ਚੋਰ ਹੋਰ ਮਾਲ ਸਾਰੇ ਕੱਠਾ ਘਰ ਇਕ ਦੇ ਸੀ ਪਾ
 ਉਦੇ ॥ ਕੋਈ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਮਾਲ ਮੰਗਦੇ ਨੇ ਓਸ ਕੋਲੋਂ
 ਗਿਆ ਹੈ ਮੁਕਰ ਫੇਰ ਮਾਰਕੇ ਗਵਾਉਂਦੇ ॥ ਏਸ ਖੂਨ
 ਪਿਛੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਜੋਰਕੇ ਬਿਆਨ
 ਕਵੀ ਅਗਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ॥ ੧੦ ॥ ਕਥਿਤ ॥
 ਕਿਸਨਾ ਜੋ ਮੋੜ ਭੱਜਗਿਆ ਸਰ ਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ਫੜਿਆ ਨਾ
 ਜਾਵੇ ਠਾਣੇ ਰਹੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਕੇ ॥ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਭਾਕੇ ਜੱਟ
 ਛੱਡਦਨੀ ਮੂਲ ਯਾਰੇ ਐਹਮਦ ਦੇ ਘਰ ਮੈਹਰਿਆਉ
 ਸਿੱਟੇ ਜਾਇਕੇ ॥ ਐਹਮਦ ਦੇ ਨਾਲ ਬਡਾ ਪਿਆਰ ਜਾਣੇ
 ਕਿਸਨੇ ਦਾ ਇਕਮੰਜੇ ਸੌਣ ਵੇਵੇਜਫੀਅ ਮਿਲਾਇ ਕੇ
 ॥ ਪਿ ਸਾਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚ ਅਗਿਆਰ ਪੈਂਦੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ
 ਹੋਈ ਬਦਨੀਤ ਫੇਰ ਲੁੱਟ ਪਾਣੀ ਖਾਇ ਕੇ ॥ ੧੧ ॥
 ਦਹਿਰਾ ॥ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਅੰਗੇਜ਼ ਕਾ ਫੜ ਲੈ
 ਕਿਸਨਮੋੜ ॥ ਅਨਾਮ ਮਿਲੁਗਾ ਓਸਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਵਿ

(੫)

ਭਏੜ ॥ ੧੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਚਾਰ ਸੈਦਾ ਮਾਲ ਲਿਆ
ਦਾ ਇਕ ਰੋੜ ਕਿਸਨੇ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇਤੇ ਕੁੰਡਾ ਘਰ ਐਹ
ਮਦ ਕੇ ਪਾਉਂਦਾ ॥ ਦੇਖਕੇ ਤੇ ਮਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਦਿਲ
ਡੋਗਰੇਦੇ ਪਲੰਗਨਵਾਰਦਾਸੀ ਜੱਟਨੂੰ ਬਛਾਉਂਦਾ ॥ ਹੋਈ
ਬਦਨੀਤ ਅਜ ਕਿਸਨਾ ਫੜਾਇ ਦੇਵਾ ਪਿੰਡਇਆ ਚੋਥ
ਰਾ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ॥ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋਇ ਮਾਲ
ਰੱਖਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਠਾਣੇਦਾਰ ਸੱਦ ਪੇਰੀਂ ਬੇੜੇਆ
ਅੜਾਉਂਦਾ ॥ ੧੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਿਸਨਾ ਕਰੋਧ
ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਡੋਗਰੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਈ ਨਾਲ
ਦਗੇ ਦੇ ਫੜਾਇਆ ॥ ਹੋਇਕੇ ਤੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਜੇ ਫੜ ਲੈਂਦਾ
ਮੇਰੇ ਤਾਇ ਜਾਣਦਾ ਮੈ ਠੀਕ ਤੈਨੂੰ ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਇਆ ॥
ਦੇਖਕੇ ਕਨੂਨ ਫੇਰ ਸੂਬੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੇਤਾ ਵਿਚ ਪਟਿ
ਆਲੇ ਪਾਸ ਦਾਲਤੀ ਦੇ ਆਇਆ ॥ ਸ਼ੇਰਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇਜ
ਜੱਟ ਦਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਤਾਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਏ
ਚਲਾਇਆ ॥ ੧੪ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਿੱਛੇ ਜਿਉਣਾ
ਉਠਿਆ ਜਟ ਡਕ ਲੈਂਦਾ ਮਾਰ ॥ ਨਾ ਡਰਦਾ ਸਰ
ਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸਨਾ ਕਰੇ ਵਿਚਾਰ ॥ ੧੫ ॥ ਜਵਾਬ ਜਿਉਂ
ਟੇਕਾ ਮਾਉਂ ਤਾਈਂ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਜਿਉਂਟਾ ਨਾਮ
ਕਾਸਨੂੰ ਤੈਂ ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਅਪ ਮਾਏ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਮਰ ਜਾਣਾ
ਕੱਟ ਦਿਨ ਚਾਰਨੀ ॥ ਲੱਧੀ ਵਾਲਾ ਪੁਤ੍ਰ ਜਿਕੋਂ ਮਰਗਿ
ਆ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਸੱਚ ਦੀ ਮੈਂ ਗਲ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਉਚਾਰ

(੬)

ਨੀ ॥ ਜਿਉਂਟਾ ਤੂੰ ਵਟਾਇ ਨਾਮ ਰੱਖਦੇਈਂ ਹੋਰ ਮੇਰਾ
ਮਰਜਾਨਾ ਹੱਕ ਹੈ ਬਹਾਦਰਾਂਦੀ ਕਾਰਨੀ ॥ ਸੂਰਮ ਨੂੰ ਮੇਰ
ਟਾ ਰਵੇਂ ਭੱਜਣਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਜਿਉਂਟਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਸਿ
ਰਚਾੜ ਦਿੱਤਾ ਭਾਰਨੀ ॥ ੧੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮੌੜਾ
ਵਿਚ ਜੰਦ ਇਕ ਆਟ ਫੁੱਕੀ ਬਾਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਪਿੱਪਲਾਂ ਦੇ
ਹੇਠ ਡਰਾ ਜਾਇਕੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ॥ ਫੋਲ ਤੇ ਡਫਾਲੇ ਨਾਲ
ਵੱਜਦੇ ਨੇ ਛੋਟਿਆਂ ਦੇ ਤੁਰੀਆਂ ਤੇ ਆਦਹੋਰਬੰਸਰੀਵਜਾਂ
ਉਂਦੇ ॥ ਬਸਤ ਬਲੇਵਾ ਸਾਰੇ ਸਾਂਭ ਲੀਤਾ ਜਾਨੀਆਂ ਨੇ
ਫੇਰ ਸਤਰੰਜੀਆਂ ਤੇ ਤੋਸਕਾਂ ਵਛਾਉਂਦੇ ॥ ਬਡੇ ਰੰਗ
ਰਾਗ ਨਾਲ ਬੈਠਗੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਗੱਡ ਅਸਮਾਨੇ ਨਾਚ
ਉੱਮਦੇ ਭਰਾਂਉਂਦੇ ॥ ੧੭ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਅਬਟ ਦੇ
ਵੇਲੇ ਹੈ ਢੁਕ ਉਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀਮੰਗਤ ਗਰੀਬ ਪੈਸੇ
ਲੁਟਦੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ॥ ਗੱਡ ਆਂ ਜੋ ਬੈਲ ਤਾਂਸਿੰਗਾਰ ਲੀ
ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਰਕਾਬ ਪੇਰ ਪਾਉਂਦੇ
ਗੈਟਾ ਗੱਟ ਪਾਇ ਕੇ ਤੇ ਚੋਬਰ ਸੁਕੀਨ ਹੋਇ ਸੁੰਦਰ
ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਅੰਗ ਆਪਣੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ॥ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਟਕੇ
ਓਨਾਂ ਸਿੱਟੇ ਨੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਏਸ ਤਦਬੀਰ ਓਇ
ਢੁਕਾਉ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ॥ ੧੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਜੰਦ
ਤਾਂਈ ਸਦਨੇ ਨੇ ਫੇਰ ਰੋਟੀ ਖਵਟੇ ਨੂੰ ਚੋਬਰਾਂ ਦਾ ਬੁੰਡ
ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੈਂ ਖਲੋਗਿਆ ॥ ਨਾਲ ਚਤਰਈ ਤਗਾ ਕਡ
ਲੀਤਾ ਜਿਉਂਟੇ ਮੌੜ ਕੱਡਕੇ ਤੇ ਤੰਗੇ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਪਰੇਹੋਗਿ

(੨)

ਆ । ਦੇਖੋ ਚਤਰਈ ਨਾਮਲੁਮ ਹੋਇਆ ਜਾਵੀ ਮਾ ਨੂੰ
ਸੂਰ ਕੀ ਬਪਟ ਘੜ ਜਾਇ ਆਪ ਸੋਗਿਆ ॥ ਐਡੀ ਚਤ
ਰਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਮੋਤੀਆ ਦੇ ਵਿਚ
ਜੱਟ ਲਾਲੜ ਪਰੇ ਗਿਆ ॥ ੧੯ ॥ ਕਥਿਤ ॥

ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਦਿਨ ਗੋਹਟਾ ਗੱਟਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੀਆ
ਨ ਰੋਵੇ ਤੱਗੇ ਵਾਲਾ ਗਲ ਸੱਖਣਾ ਸਦਾਇਆ ॥ ਕੀਤੀ
ਹਾਲਹਾਲ ਫੇਰ ਖੜਕੇ ਚੁਗਾਨ ਵਿਚ ਸਟਕੇ ਹੁਵਾਲ
ਜਾਨੀ ਮਾਨੀ ਸਭ ਆਇਆ ॥ ਜਾਨੀ ਮਾਨੀ ਸਾਰੇ ਰਲ
ਬੇਠ ਗੇ ਖਮੋਸ਼ ਹੋਕ ਘੱਲਕ ਤੇ ਨਾਈ ਤਾਇ ਪਿੰਡ ਸਦ
ਵਾਇਆ ॥ ਪਿੰਡਨੂੰ ਡਰਵੇ ਦੇਣ ਲੱਗਗੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ
ਖਾਇਕੇ ਤੇ ਵੱਢੀ ਤਸੀਂ ਚੋਰ ਨੂੰ ਛਪਾਇਆ ॥ ੨੦ ॥

ਕਥਿਤ । ਆਈ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਬੈਠ ਸਦਦੇ ਨੇ
ਜਿਉਣੇ ਤਾਈ ਪੁੱਜ ਬੁਰਿਆਰ ਤੈਨੂੰ ਮੱਚਲੀ ਸਟ ਓਦੇ ॥
ਮੰਨਦਾ ਨਾ ਤੱਗ ਨੂੰ ਨਸੀਗ ਜੋਰ ਲਾਇ ਰਹੇ ਐਵੇ ਸਬ
ਲਾਡਾਈ ਜੱਟ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦੇ ॥ ਹਾਕਮਾਦੇ ਅੱਗੇ ਜੋਰ
ਚੱਲਦਾ ਨਾ ਮੂਲ ਯਾਰੋ ਠਾਣੇਦਾਰ ਸੱਦ ਪੈਰੀਂ ਬੇੜੀਆ
ਪਵਾਉਂਦੇ ॥ ਰੋਸਨ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਹੋਗਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ
ਜਾਇ ਸਿੰਗਰੂਗੀਂ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਮੈਂ ਪੁਚਾਉਂਦੇ ॥ ੨੧ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਚੋਰ ਪਿੰਡਨੇ ਬਣਾਇਆ ਦਗਾ ਪੁੱਜਕੇ
ਕਾਇਆ ਡੰਡਾ ਬੰਡੀ ਹੋ ਪਵਾਇਆ ਮਿਰ ਦੁਖੜੇ ਸਹਾ
ਰਦਾ ॥ ਹੱਥ ਚੁਕੀ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਕੰਮ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰਾਇ

(੮)

ਆ ਵੱਡਾ ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਯਾ ਵਾਲੀ ਬਣੇ ਨਹੀਂ ਕਾਰਦਾ ॥
ਸੁਲਤਾਨ ਕੇ ਧਿਆਵੇ ਗੁਰੂ ਆਪਣਾ ਮਨਾਵੇ ਜਿ
ਕੇ ਬੰਨਿਆ ਛਡਾਵੇ ਏਹੁ ਸਿਫਤ ਉਚਾਰਦਾ ॥ ਤੂੰ ਹੀ
ਹੈਂ ਬੇਅੰਤ ਅੰਤ ਆਵੇ ਨਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਆਜਜਾ ਨਥਾ
ਵਿਆ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰਦਾ ॥ ੨੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥

ਕਰਦਾ ਸਿਫਤ ਜਿਉਣਾ ਰੱਖਕੇ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ
ਦੇ ਕਾਰਨੇ ਜਨਮ ਆਪ ਧਾਰਿਆ ॥ ਰਾਘਵਾ ਦੀ ਕੁਲ
ਵਿਚ ਰਾਮ ਤੂੰ ਉੱਤਾਰ ਹੋਇਆ ਦੇਵਤਿਆ ਦ ਕਾਰਨੇਤੈਂ
ਰਾਵਣ ਗੁਜਾਰਿਆ ॥ ਲੌਂਦ ਦ ਮਹੀਨਾ ਲਾਇ ਮਾਰਿਆ
ਸੀ ਬੈਰੀਆ ਨੂੰ ਨਰਸਿੰਘ ਰੂਪ ਤਰ ਬੇਦਾਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ ॥
ਭੀੜ ਦੇ ਬਖਤ ਬਾਲੀ ਬਣਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਭਗਤ
ਕੰਬੀਰ ਦਾ ਤੈਂ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰਿਆ ॥ ੨੩ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ਕੱਟਕੇ ਮਹੀਨਾ ਇਕ ਤਿਆਰੀ ਕੀ
ਤ ਭੰਜਣ ਦੀ ਲਾਇਕੇ ਮਸ ਲਡੇ ਤਨਾਲ ਬੇੜੀ ਬੰਢਦਾ ॥
ਬੰਢਕੇ ਤੇ ਬੇੜੀ ਲੌਂਦ ਰਖ ਦਿਤੀ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਕੱਸਦਾ ਲੰ
ਗੋਟਾ ਧੋਤੀ ਤੇੜ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ॥ ਚੜ੍ਹਕੇ ਬੁਰਜ ਛਾਲ
ਮਾਰਾ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਦੇਖਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਿਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਜਾਊ
ਹੰਡਦਾ ॥ ਬਣੀ ਹੈ ਮੁਹਾਲ ਔਖ ਪੁੱਜਕੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘ
ਖੜਾ ਪਹਿਰੇ ਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਤਾਈਂ ਛੱਡਦਾ ॥ ੨੪ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ਜੱਟ ਏਲਕਾਰੇ ਮਾਰ ਪੈਰੁਨ ਗੁਜਾਰੇ ਲਵੇ
ਲੌਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਕਾਲੀ ਘਟਵਾਂਗ ਗੱਜਿਆ ॥ ਪਿਆ ਹਲ

ਜਾਏ

(੯)

ਕਾਰ ਸਾਰੇ ਉਠਿਆ ਬਜਾਰ ਖਤ ਭੇਜੇ ਸਰਕਾਰ ਅਜ
ਜਿਉਂਟਾ ਮੋੜ ਭੱਜਿਆ ॥ ਲੋਕ ਖਾਣ ਬਰਬਲੇ ਮੁਖੋਂ
ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇਕੇਰਾ ਖਾਇਕੇ ਤੇ ਠੋਕਰ ਸੁਮੀਨ ਨਾਲ
ਵੱਜਿਆ ॥ ਛੱਡ ਸੰਗਤੁਰ ਦੂਰ ਨੱਠਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ
ਆਪ ਕਰਤਾਰ ਰੱਖੀ ਸੂਰਮੇ ਦੀ ਲੱਜਿਆ ॥ ੨੫ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਲਾਇਕੇ ਕਚਰੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨਿਆਉ
ਕੀਤਾ ਸੂਰਮਾ ਹੈ ਜਟ ਗਿਆ ਬੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਕੇ ॥
ਭੱਜ ਗਿਆ ਜਿਉਂਟਾ ਮੋੜ ਖਤ ਭੇਜਿਆ ਲਹੌਰ ਆਇ
ਆ ਨੰਦਣੇ ਪਸ਼ੌਰ ਭੀਨਾ ਕਲਾਨੂੰ ਮਰੋੜਕੇ ॥ ਬਡਾ ਹੋਇ
ਆ ਬਲਵਾਨ ਆਪ ਦੱਖਿਆ ਪਛਾਨ ਐਸਾ ਹੋਰ ਨਜਹਾ
ਨ ਮਾਰੂ ਜੋੜੀਆਂ ਬਛੋੜਕੇ ॥ ਨਾਭੇ ਪਟਿਆਲੇ ਭਾਕ ਉਪ
ਜੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਲੁੱਟੁ ਰੇਲ ਗੰਡੀ ਫੌਜਭਕੂਆਂ ਦੀ
ਜੋੜਕੇ ॥ ੨੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਚੌਧਰੀ ਕੇ ਰਾਜ

ਵਿਚ ਮਾਰ ਭਾਕਾ ਜਇ ਕੇਤੇ ਢੀ ਗੀ ਵਾਲ ਬਾਣੀਏ
ਨੂੰ ਲੁੱਟਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ॥ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਅਗੇ ਜ਼ੋਰ ਚਲ
ਦਾ ਨਾ ਬਾਣੀਏ ਦਾ ਕਢ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਆਨੋਂ ਲਸਕਾ
ਉਂਦਾ ॥ ਫੇਰ ਏ ਰਪੋਟ ਗਈ ਨਾਭੇ ਹੀਰਾਸਿੰਘ ਕੋਲੇ
ਲੁੱਟਿਆ ਜਹਾਨ ਖਤ ਬਾਣੀਆਂ ਲਖਾਉਂਦਾ ॥ ਏਮਭ ਕ
ਈ ਕਸੂਰ ਨਾਭੇ ਫੜਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜੋੜਕੇ ਬਿਆਨ
ਕਵੀ ਅਗਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥ ੨੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਬੇਨਿਆ
ਨਾਰਹੇ ਕਹੇ ਕਿਸਨਾ ਬਿਚਾਰ ਕੇਤੇ ਦੁੱਲੇ ਭੁੱਟੀ ਵਾਗਜਗ

(੧੦)

ਟੁਰੀਆ ਕਹਾਨੀਆ ॥ ਭੱਜਬੰਦੀਖਾਨਿਓਂ ਘੋੜੀਖੋਲ੍ਹੇਮਾਹ
ਰਾਜ ਵਾਲੀ ਮਾਰਿਆ ਦੁਲੱਤਾ ਨੱਕਪੈਗਈਆ ਨਿਸ਼ਾਨੀ
ਆ ॥ ਖਾਇਕੇਦੁਲੱਤਾ ਫੇਰ ਚੜ੍ਹਗਿਆ ਕੋਟਉਤੇਮਾਰੀਹੋਠ
ਛਾਲ ਡਿਗਪਿਆ ਬਿਚ ਪਾਨੀਆ ॥ ਚੰਦਰਾ ਕਸੂਤਾ ਸੋਟ
ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਮਰਿਆ ਮਨੁੱਖ ਮੂਰੇ ਪਿੰਟਣ
ਜਨਾਨੀਆ ॥ ੨੮ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਦਗ
ਫੇਰ ਹੋਇਆ ਟਾਲ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਗੁੱਜਰਾ ਦੇ ਬਿਚ ਮਿਤ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੜਾਲਿਆ ॥ ਦਗੇਦਾਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਗ ਮੂਰੇ
ਆਵਦਾ ਹੋ ਹੋਇ ਬੇਈਮਾਨ ਨੱਕ ਪੁੱਤ ਦਾ ਬਢਾ ਲਿਆ ॥
ਪਿਛਲੀ ਕਸੂਰ ਸਿਰ ਕੱਢ ਦਿਤੀ ਆਲਕਿਆਨੇ ਤਾਹੀਂ
ਪਟਿਆਲੇ ਕੈਦ ਮੋੜ ਕਰਵਾਲਿਆ ॥ ਕੋਈ ਦਿਨ ਕੱਟ
ਓਥੋਂ ਭੱਜਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਰੋਵੇ ਮਿਤਾ ਜੱਟ ਸੁੱਤਾ ਸ਼ੇਰ
ਕਿਉਂ ਜਗਾ ਲਿਆ ॥ ੨੯ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਗੁੱਜਰਾਦੇ
ਬਿਚੋਂ ਪੁੱਤ ਚੱਕੇ ਆਟ ਬੈਰੀਆ ਦਾ ਜਾਇਕ ਬਹੁਨੇ ਜਿਉ
ਣਾ ਮੋੜ ਝੰਡੇ ਗੱਡਦਾ ॥ ਪੀਤੀਆ ਧਾਰਬਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ
ਦਿਲ ਸੂਰਮੇ ਦੇਧੁਹੇ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਦਾ
॥ ਕਰਕੇ ਰਹਿਮ ਮੁੰਡਾ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਮਾਰਨੇ ਤੋਂ ਪਾਈ ਹੈ
ਨਸ਼ਾਨੀ ਨੱਕ ਥਾਲਕੇਦਾ ਵੱਢਦਾ ॥ ਆਪਣੀਹਥੇਲੀ ਜਾਨ
ਰੱਖਲੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾਬੈਰੀਆ ਦੇਬੈਰਨਹੀਂਜਿਉਣਾ ਮੋੜਾ
ਛੱਡਦਾ ॥ ੩੦ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਦੌਲੇ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ
ਬੋਹਿਆ ਫੇਰ ਸੂਰਮੇਨੇ ਰੋਵੇ ਸਰਦਾਰ ਗੱਲਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ

(੧੧)

ਦੱਸੀਆਂ ॥ ਧੜਵੀ ਲੁਟੇਰਾ ਜੱਟ ਇਥਾ ਵਿੱਚ ਮਾਲ
ਵੇਦੇ ਆਇਆ ਮੈ ਤਾਂ ਭੱਜ ਜਾਵੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨੇ ਕੱਸੀਆਂ ॥
ਮੁਰਗੇ ਸਮਾਨ ਮੌੜ ਪੋਹਿਲੈਂਦਾ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਸੇ ਬਘਿ
ਅੜ ਦੇਖ ਨੱਸ ਜਾਣੇ ਸੱਸੀਆਂ ॥ ਦਿਲਵਿਚ ਹੋਲ ਮੇਰੇ
ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਘੁੰਗੀਆਂ ਗੁਟਾਰਾ ਸਭ ਦੂਰ ਦੂਰ
ਨੱਸੀਆਂ ॥ ੩੧ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਛੱਡੇ ਬਾਮਣ ਫਕੀਰ
ਤੇ ਗਰੀਬਦੇ ਨਾ ਹੱਥ ਲਾਵੇ ਖੱਤਰੀ ਜੋ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਗੋਲੀ ਕੱਸਦਾ ॥ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜੰਦ ਅਜੁੱਕੁ ਗੀ ਸਾਮਣੇ
ਵਿਚ ਚਤਰਾ ਭਧੀਜਾ ਗਲ ਮੌੜ ਕੋਲੇ ਦੱਸਦਾ ॥ ਸਭ
ਵਿੱਚ ਘੇਰੀ ਜੰਦ ਜੱਟ ਨੇ ਬੜੇਰਿਆ ਦੀ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ
ਤਮਮ ਲੋਕ ਨੱਸਦਾ ॥ ਮੌੜ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਰ ਚੋਰ ਨਾ
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਦਲਾਲ ਬਿਚ ਸਭ ਕੋਈ ਛੱਸਦਾ
॥ ੩੨ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਭਾਕਾ ਮਾਰਿਆ ਮੌੜਨੇ ਸੱਥ ਬ
ੜੇਰਿਆ ਖਾਰ ॥ ਮਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾ ਲੁੱਟਿਆ ਕਰਦਾ ਸੈਰ
ਬਿਚਾਰ ॥ ੩੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਲੁਟ ਲੈਣੀ ਜੰਦ ਏਹੁ
ਸੂਰਮੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਥਾ ਸੁਣੋ ਲਾਕੇ ਕੰਨ ਕਿੱਸਾ ਮੌੜ ਦਾ
ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥ ਤੇਗ ਮੌੜਨੇ ਮਗਾਈ ਫਿਰੇ ਜਗ ਮੈਂਦੁ ਹਾਈ
ਯਾਰੇ ਧੋਨ ਓਦੀ ਮਾਈ ਮੱਥਾ ਕੋਈ ਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥
ਜੱਟ ਪਿਛਾ ਨਹੀਂ ਹੱਲੇ ਜੰਦ ਲੁੱਟਕੇ ਤੇ ਚੱਲੇ ਓਇਓ ਭਾਲੀ
ਭੇਰੇ ਮੱਲੇ ਕਾਸ਼ੀ ਮੱਲ ਨੂੰ ਬਲਾਉਂਦਾ ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਭਾਕੇ
ਨਿਤ ਸਿੰਟਦਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਬਾਣੀਏਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਡਾ

(੧੨)

ਪਿਆਰ ਸੀਗਾ ਪਾਉਂਦਾ ॥ ੩੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਾਸ਼ੀ
ਮਲ ਨਾਲ ਬਡਾ ਪਿਆਰ ਜਾਣੇ ਸੂਰਮੇ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਘਨਘੋਰ
ਸੰਗ ਪਿਆਰ ਸੀਗਾ ਮੋਰ ਦਾ ॥ ਕਾਸ਼ੀ ਮਲ ਬਿਨਾ
ਬਿੰਦ ਚਿੰਤਨੂੰ ਨਾ ਹੋਨ ਆਵੇ ਚੰਦ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸੀਨਾ ਮਚਦਾ
ਚਕੋਰਾ ॥ ਹੀਰਾ ਸਿਆਲਵਾਂਗ ਚਿਤ ਜੱਟ ਦਾ ਚਰਾਇ
ਲੀਤਾ ਬਾਬ ਕਾ ਮਿਲ ਨਾ ਬਸਾਹੁ ਕਰੇ ਹੋਰ ਦਾ ॥ ਮੌਜ
ਦੀ ਬਹਾਰ ਰਾਤ ਕੱਟਕੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਉੱਠਕੇ ਸੁਵੇਰੇ
ਫੇਰ ਮੋੜਤਾਈ ਟੋਰਦਾ ॥ ੩੬ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥

ਖੇਮਾ ਮੁਕਬਰ ਉਠਿਆ ਫੜਨਾ ਮੋੜ ਜਰੂਰ ॥ ਲੌਂਗੋਵਾਲ
ਮੈਂ ਵੱਸਦਾ ਕਰ ਦੁੰ ਚਕਨਾ ਚੁਰ ॥ ੩੬ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥

ਕਵੀ ਬੁਠ ਨਾਬੋਲ ਦੇਖ ਮਾ ਬੰਸਰਲਾਲ ॥ ਜਾਲਸ ਜ
ਹੈ ਪੁੱਜ ਕੇ ਏਹੁ ਕਦੀਮੋ ਚਲ ॥ ੩੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥

ਓਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੇਮਾ ਕੂਕਦਾ ਪੁਕਾਰਕੇ ਤੇ ਨਾਜਮ ਦੇ ਸਾ
ਮੂਟੇ ਮੈਂ ਮੋੜ ਤਾਈਂ ਫੜੀਗਾ ॥ ਹੋਵੇ ਜੇ ਹਕਮ ਹਥਿਆਰ ਮਿ
ਲ ਜਾਣ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਜੱਟ ਦੇ ਮੈ ਲੜੀਗਾ
॥ ਏਹੁ ਜੇਹੇ ਸੂਰਮੇ ਮੈ ਕਿਤਨੇ ਫੜਾਇ ਹੋਰ ਕੱਸਕੇ ਦੁਰਾ
ਜਾ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜੇ ਦੇ ਜੜੀਗਾ ॥ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਜੋ
ਸ਼ਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਛਡਣਾ ਨੀ ਮੋੜ ਤਰਖਾਣ ਵਾਂਗੂੰ
ਘੜੀਗਾ ॥ ੩੮ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਨਾਜਮ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ
ਦਉ ਹਥਿਆਰ ਸਾਰੇ ਸੱਦ ਜਮ ਦਾਰ ਪੰਜੇ ਸਸਤ੍ਰ ਦਵਾ
ਉਂਦਾ ॥ ਸਲਾ ਤਲਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਢਾਲ ਅੰਗ ਲਾਵਟੇ ਨੂੰ

(੧੩)

ਹੋਰ ਪਸਤੈਲ ਤੇ ਦਗੜੇ ਹੋ ਦਲਾਉਂਦਾ ॥ ਫੜਕੇਤੇ ਮੋੜਨੂੰ
ਲਿਆਈਂ ਬਿਚ ਫੇਡਿਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈ ਰੁਪਯਾ ਮੈਂ ਇਨਾਮ
ਪੱਲੇਪਾਉਂਦਾ ॥ ਸੁਟਕੇ ਹੁਕਮ ਬਟ ਚੱਲਿਆ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘਾ ਛੋਟੀ ਜੋ ਢੰਡੋਲੀ ਚੌਕੀ ਪੁਲਾ ਤੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥
੩੯ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਿੱਸਾ ਜੋੜਦੇ ਨੇ ਸ਼ੈਰ ਚੌਕੀ
ਬੈਠਗੀ ਨੈਹਰਕੋਲੇ ਬਡ ਸੀ ਭੈਹਰ ਨਹੀਂ ਮੋੜਤਾਈ
ਛੱਡਣਾ ॥ ਖੋਮਾਫਿਰੇ ਇਨੇਰਾਤ ਕਰੇ ਦੂਸਰੀ ਨਾ ਬਾਤ
ਪਾਉਂ ਮੋੜਨੂੰ ਵਫਤ ਸਿਰ ਸੂਰਮੇਦਾ ਵੱਢਣਾ ॥ ਤਲਵਾਰ
ਲਸਕਾਵੇ ਤੇ ਦੁਗੜੇ ਨੂੰ ਚਲਾਵੇ ਹੱਥ ਆਪਣਾ ਠਾਰਾਵੇ
ਮੈਂ ਹੀਕਾਰ ਸਾਰੇ ਕੱਢਣਾ ॥ ਬਗੋਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਲਲਕਾਰਦਾ
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਛੱਡਣਾ ਨੀ ਜੱਟ ਓਇ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਗੱਡ
ਣਾ ॥ ੪੦ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਰਾਮ ਨਿਨ੍ਹਾਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਮਾ
ਰਨਵਾਲਾ ਕਉਣ ॥ ਕਿਸਨਾ ਸ਼ੈਰ ਬਿਚਾਰਦਾ ਕਦੇ ਨਾ
ਲਗਾਈ ਪਉਣ ॥ ੪੧ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਲੌਂਗੋਵਾ
ਲੀਆ ਕਨੌਜੂ ਮਸਾਹੂਰ ਸਿਸਾਰ ਵਿਚ ਮੋੜਦੇ ਮਮਾਨ ਤੇਗ
ਸੂਰਮਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ॥ ਫੜਸੰਗਰੂਰੀ ਜੱਟ ਪਾਇਆ ਬਿਚ
ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਤੋੜਕੇ ਤੇ ਪਿੰਜਰਾ ਤੁਰਤ ਭੱਜ ਜਾਉਂਦਾ ॥ ਖੋਮੇ
ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜੋ ਕਨੌਜੂ ਦੱਸੇ ਮੋੜ ਕੋਲੇ ਖੋਮਾ ਚੌਕੀਦਾਰ
ਤੈਨੂੰ ਫੜਨੇ ਤਕਾਉਂਦਾ ॥ ਕਰੀ ਨਾ ਬਸਾਹ ਤੈਨੂੰ ਆਖਦਾ
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਦਗਾ ਬੇਈਮਾਨ ਘਰ ਸਿੰਘਦਾ ਲੁਟਾਉਂਦਾ
॥ ੪੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਲਗੇ ਮੋੜਨੂੰ ਹਰਖ ਤੇ ਕਰੋਧ

(੧੪)

ਇਲ ਧਾਰ ਬੇਠਾ ਆਬਲ ਦੇ ਵੇਲੇ ਪਾਸ ਚੋਕੀਆਂ ਦੇ ਆ
ਉਂਦਾ। ਭੁੱਜਗਏ ਹੋਰਖੇਮਾ ਫੜਿਆ ਤੁਰਤਯਾਰੇ ਪੰਜ ਸੱਤ
ਲੱਤਾ ਬਿਚ ਛਿੱਡ ਦੇ ਲਰਾਉਂਦਾ। ਚਤਰਾ ਭਧੀਜਾ ਨੱਕ
ਕੁਟੇ ਨਾਲ ਛਿੱਤਰਾਂਦੇ ਨਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਰਸਾ ਖੂਬਲਟਕਾ
ਉਂਦਾ। ਮਾਰਕੇ ਫਨਾਹੁ ਕਰਚਲੇਨੇਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਗੁੱਜਰਾਂ
ਦੇ ਵਿਚਜੱਟ ਸੂਰਮਾ ਬੜਾਉਂਦਾ ॥ ੪੩ ॥ ਕਥਿਤ
॥ ਮਾਰਿਆ ਕਲਾਲਤੇ ਦੁਹਾਈ ਫਿਰੀ ਜਗ ਵਿਚ ਫੜਿਆ
ਨਾ ਜਾਵੇ ਠਾਨੇ ਰਹੇ ਜੋਰਲਾਇਕੇ। ਅਕਬਰ ਕੋਲੋਂ ਆਕੀ
ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਦੁਲਾ ਭੱਟੀ ਦਿੱਲੀ ਬਿਚੋਂ ਬਾਂਦਾ ਰਾਠ
ਲਿਆ ਸੀ ਫਛਾਇਕੇ। ਜੈਮਲ ਤੇ ਫੱਤਾ ਆਕੀ ਹੋਗੇ ਨੈ
ਚਤੋੜਗੜ ਦਿੱਤੇ ਫੇਰ ਮੀਸ ਲਖ ਆਦਮੀ ਖੁਪਾਇ ਕੇ ॥
ਅੰਗਰਜਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਕੀ ਮੌਜ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ
ਐਸਾ ਕੌਟ ਸੂਰਮਾ ਨਸਿੰਗ ਫੜੇ ਜਾਇਕੇ ॥ ੪੪ ॥ ਕ
ਥਿਤ ॥ ਫੇਰ ਸਿੰਗਰੂਰੀਂ ਜਟ ਆਇਆ ਬਡੀ ਮੌਜ
ਨਾਲ ਚੌਸਟ ਬੜਾਤ ਵਿਚ ਖੜਾ ਧਿਆਨ ਲਾਇਕੇ ॥
ਦੇਖਦਾ ਦੁਫੇਰੇ ਨਾ ਨਜਰ ਕਬ ਆਵਦਾਹੈ ਇਕ ਸੁਨਿਆਰ
ਦੇ ਪੁਹਾਰੇ ਖੜਾ ਜਾਇਕੇ ॥ ਬੋਲੇ ਸੁਨਿਆਰ ਤਾਈ ਜੋੜੀ
ਦੇਹਿ ਕੰਕਣਾ ਦੀ ਅੱਛੀਤਰਾਂ ਖੂਬਮਨੂੰ ਘੜਤ ਘੜਾਇਕੇ
॥ ਕੜਿਆਂਦੀ ਜੋੜੀ ਤੰਗਾ ਓਮਦਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ
ਲਾਵਦਾ ਕਿਉਂਦੇਰ ਤੂੰ ਸਤਾਬ ਦੇਬਣਾਇਕੇ ॥ ੪੫ ॥
ਕਥਿਤ ॥ ਲੋਭ ਬਿਨਾ ਮਾਲ ਨਹੀਂ ਬਿਕਦਾ ਕਦੰਤ ਯਾਰੋ

ਏਸ ਲੋਭ ਬਿਨਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਕਦ ਚਲਦਾ। ਏਸ ਲੋਭ ਪਿ
 ਛੇ ਬੈਠੀ ਕੰਜਰੀ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਚ ਦੇਖਕੇ ਤੇ ਪੀਕੇ ਚਿਤ ਭਰ
 ਬਰੀ ਦਾ ਹੱਲਦਾ ॥ ਗਣਬੈਰੀ ਸਿਸਵੇਲੇ ਦਬ ਲੈਣਾ
 ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲੇ ਚਤੁਰਾਈ ਦਾਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਅਕਲ ਦਾ ॥
 ਨੇੜੇ ਆਕੇ ਟੂਮਾ ਅਪ ਦੇਖ ਲੈ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨਣਾ
 ਅਰਥ ਸੈਰ ਬਿਆਨ ਕਰੇ ਗੱਲਦਾ ॥ ੪੬ ॥ ਕਥਿਤ
 ॥ ਚਕ ਕੇਤੇ ਭੁੱਬਾ ਜਦ ਦਿੱਤਾ ਹੱਥ ਸੂਰਮੇ ਦੇ
 ਸੱਤ ਸੈ ਦਾ ਮਲ ਲੈਕੇ ਨਿਉਣਾ ਮੌੜ ਭੱਜਦਾ ॥
 ਚਤੁਰਾ ਭੀਜਾ ਹੋਰ ਚੋਰ ਨਾਲ ਕੇਏ ਯਾਰੋ ਫੜ
 ਤਲਵਾਰ ਜੱਟ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਗੱਜਦਾ ॥ ਫਿਰ
 ਅੰਦਰ ਮੌੜ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੰਤਰੀ ਬਿਚਾਰ
 ਦੇਖ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਕੱਜਦਾ ॥ ਦਿਨਸੀ ਪਹਿਰ ਕੋਈ ਰਾਤਨਾ
 ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਟੱਪਦਰਵਾਜਾ ਤੇ ਸਰਬ ਨਾਲ ਰੱਜਦਾ ॥
 ੪੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਿਸਨੇ ਦੀ ਗਲ ਫੋਰ ਜ਼ਿਆਦ
 ਆਏ ਨਿਉਨ ਸਿੰਘ ਘੋੜਾ ਅਟਕਾਇ ਜੱਟ ਰੋਇਕੇ ਖੰਘੂ
 ਰਦਾ ॥ ਰੋਮ ਹੋਗੇ ਖੜੇ ਅੱਖਾਂ ਮਚਣ ਮਸਾਲ ਵਾਂਗ ਭੁਖਿ
 ਆ ਸ਼ਰੀਰ ਸੀਨਾ ਤਪੇ ਨਿਉਂ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ॥ ਖਾਵਣੀ
 ਹਰਮ ਰੋਟੀ ਚੋਕੇ ਉਤੇ ਬੈਠਕੇ ਤੇ ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਰੱਜ ਰੱਤ
 ਪੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ॥ ਐਂਹਮਦ ਹਰਿਆਉ ਵਾਲਾ
 ਮਾਰਨਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਲਾਵਦਾ ਕਿਉਂ ਭੋਰ ਮੌੜ ਚਤੁਰੇ
 ਨੂੰ ਘੁਰਦਾ ॥ ੪੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਚਤੁਰਾ ਕੋਹਦਾ ਮੌੜ

ਨੂੰ ਐਹਮਦ ਵਿਚ ਲਦਾਲ ॥ ਬੈਰ ਲੈਂਟਗੇ ਸੂਰਮੇ
 ਟੁਰਦ ਮੜਕਦ ਨਾਲ ॥ ੪੯ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਬੈਰੀਆ
 ਦੇ ਕਾਨੇ ਭਜਾਇਆ ਘੋੜਾ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਜਾਇ ਕੇਤੇ ਮੱਥਾ
 ਨਾਲ ਐਹਮਦ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥ ਘੇਰਿਆ ਮਸੀਤ ਵਿਚ
 ਭੰਗਰ ਹਰਿਆਉਵਾਲਾ ਕੱਸਕੇ ਦਗਾੜਾ ਕਰ ਸਾਹਮਣੇ
 ਚਲਾਉਂਦਾ ॥ ਰਲਕੇ ਤੇ ਪਿੰਡ ਹਥ ਬੰਨਦਾ ਹੈ ਮੌਰ ਅਗੇ
 ਬੈਰ ਕਰ ਜਿਉਟਿਆ ਕਿਉਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਂਦਾ ॥
 ਕਰਕੇ ਰਹਿਮ ਓਥੇ ਚਲਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਜੋੜਕੇ
 ਬਿਆਨ ਕਵੀ ਅਗਲਾ ਟੁਟ ਉਂਦਾ ॥ ੫੦ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਚੜ੍ਹਗਿਆ ਜੇਉਣਾ ਮੌੜ ਕੀਤੀ ਘੋੜਿਆ
 ਨੇ ਭੋੜ ਛਮ ਛਮ ਰੱਖੇ ਮੌੜ ਜੱਟ ਮਾਰਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ
 ਨੂੰ ॥ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਭਜਾਇਆ ਬਿਚ ਛੋਡਿਆ ਦੇ ਆਇਆ
 ਭੈਰਾ ਸੜਕ ਲਗਾਇਆ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ॥
 ਸਾਰੇ ਸਿੱਟੇ ਸਥਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਖਤਾਬ ਤੈਨੂੰ ਅਖਿ
 ਆ ਸ਼ਿਤਾਬ ਹੱਥ ਰੱਖਕੇ ਕਟਾਉ ਨੂੰ ॥ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਹਥ
 ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੋਗਿਆ ਅਧੀਨ ਸੂਬਾ
 ਮੰਨਕੇ ਤੇਵਰ ਨੂੰ ॥ ੫੧ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਸੂਬਾ ਭਗਵਾ
 ਨ ਦਾਸ ਬੋਲਦਾ ਪੁਕਾਰ ਕੇਤੇ ਦੇਖੀਂ ਕਿਤੇ ਜੱਟਾ ਸੀਨੇ
 ਮਾਰਦਾ ਕਟਾਰੀਆਂ ॥ ਮਾਰੀ ਜੇ ਕਟਾਰ ਜਿੰਦ ਛਿਪਜਾਉ
 ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਮੰਨ ਚੱਕ ਚਾਦਰਾ ਹਮਾਰੀਆ
 ॥ ਬੰਨਕੇ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਜਦੋਂ ਲਿਆਉ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੇਰਾ

(੧੭)

ਧਰਮ ਕੈਦਾ ਕੱਟ ਦੇਉਂ ਸੁਰੇਆ ॥ ਜਿਉਣ ਮੋੜ ਬੇ
ਭੇ ਫੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਛੱਡ ਦੇਵਾ ਚੇਲਾ ਗਲਾ
ਮਾਖਦਾ ਕਰਾਤੀਆ ॥ ੫੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਨਾਸ਼ਮ ਹੁਕ
ਮ ਦਿੱਤਾ ਛੱਡ ਦੇਓਦੇਵਾ ਚੇਲਾ ਸੱਦਨਮਾਦਾਰ ਬੇੜੀ ਢਿੱਲੀ
ਕਰਵਾਉਦਾ ॥ ਨਾਲ ਚਤੁਰ ਈ ਜੱਟਛੱਡ ਦਿਤਾ ਹਕਮਾ
ਨੇ ਰਾਜਿਆ ਤੋਂ ਭਰੇ ਸੂਬਾ ਜਾਨ ਕੇ ਬਚਾਉਦਾ ॥ ਅੱਵਾ
ਪਿੱਛਾ ਤੱਕਕੇ ਤੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਦੇਵਾ ਚੇਲਾ ਡੀਕਦ ਹੈ ਮੋੜ
ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਲਾਉਦਾ ॥ ਧੜਵੀ ਲਟੇਰੇ ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਨੇ
ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਰੱਬਦੀ ਮੋਹਰ ਯਾਰ ਵਿਛੜੇ ਮਿਲਾਉਦਾ ॥
੫੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ ਵਿਚਲਾ ਦੇ
ਭਰੇ ਧੜਵੀ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲੁੱਟ ਖਾਣ ਜੱਗੋਂ ਰੱਤੀਆਂ ਨਰਾਲੀ
ਆ ॥ ਨੇੜੇਹੋ ਘਨੌੜਹੋਰ ਪਿੰਡ ਸਾਰੇ ਦੁਤਦੂਰ ਲਾਓ ਬੰਟ
ਅੱਖ ਦੇਖੇ ਸੁੰਦਰਾ ਨੇ ਟਾਲੀਆ ॥ ਫਿਰਨ ਗਹੀਰੇ ਨਾਗ
ਮਰਲੈਟ ਆਦੀਨੂੰ ਦਿੱਸ ਨਾ ਮਨੁੱਖ ਵਾਤਾ ਏਈਆਂ
ਜੇਈਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ॥ ਗਾਂਡੂਆਂ ਥੀਂ ਸਰਦਾ ਨਾ ਮੂਲ ਹੈ
ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਦੇਖ ਰਾਤਾ ਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਓਂਡ ਜਾਣ ਲਾ
ਲੀਆਂ ॥ ੫੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਜੰਵ ਦੀ ਬਲੇਲ ਕੇਂਦ
ਪਈ ਜੱਟ ਧੜਵੀ ਦੇ ਪੁੱਛਿਆ ਨਰੋਟਾਕੇਈਆਂ ਅਫਤਾ
ਨੇ ਆਈਆਂ ॥ ਦੁਗਲੀ ਹੈ ਖਾਦੀ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾ
ਇਕੋਤੇ ਅਕੇ ਯਾਰੇ ਹਕਮਾ ਨੇ ਕੇਤੀਆਂ ਬੜਈਆਂ ॥
ਅਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਇਆ ਖੇਡਣੇ ਸਿਕਾਰ ਤਾਈਂ ਧੋ ਸੇ

(੧੮)

ਨੂੰ ਟਕੋਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇ ਲਗਾਈਆਂ ॥ ਉਠਕੇ ਸਿਤਾਬ
ਘੜੇ ਪੀੜਲੈ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਮੁਖ ਉੱਤੇ ਫਿਰ
ਗਈਆਂ ਛਾਈਆਂ ॥ ੫੫ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਪੀੜਕੇ ਤੇ
ਘੜੇ ਜਦੋਂ ਬੰਨੇ ਉੱਤੇ ਅਸਟਾਦੇ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜੰਦ ਵਜੀ
ਬਿੰਗੀ ਵਿਰ ਆਇਕੇ ॥ ਭਰੇ ਪਸਤੋਲ ਵਿਚ ਗੋਲਾਂ
ਨੇ ਸੱਤ ਪਈਆਂ ਚੜਿਆ ਕਟਕ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲਿਸਕਾਇ
ਕੇ ॥ ਧੜਵੀ ਦੇ ਅਗ ਕੋਈ ਬਲਦਾ ਨਾਮੁਲ ਯਾਰੋ ਲੁੱਟ
ਲਈ ਜੰਦ ਜੱਟਕੰਬਲੀ ਵਿਛਾਇਕੇ ॥ ਟੁੰਮ ਜੋ ਤਗਦਾ
ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਕਰੇਨੇ ਮਲੰਗਟਕੇ ਰੋ ਜ਼ੀ
ਤੋਂ ਲਾਇਕੇ ॥ ੫੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਲੁੱਟਕਤੇ ਜੰਦ ਨੂੰ
ਭਜਾਇ ਘੜ ਭਾਕੂਆਂ ਨੇ ਜਿਉਟਮੋੜ ਘੜਾ ਮੂਰੇ ਅਪਣਾ
ਲਗਾਇਆ ॥ ਪੰਜਸੱਤ ਪਿੰਡ ਟੱਪ ਲਏਨੇ ਸਿਤਾਬ ਨਾਲ
ਜਾਇਕੇ ਓਡਾਲ ਕਾਂਸੀਰਾਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ॥ ਟੁੰਮ ਜੋ
ਤਗਦਾ ਕਾਂਸੀ ਤੋਲਦਾ ਬਿਚਾਰਕੇਤੇ ਹੋਗਿਆ ਹਜ਼ਾਰ
ਨਾਲ ਕੰਡਿਆਂ ਤਲਾ ਲਿਆ ॥ ਸਤਸੈ ਦੇ ਵਿਚ ਮਾਲ ਦੇ
ਲਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਕਾਂਸੀਰਾਮ ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਸਾਰਾਹੀ
ਉਠਾ ਲਿਆ ॥ ੫੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਤੇਰ ਵਿਚਹੋਧਰੇਰਦਈ
ਕਿਸਨੂੰ ਨਾਹੋਰ ਭਾਵੇ ਲਖਕਰੇ ਜ਼ੋਰ ਮੋੜ ਕਰੇ ਤਕਦਾਰ
ਤਾਂ ॥ ਕਿਤੇਦਗਾਨ ਕਮਾਈ ਠਾਣਦਾਰ ਨਾ ਬੜਾਈ ਨਾਲ
ਧੋਖਿਆ ਚੁੜਾਈਏਹੋ ਕਰਦਾ ਪੁਕਾਰਤਾ ॥ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਿਲ ਗਿਲ ਦਿਨੇਰਾਤ ਸਿਆਣੀ ਬਾਢੀਏ

(੧੬)

ਦੀ ਜਾਤ ਹੋਇਆ ਤੇਰਾ ਘਰਬਾਰਤਾ ॥ ਰੌਂ ਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ
ਘਰ ਆਇਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਫੇਰ ਹੱਲਗਿਆ ਓਥੋਂ ਜਿਉ
ਲਾ ਸਰਦਾਰਤਾ ॥ ੫੮ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਕਾਂਸੀਰਾਮ
ਜੋ ਬਾਣੀਆਂ ਰਲਿਆ ਮੋੜ ਦੇ ਨਾਲ ॥ ਇਕ ਮੰਜੇ
ਰਲ ਸੋਂਵਦੇ ਏਹ ਦੁਹਾ ਦੀ ਚਾਲ ॥ ੫੯ ॥
ਕਬਿਤਾ ॥ ਮਾਲ ਸਾਰੇ ਦੱਬਕਤੇ ਲੋਭ ਹੋਇਆ ਬਾ
ਣੀਏ ਨੂੰ ਸਰ ਠਟੇਦਾਰ ਜਿਉਣ ਮੋੜ ਨੂੰ ਫੜਾਈਏ ॥
ਸੱਤਸੋ ਰੁਪਯ ਆਪ ਰੱਖ ਲਈਏ ਘਰਵਿਚ ਕਿਸਨੇ ਦੇ
ਵਾਂਗਕਾਲੇ ਪਾਈਏਂ ਚਲਾਈਏ ॥ ਮਾਰਲੇਟਾ ਜੱਟ ਤਾਂ
ਈਂ ਛੱਡਣਾਨੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਕੇ ਵਿਚ ਸ਼ੀਰਨੀਏ ਸਿਖੀਆ
ਪਕਾਈਏ ॥ ਏਹਜਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿਲ ਧਰਦਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘ
ਆਇਆ ਕਲੂ ਕਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤਿਆ ਉਠਾਈਏ ॥ ੬੦
॥ ਕਬਿਤਾਸੈਰ ॥ ਲੋਭ ਜੋ ਕਰਨ ਸੇਈ ਭੁਰਤ ਮਰਨ ਯਾ
ਰੋ ਬਾਣ ਏ ਦੀ ਜਾਤ ਦੇਖੋ ਹੋਇਆ ਬੇਈਮਾਨਤਾ ॥ ਏਸ
ਲੋਭ ਪਿਛੇ ਲਕਾ ਜਲਦਿਤਾ ਵੋਟ ਵਾਲੀ ਏਸਲੋਭ ਪਿਛੇ
ਜਪ ਤਪ ਟੁੱਟ ਜਾਤਾ ॥ ਏਸ ਲੋਭ ਪਿਛੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢ
ਦੇਣ ਪੁੱਤ ਜਾਂ ਨੂੰ ਏਸਲੋਭ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਸੋਸ ਨੂੰ ਕਟਾਨਤਾ
॥ ਛਾਨਣੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲੋਭ ਜਾਣ ਤੂੰ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਦੇਣ
ਉਗਵਾਹੀ ਸਾਰੇ ਵੇਦ ਤੇ ਪੁਰਾਨਤਾ ॥ ੬੧ ॥ ਕਬਿਤਾ
॥ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਬਪ ਵੱਡਦਿਤਾ ਲੋਭ ਪਿੱਛੇ ਏਸ ਲੋਭ
ਪਿੱਛੇ ਜੂਤ ਰਿਖੀਆਂ ਦਾ ਟੁੱਟਿਆ ॥ ਏਸ ਲੋਭ ਪਿੱਛੇ

(੨੦)

ਮਾਰ ਹੋਈ ਨੂੰ ਫਨਾਹੁ ਕੀਤਾ ਏਸ ਲੋਭ ਪਿਛੇ ਬਾਲੀ ਰਾਮ
ਦੰਦ ਕੁਟਿਆ ॥ ਏਸ ਲੋਭ ਪਿਛੇ ਰਾਜੇ ਇੰਦ੍ਰਨੂੰ ਸਟਾਪ
ਇੱਤਾ ਏਸ ਲੋਭ ਪਿਛੇ ਘਰ ਮੋਹੀਂ ਵਾਲ ਪੁੱਟਿਆ ॥ ਲੋਭ
ਨੇ ਦੌੜਾਇਆ ਇੱਤਾ ਰਾਮਨੂੰ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਏਸ ਲੋਭ ਪਿਛੇ
ਓਇ ਕਮਾਟੇ ਤੀਰ ਛੁੱਟਿਆ ॥ ੬੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥
ਪਾਪਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾ ਛਪੋਂਦੀ ਹੈ ਬਰੂਦ ਵਾਂਗ ਹੋਇਕੇ
ਘਲਗ ਭਾਵੇਂ ਕੂਏਂ ਵਿਚਕੀਜੀਏ ॥ ਮੋਠ ਤੇਜ ਮਾਰਕਦੇ
ਰੋਵਈ ਨਾ ਮੂਲ ਯਾਰੋ ਜਿਸ ਭੁਇ ਵਿਚ ਬੰਜ ਛੋਲਿਆ
ਦਾ ਬੀਜੀਏ ॥ ਹਾਕਮਾਂ ਆਗਝੀ ਤੇ ਪਛਝੀ ਬੁਰੀ ਘੋੜਿਆ
ਦੀ ਬਾਣੀਏਂ ਦੀ ਜਾਤ ਨਾ ਜੁਯਾਰੀਆਂ ਪਤੀਜੀਏ ॥ ਕੰਜਰ
ਕਲਾਲ ਜਾਲਸਾਜ਼ ਨੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਆਪਣਾ ਦਰਬ
ਹੱਥ ਦੁਸਰੇ ਨਾ ਦੀਜੀਏ ॥ ੬੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਪਿੰਡਦਿ
ਆਂ ਵੇਬਰਾਂ ਸੁਣਾਈ ਗੱਲ ਮੌੜ ਤਾਈ ਕਾਸ਼ੀਮਲ ਬਾਣੀ
ਆਂ ਜੋ ਦਗਾਹੈ ਕਮਾਉਦਾ ॥ ਤੇਰੇਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੀ ਓ ਖਾਰ
ਰੱਖੇਦਿਲ ਵਿਚ ਠਾਣੇਦਾਰ ਕੋਲੇ ਨਿਤ ਚਿੰਠੀਆਂ ਪੁਰਾ
ਉਦਾ ॥ ਕਰੀਨਾ ਬਸਾਹੁ ਤੈਨੂੰ ਆਖਦੇ ਪੁਕਾਰ ਜੱਟਾ ਕਾਲ
ਬੈਰੀ ਤੇਰੇ ਉਤੇ ਨੌਬਤਾਂ ਬਜਾਉਦਾ ॥ ਸਟਕੇਤੇ ਗੱਲ ਸੱਲ
ਹੋਗਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਚਤਰੇਨੂੰ ਘੱਲਫੇਰ ਤਰਤ ਬੁਲਾਉ
ਦਾ ॥ ੬੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਟੋਲਲਿਆ ਕਾਸ਼ੀਮਲ ਦਾਸੇ
ਖੇਲੁਕੇਤੇ ਗੱਲ ਜਿਉਟੇਮੌੜ ਕੋਲੇ ਚਲ ਕਿਉਂ ਲਗਾਵਦਾ
ਤੂੰ ਭੋਰੀਆਂ ॥ ਹੱਥ ਕੰਡੇ ਨੂੰ ਉਠਾਈਂ ਬੱਟੇ ਮਨੂਤੂੰਫੜਾਈਂ

2872 DI- 9.12.1963 R 5.00

(੨੧)

ਨਹੀਂ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਈਂ ਹੋਰ ਚੱਕਲੈ ਦੁਸੇਰੀਆਂ॥ ਟੁਰ
ਪਿਆ ਉਠ ਬੱਟ ਸੁਨੀ ਛੱਡਕੇਤੇ ਹੱਟ ਵੋਹੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ
ਜੱਟ ਟੁੰਮਾ ਤੋਲੀਆਂ ਬੁਥੇਰੀਆਂ॥ ਤਿੰਨ ਸੇਰ ਲੱਡੂ ਝੋਲੀ
ਪਾਏ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਬੋਲੇ ਕਾਸ਼ੀਮੱਲ ਏਹੁ ਨਜ਼ਰਾ ਨੇ
ਤੇਰੀਆਂ॥ ੬੫॥ ਕਥਿਤ ॥ ਮੌੜ ਮਾਰਾ ਇਕ ਲੱਤ
ਕਾਸ਼ੀਮਲ ਬੰਨੇ ਹੱਥ ਤੂੰ ਗਨਾਹੁ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਐਵੇਂ ਜਿੰਦ
ਕਿਉਂ ਗਵਾਉਂਦਾ ॥ ਦੇਖ ਦਰੋਦਾ ਮੁਅਦ ਜਿੰਦ ਜਾਉ
ਬਰਬਾਦ ਤੇਰੇ ਚੰਦਰੇ ਨੇ ਭਾਗ ਅਜ ਪਿਆਰ ਮੇ ਬਭਾ
ਉਂਦਾ ॥ ਪਾਇਆ ਮਛਲੀ ਨੂੰ ਜਾਲ ਕਾਸ਼ੀਕਰੇਹਾਲਹਾਲ
ਬੁਰਾ ਹੋਗਿਆ ਹਵਾਲ ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ॥ ਸੁਣ
ਕੇਤੇ ਰੋਲਾ ਪਿੰਡ ਆਗਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਦੁਸਰੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ
ਭਲਾ ਹੱਥ ਕੌਣ ਪਾਉਂਦਾ॥ ੬੬॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕੱਢਕੇ
ਲਕੀਰ ਜੱਟ ਬੋਲਦਾਹੈ ਪਿੰਡ ਤਾਈ ਟੱਪੁ ਜੇੜਾ ਹੱਦ ਜਾਨ
ਓਸਦੀ ਗਵਾਉਂਗਾ॥ ਕਾਸ਼ੀਮਲ ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਦਗਾ ਕੀ
ਤਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਏਸਦਰੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿਰ ਵੱਢਕੇ ਲਜਾਉਂਗਾ ॥
ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ਛਡਾਵੇ ਅਜ ਮੌੜਕੋਲੋਂ ਕਢ ਤਲਵਾਰ
ਸੀਸ ਉਪਰ ਟਕਾਉਂਗਾ ॥ ਕਰਕੇ ਕਮੌਤ ਏਨੂੰ ਮਾਰ
ਨਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਵੱਢ ਵੱਢ ਮਾਸ ਕਾਵਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾ
ਉਂਗਾ ॥ ੬੭॥ ਕਥਿਤ ॥ ਖੜਾ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਕੋਈ
ਟੱਪੇ ਨ ਲਕੀਰ ਤਾਈ ਕਾਲੇ ਨਾਗ ਵਾਗ ਯਾਰੇ ਫਿਰੇ
ਜੱਟ ਪੇਲਦਾ ॥ ਮਾਰੇ ਮੁਖਤੇ ਘਸ਼ੁਨ ਦਾੜੀ ਪੱਟ ਦਿੱਤੀ

ਮੂੰਹ ਆਟੇ ਵਾਂਗ ਇੱਤਾ ਗੁੱਠ ਮੁਖ ਹੋਇਆ ਜਿਉਂ ਚੜ੍ਹੇ
 ਲਦਾ ॥ ਬੈਠ ਕਰੀ ਕੋਈ ਬਾਲ ਕਾਤੋਂ ਹੋਗਿਆ ਮਚੱਲ
 ਕੱਢ ਦੇਉ ਪੱਠਾ ਖੱਲ ਡੱਬਾ ਚਕਲੈ ਹਮੇਲਦਾ । ਮੁਰਦਿਆ
 ਸਮਾਨ ਕਾਂਸੀ ਹੋਗਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਟੁੱਟਗੀ ਪਰੀਤ
 ਜਿਕੋਂ ਸਾਰ ਪਾਸੇ ਖੋਲਦਾ ॥ ੬੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਹੱਥੀ
 ਪੈਰੀਂ ਪਾਇਆ ਨੂੜ ਜਿਵੇਂ ਚੂੜਿਆ ਨੇ ਸੂਰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ
 ਕੀਤਾ ਚੂਰ ਰਹੀ ਸੁੱਧ ਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ॥ ਪੱਟੇ ਬੋਢੀਆਂ ਦੇ ਵਲ
 ਹੋਇਆ ਹਾਲ ਤੇ ਬਿਹਾਲ ਆਇਆ ਸਿਰ ਚਿਤੇ ਕਾਲ
 ਮੋੜ ਕੋਣ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ॥ ਰੋਵੇ ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਨਾਰ ਪੈਂਦੀ
 ਛਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਕੋਈ ਟੱਪੇ ਨਾਲ ਕਾ
 ਰਨੂੰ ॥ ਮੂੰਹ ਦੀ ਦਫੂਲੀ ਵਾਂਗ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਪੈਣ
 ਲੱਗੇ ਬੱਤ ਕਾਂਸੀ ਮਲ ਮੰਗੇ ਨੀਰਨੂੰ ॥ ੬੯ ॥ ਕਬਿਤ
 ॥ ਕਾਖੀ ਕਰਦਾ ਪੁਕਾਰ ਨਹੀਂ ਪਿਛੇ ਸਤਕਾਰ ਤੈਨੂੰ ਰੱਬ
 ਦੀ ਹੈ ਮਾਰ ਮੈਂ ਕਢਾਉ ਤੇਰੀ ਖੱਲਨੀ ॥ ਬਡਾ ਅੰਗੂੜ ਖਤ
 ਦੇਉ ਠ ਟੀਭੇਜ ਓਦਾ ਭਾਨ ਸਿਸਾ ਤੇਜ ਕੈਦ ਛੱਡ ਕਾਂਸੀ
 ਮੱਲ ਨੂੰ ॥ ਐਨੂੰ ਦਿਸ ਨਾ ਦੁੱਲਾ ਬਸਿਰ ਮੁੰਨਿਆ ਜੀਨ
 ਬੇਰਮਦਾ ਕਰਦੂ ਗਰਕ ਜਿਵੇਂ ਕਰਿਆ ਰਾਜੇ ਬਲਨੂੰ ॥
 ਹੋਂ ਕੜੀ ਬਥੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਮੋੜਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਸੁਣੇ ਲਾਕੇ
 ਕੰਨ ਰਮੀ ਰਵੀ ਧਾਲੀ ਗਲਨੂੰ ॥ ੭੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥
 ਮਾਰਿਆ ਹਵੀੜ ਕੇਤੇ ਕੋਲੂ ਵਾਂਗ ਪੀੜ ਕੇਤੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ

ਫੀੜ ਜਿਵੇਂ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ ॥ ਗੋਭਿ ਮਾਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਵਹੱਡੀ
 ਅੰਮਰੋੜ ਦੇਵੇ ਰੱਤ ਨੂੰ ਨਚੋੜ ਕੇਤੇ ਪੋਤੀ ਪੋਤੀ ਕੱਟਦਾ
 ॥ ਅੱਜ ਚੜ੍ਹਾ ਲੈਤੂੰ ਠਾਣਾ ਲਾਲਾ ਛੱਡਕੇਲੀ ਜਟਾ ਫੁੱਲ
 ਵਾਂਗ ਕੁਮਲਾਣਾ ਮਾਲ ਦੱਬ ਜਿਓਣੇ ਜੱਟਦਾ ॥ ਸੱਸਣ
 ਧੋਹਿ ਵਾਂਗ ਧੋਖ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਖਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ
 ਸੋਈ ਧੋਖਾ ਬਾਣੀਏ ਨੂੰ ਪੱਟਦਾ ॥ ੭੧ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਾਂਸੀ
 ਮੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਲਬਹਿਦਾਹੁਣ ਹੋਇ ਬੇਦ ਮਾ
 ਨ ਤੂੰ ਤਾਂ ਗੰਗਾ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਣੇ ॥ ਤੇਰਾ ਮਤਾ ਪਿ
 ਆਰ ਜੱਟਾ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪੁਜਕੇ ਤੇ ਖਾਇ ਪਹਿਲਾ
 ਮੇਵੇ ਫੇਰ ਬਾਂਗ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਣੇ ॥ ਇਹ ਭਾਡੇ
 ਖਾਇ ਮੋੜਾ ਦਗਾ ਕਰੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਜੇਹੇ ਪਾਪੀ ਦਰ
 ਗਾਹਾ ਕਦੋਂ ਛੁੱਟਣੇ ॥ ਠਾਣੇ ਦਾਰ ਨੂੰ ਚਪੋਟ ਬਟ ਦੇਉਂਗਾ
 ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਪਾਇਕੇ ਮੁਲ ਜਾ ਓਇ ਤੂੰ ਆਇਆ ਮੈ
 ਨੂੰ ਲੁੱਟਣੇ ॥ ੭੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਦੱਬਕੇਤੇ ਮਾਲਤੀਤਾਂ ਸੱਚਾ
 ਹੋਵੇ ਮੇਰੇਕੋਲ ਦੂਜੀਵਾਰ ਮੁੱਖਤੇ ਘਸੁੱਨ ਮੇਰੇ ਵੱਟਕੇ ॥
 ਹਕ ਬੰਦਰਾ ਪਛਾਣੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਛਾਣੇ ਨਹੀਂ ਜੋ
 ਰਦੇ ਧੜਕਣ ਮੋੜ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਹਟਕੇ ॥ ਮਾਰੀ ਨੱਕ ਉਤੇ
 ਜੁੱਤੀ ਨੱਕਸੀਰ ਤਦੋਂ ਛੁੱਟੀ ਯਾਰੋ ਭੰਦਲ ਬਣਾਯਾ ਜੱਰ
 ਪੂਜਾ ਵਾਂਗ ਪੱਟਕੇ ॥ ਆਪਣਾ ਲਗਾਈਂ ਜ਼ੋਰ ਛੱਡੀਂ ਨਾ
 ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਕਰੀ ਤਰਕਾਰੀ ਫੇਰ ਪੇਠੇ ਵਾਂਗ ਕੱਟਕੇ ॥
 ੭੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਖਲਿਆ ਕਾਂਸੀ ਮਲ ਹੋਇਆ ਮਾਉ

ਤਾਈ ਸੱਲ ਜੱਟਾ ਕਰੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਲੇਜੇ ਅੱਗ
 ਲਾਈਵੇ ॥ ਬੁਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਬਿਆਸਦੇਵ ਛੱਡੇ ਟੁੱਕ
 ਜਿਵੇਂ ਇਛਰਾਂਦਾ ਪੁੱਤ ਸਸੀ ਵਾਂਗ ਮੈ ਰੜ੍ਹਾਈਵੇ ॥ ਫੇਰ
 ਰਾਮਚੰਦ ਪਿੱਛੇ ਮਰ ਗਿਆ ਜਸਰਥ ਮਾਈ ਜੋ ਧਰੀਆ
 ਵਲੀ ਕੈਦ ਕਰਵਾਈਵੇ ॥ ਸੋਈ ਦੁੱਖ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ
 ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਮਾਰਦਾਤੂੰ ਤਾਂਹੀ ਤੇਰਾ ਹੋਇਆ
 ਜੇ ਗੁਨਾਹੀਵੇ ॥ ੭੪ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਵਖਤ ਪਿਆਸੀ ਮੱਲਨੂੰ
 ਪਾਣੀ ਪਿਆਵੇ ਕੋਟ ॥ ਸਥਣੀ ਕ ਕੇ ਰੱਖਤੀ ਮਾਂਹ
 ਬਰਸੇਂਦਾ ਸੋਣ ॥ ੭੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਸਮੁੱਟੇ ਖਲੋਇਕੇ
 ਤੇ ਰੋਂਦੀਆਂ ਬਨਿਆਣੀਆਂ ਨੇ ਤੇਰੀਆਂ ਗੁਲਾਮ ਨਾ
 ਬਣਾਈ ਸਨੂੰ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਸੀਂ ਹੋਗੀਆਂ
 ਉਦਾਸਜੱਟ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਣ ਵੇਕਰੀਰ ਸਭਜੰਡੀਆਂ ॥ ਕੰਤਾਂ
 ਬਗੈਰ ਕਦੇ ਨਾਰੀਆਂ ॥ ਸੋਂਦੀਆਂ ਨੇ ਵਲਿਆਂ ਬਗੈਰ
 ਜਿਵੇਂ ਸੋਈਆਂ ਨਾ ਡੰਡੀਆਂ ॥ ਦੇਖ ਤਲਵਾਰਾਂ ਡਰ ਆਂਵ
 ਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਕਿਸਮਤ ਪਿੱਟੜੇ ਨੇ ਏਈਆਂ ਜੇਈਆਂ
 ਚੰਡੀਆਂ ॥ ੭੬ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਰੋਂਦੇ ਮਾਪੇ ਮੱਲਦੇ
 ਕੁਦਰਤ ਤੇਰੇ ਧੰਨ ॥ ਸਫਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਮੋੜਨੇ ਅੱਖਾਂ
 ਲਈਆਂ ਬੰਨ ॥ ੭੭ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਾਂਸੀਮਲ
 ਬਾਣੀਏਂ ਨੂੰ ਘੁਰਦਾ ਹੈ ਜਿਉਣਾ ਮੋੜ ਬੋਲਕੇ ਜਬਾਨੇ
 ਉਤੇ ਘੋੜ ਦੇ ਬਜਾਉਦਾ ॥ ਡਰ ਗਿਆ ਕਾਂਸੀਮਲ ਬੈਠਦਾ ਨੀ
 ਘੋੜੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰਲਵਾਰ ਸੀਸ ਉੱਪਰ ਟਕਾਉਦਾ ॥

(੨੫)

ਕਲ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਕੋਲੋਂ ਬਚਿਆ ਨਾ ਮੂਲ ਕੋਈ ਉੱਠਕੇ
ਭਿਤਾਬਘੋੜੇ ਅਸ ਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥ ਕਰਕੇ ਤੇ ਕੇਦ ਓਥੋਂ ਚੋ
ਲਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜਾਇ ਕੇ ਤੇ ਘੱਘੇ ਡੇਰੇ ਜਿਉਣਾ
ਮੰਡ ਲਾਉਂਦਾ ॥ ੭੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਰੋਵੇ ਬਾਣੀਏ
ਦੀ ਨਾਰ ਮੇਰਾ ਤੋੜਿਆ ਹੀਕਾਰ ਆਵੇ ਸਬਰ ਨਾ ਕਰਾਰ
ਸੀਨੇ ਕਾਲੀਆ ਵਗਾਈਆ ॥ ਸੋਗ ਤੇ ਬਿਜੋਗ ਬਡਾ
ਪਿਆ ਘਰ ਬਾਨੀਏਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਡੰਗ ਨਹੀਂ ਰੋਟੀਆ
ਪਕਾਈਆ ॥ ਮੇਲੀ ਗੇਲੀ ਸਾਹੁਕਾਰ ਆਏ ਨੇ ਮੁ
ਕਾਟ ਦੇਣ ਬੁੱਡੀਆ ਜੁਾਨ ਹੋਰ ਪਿੱਟਨੇ ਨੂੰ ਆਈ
ਆ ॥ ਜ਼ੋਰਾਵਰੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਕ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਫੇਰ ਏ ਜਗਤ ਵਿਚ ਫਿਰ ਆ ਦੁਹਾਈਆ ॥ ੭੯ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ਘੱਘੇ ਵਾਲਾ ਚੌਧਰੀ ਜੋ ਨਾਮ ਪਰ
ਤਪਸਿੰਘ ਹੋਈ ਤੂੰ ਬਸੀਲਾ ਕਾਸ਼ੀ ਤਾਈਂ ਛੱਡਦੇ
॥ ਸੱਤ ਸੈ ਰੁਪਯਾ ਭੁਗਾ ਲੇਟਾ ਏਸ ਬਾਣੀਏਂ ਦਾ
ਛੱਡਨਾ ਨੀ ਐਵੇਂ ਨੈਣਾ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦੂ ॥
ਦਗਾ ਕਤਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਈ ਮਾਨ ਪੁੱਸ ਕੇਤ ਅੰਸਕਲ
ਵਿਚ ਸਿਰ ਬਿਛ ਕੁਲ ਵੱਢਦੁ ॥ ਕਰਕੇ ਕਮੌਤ ਏਨੇ ਮਾ
ਰਨਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਕਣ ਸੂਰ ਵਾਗ ਜ਼ਿਮੀ ਵਿਚ
ਗੱਡਦੁ ॥ ੮੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਾਸ਼ੀਮੱਲ
ਦਾ ਭਰਾਓ ਪਿਛੋਂ ਗਿਆ ਘੱਘੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੰਦ ਪਤਤ
ਪਸਿੰਘ ਫਤੇਸ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ॥ ਕਾਸ਼ੀਮੱਲ ਤਾਈਂ ਲੈਗਾ

(੨੬)

ਜਿਉਣਾ ਮੋੜਾ ਬੰਨਕੇਤੇ ਤਰਾ ਮੁਲਾਰਾਤੀ ਦੱਸ ਕਸਤੋਂ
ਨੀ ਪਾਂਉਂਦਾ ॥ ਸਤ ਸੈ ਰੁਪਯਾ ਤੂੰ ਤਾਂ ਪਾਇ ਦੇਈ ਬੋਲੀ
ਮੇਰੀ ਲਾਵਦਾਨਾ ਡੇਰ ਮੈਤਾਂ ਤੁਰਤ ਛੁਡਾਉਂਦਾ ॥ ਐਨੀ
ਗੱਲ ਸੁਣ ਠਾਣਾ ਚਾੜਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਦੇਖੇ ਦਰੋਦਾਰ
ਬੋਈ ਮਾਨਗੀ ਕਮਾਉਂਦਾ ॥ ੮੧ ॥ ਦੋਹਰਾ

॥ ਠਾਣਾ ਮੋੜਿਆ ਪਿੰਡ ਨੇ ਡਾਂਗਾ ਫੜ ਹਥ
ਆਰ। ਰਖਿਆ ਮੋੜ ਲਕੋਇਕ ਬਖਸਿਆ ਰੱਬ ਗੁਫਾਰ
॥ ੮੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰੇ

ਫੇਰ ਚੜ੍ਹਗਿਆ ਜਿਉਣਾ ਮੋੜ ਜਾਇਕੇਤੇ ਟਲੀ ਡੇਰਾ
ਰੋਹੀ ਮੈਂ ਲਗਾਇਆ ॥ ਕੋਈ ਦਿਨ ਕੱਟ ਮੇਲੀ ਗੋਲੀ
ਹੋਇਆ ॥ ਦੋਬਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਪਨਚੈਤ ਮੇਲਾ ਜਿਉਣੇ ਕੋਲ
ਆਇਆ ਮੰਨ ਪਨਚੈਤ ਕਾਸੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੂਰਮੇਂ ਨੇ
ਸੱਤਸੈ ਰੁਪਯਾ ਬੋਲੀ ਆਪਨੀ ਪੁਵਾਇਆ ॥ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ
ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਛੁੱਟਿਆ ਿਸਨਸਿੰਘ ਕੋੜਮੇ ਨੇ ਰਲ ਬਡਾ
ਸੁਕਰ ਮਨਾਇਆ ॥ ੮੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥

ਪੰਡਤਾਂ ਨਜ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਬਲਾਇਕੇਤੇ ਕਰ ਪੁੰਨਦਾ
ਨ ਏਹੋ ਫੇਰ ਫੁਰਮਾਇਆ ॥ ਪੱਚੀਆਂ ਰੁਪਯਾਂ ਦੀ ਮੰਗਾ
ਏ ਭਾਨ ਸੂਰਮੇਂ ਨੇ ਮੰਗਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਤੋੜੀਚ ਲੂਟ ਪਾ
ਇਆ ॥ ਨਿੱਕ ਨਿੱਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਵੇ ਬੰਡ ਬੰਡ
ਗੁਰੂਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੀ ਕੁਟਕਾ ਕਰਾਇਆ ॥ ਪੁੰਨ
ਦਾਨ ਕਰ ਓਥੋਂ ਚੱਲਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਘੁੱਘੇਕਲਵਾਟੂ

(੨੭)

ਭੇਰਾ ਰੋਹੀ ਮੈਂ ਲਗਾਇਆ ॥ ੮੪ ॥ ਦੇਹਿਤਾ

॥ ਗੱਡੀ ਮਿਲਗਈ ਮੌੜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਨਰੈਣਿਆ
ਕੋਟ ॥ ਬਾਜ਼ ਅਕਾਂਸ਼ੇ ਟੁੱਟਿਆ ਵਗੀ ਪੁਰੇ ਦੀ ਪੋਟ ॥

੮੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਦੇਖ ਕੇਤੇ ਗੱਡੀ ਅੱਗ

ਮੌੜ ਤ'ਈ ਲੱਗੀ ਤਲਵਾਰ ਮਿਆਨੋਂ ਕੱਢੀ ਫੇਰ ਘੋੜੇ ਨੂੰ
ਭਜਾਉਂਦਾ ॥ ਜੱਟ ਪਿਆ ਨ ਲ ਹੱਲੇ ਦੋਵੇਂ ਗੱਡੀ ਵਲੋਂ

ਚੱਲੇ ਯਾਰੋ ਰਹਿ ਗਈ ਕੱਲੀ ਜੱਟੀ ਟੂਮਾ ਸਾਰੀਆਂ
ਲਹਾਉਂਦਾ ॥ ਕੱਢ ਦੇ ਹੁਮੇਲ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਆਪ ਹੱਥ

ਤਾਈਂ ਚੂੜਾ ਬਾਜੀ ਬੰਦਨੰਥ ਮਛਲੀ ਕਢਾਉਂਦਾ ॥ ਰੋਕ
ਜੋ ਰੁਕਾਮਾ ਸਭ ਲੁੱਟਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਲੁੱਟਕੇਤੇ ਮੌੜ

ਪੱਲੇ ਚਤਰੇ ਦੇ ਪਾਉਂਦਾ ॥ ੮੬ ॥ ਕਬਿਤ

॥ ਕਰਦੀ ਜਵਾਬ ਜੱਟੀ ਬੈਠਕੇ ਪਰੇਮਕਰ ਕੇੜਾ ਤੇਰਾ
ਪਿੰਡ ਝਾਕੇ ਮਾਰਕੇ ਪਚਾਉਂਦਾ ॥ ਲੁੱਟੀ ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ ਇਕ

ਲੇਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਮੈਂ ਜਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਫਿਰ ਘੋੜੇ ਨੂੰ
ਟਪਾਉਂਦਾ ॥ ਕਿਥੇ ਬੀਰ ਕਿਸ਼ਨਾ ਜੋ ਗਿਆ ਕ ਲੇ ਪਾਣੀ

ਆ ਨੂੰ ਫੇਰ ਬੀਰ ਜਿਉਣਾ ਨਾ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੀ ਆਉਂਦਾ ॥
ਦੇਖਕੇ ਨਿਤਾਣੀ ਗੱਡੀ ਲੁੱਟਲੀ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਮਿਲ

ਜਾਵੇ ਜਿਉਣਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਗਵਾਉਂਦਾ ॥ ੮੭ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਕੋਟ ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਸ਼ਿਤਾ

ਬ ਨਾਲ ਕੀਹੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉਂ ਗੱਲ ਸਰਦੀ ਸੁਣਾਈ ਨੀ ॥
ਕੋਟ ਤੇਰਾ ਬਾਪ ਜੀਦੀ ਬੇਟੀਤੋਂ ਸਦਵਾਈ ਹੈਂ ਕੋਟ ਤੇਰਾ

(੨੮)

ਗੋਤ ਅਤੇ ਕੋਟ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾਈਨੀ ॥ ਬੋਲਿਆ ਜੇ ਝੂਠ ਤੇਨੂੰ
ਮਾਰਕੇ ਗਵਾਇ ਦੇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਕੀ ਜਿਉਣਾ ਕਰਾਂ ਕੂੜ
ਦੀ ਗੁਵਾਹੀਨੀ ॥ ਸੱਚੇ ਸੱਚ ਗੱਲ ਤੇਥੋਂ ਪੁਛਦਾ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਕੋਨ ਤੋਰੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਸੁਰੀਧ ਸੱਚੀ ਖਾਈਂ ਨੀ ॥ ੮੮
॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮੌੜ ਮੇਂ ਪਿੰਡ ਮਥਾ

ਹੁਰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਮੌੜਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਕਾ
ਈਵੇ ॥ ਦੇਵਸਿੰਘ ਬਾਪ ਮੇਰਾ ਨ ਉਂ ਹੈ ਪਰੇਮਕੌਰ ਮਾਨ
ਸਾਡਾ ਗੋਤ ਮੇਰੀ ਰਤਨੋਂ ਸੀ ਮਾਈਵੇ ॥ ਜਿਉਣਸਿੰਘ
ਬੀਰ ਮੇਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਬੋਲਦੇ ਨਾ ਝੂਠ ਗੱਲ
ਸੱਚਦੀ ਸਨਾਈਵੇ ॥ ਮੌੜਾ ਦਾ ਜੁਵਾਈ ਏਨੂੰ ਆਖਦੇ ਕਿ
ਬਿਸਨਸਿੰਘਾ ਸੋਰਿਆ ਤੋਂ ਆਈ ਕੀਤੀ ਪੇਕਿਆ ਬੜਾਈਵੇ
॥ ੮੯ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਲੁੱਟਿਆ ਜੋ ਮਾਲ

ਮਾਰਾ ਰੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਪੰਜਤਾ ਰੁਪਯੇ ਤਰਖਾਨ ਨੂੰ
ਦਵਾਉਂਦਾ ॥ ਪੰਦਰਾਂ ਰੁਪਯੇ ਦਿੱਤੇ ਤਿਉਰ ਖੇਸਾਖ ਕੇਤੇ
ਕੱਢਣਾ ਦੀ ਜੋੜੀ ਜੀਜਾ ਜਾਨ ਬਾਹਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ॥ ਬੈਠਕੇ
ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਨੇ ਰੱਜ ਗੱਲਾਂ ਚਤਰੇ ਨੂੰ ਘੱਲ
ਪਿੰਡੇਂ ਸੀਰਨੀ ਮੰਗਾਉਂਦਾ ॥ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਬੋਲ ਜਗ ਰੋਗੇ
ਨੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖਤ ਕਾਲੇ ਪਾਟੀਆਂ ਤੋਂ
ਆਉਂਦਾ ॥ ੯੦ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਖਵ

ਰਗਈ ਵਿਚ ਤਾਰਦੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਨਾ ਬੀਰ ॥ ਮਿਏਟੇ
ਦਹਿਗਏ ਜਿਉਂਟਿਆ ਗਲ ਵਿਚ ਪਏ ਸ਼ੀਜੀਰ ॥ ੯੧ ॥

(੨੯)

ਕਥਿਤ   ॥ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਕੈਦੀ
ਇਕ ਆਇਆ ਕੈਦ ਕੱਟਕੇ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਤੇ ਖਤ
ਲਿਖ ਓਸਨੂੰ ਫੜਾਇਆ ॥ ਜਿੱਥੇ ਹੋਵੇ ਜਿਉਣਾ ਓਥੇ
ਜਾਈਂ ਆਪ ਬਿਲਕੁਲ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਈਂ ਅਛੀਤਰਾ
ਮਝਾਇਆ । ਉਤਰ ਜਹ ਜੋ ਫੇਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਰੇਲ ਉਤੇਵਿ
ਚਤਾ ਫੁਲੇੜੇ ਦੇ ਫੁਮਨ ਸਿੰਘ ਆਇਆ । ਜਿਉਣੇ ਤਾਈ ਪੁੱ
ਛ ਓਥੋਂ ਚੱਲਿਆ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦਾ ਖਤ ਅੱਖੀਂ ਮੌੜ
ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ॥ ੯੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦਾ ਖਤ
ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਆਇ ਗਿਆ ਦੇਖਕੇ ਤੇ ਖਤੇ ਜਟ
ਰੇਨਾ ਭੁੱਬਾ ਮਾਰਕੇ ॥ ਐਸਾ ਬੀਰ ਸੂਰਮਾ ਚਲਾਇਆ ਕਾ
ਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਣਾ ਧਿਰਗ ਤੇਰਾ ਵਿਚ ਸਿਸਾਰਕੇ ॥
ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੇ ਚੜ੍ਹੇ ਗੁੱਸਾ ਦਿਲ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਐਹਮਦ
ਕਾ ਰੱਤ ਅੱਜ ਪੀਵਣਾ ਨਤਾਰਕ ॥ ਸੂਰਮੇ ਬਰੂਦ ਵਾਂਗ
ਉੱਡਣ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੱਸਿਆ ਦੁਗਾੜਾ ਨਾਲ ਢਾਲ
ਤਲਵਾਰ ਕ ॥ ੯੩ ॥   ਕਥਿਤ   ॥ ਨਾੜੀ
ਆ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਫਿਰੇ ਯਾਰੇ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗ ਦਾਰੂ ਦਾ
ਅਮਲ ਰੋਮ ਰੋਮ ਜਿਉਂ ਸਮਾਇਆ ॥ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਟੱਕ
ਨਾੜੀ ਚੱਲਦੀ ਸਟੱਕ ਨਾਲ ਓਠਕੇ ਸ਼ਿਤਾਬ ਓਇ
ਰਕਾਬ ਪੈਰ ਪਾਇਆ ॥ ਦੇਖ ਕੇਤੇ ਖਤ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗੀ
ਸਰੀਰ ਤਾਈ ਦੂਸਰਾ ਜ਼ਖਮ ਤੀਜਾ ਲੂਣ ਚਾ ਲਗਾਇ
ਆ ॥ ਮੁਸ਼ਕ ਕਪੂਰ ਵਾਂਗ ਮੱਚਿਆ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧੋਨ

(੩੦)

ਤੇਰੀ ਮਾਈ ਜਿਨ ਸੂਰਮਾ ਤੂੰ ਜਾਇਆ ॥ ੯੪ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ਕਿਸਨੇ ਦੇ ਬੋਲ ਵੇਟ ਜਖਮਾ ਨੂੰ ਬੋਲ
ਜਿਉਣਸਿੰਘ ਗਿਆ ਡੋਲ ਜਾਈ ਡੋਗਰੇ ਨੂੰ ਪੱਟਕੇ ॥
ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਵਜੋਗ ਪਿਰਥੀ ਚੰਦ ਵਾਲਾ ਰੋਗ ਜਿਉਂ
ਗੁਬਿੰਦਸਿੰਘ ਸੋਗ ਮਰੇ ਤਰਕਾ ਨੂੰ ਡੱਟਕੇ ॥ ਬੀਟਜੇ
ਸਮੀਰ ਨੂੰ ਬੀ ਦੁੱਖ ਵੱਡਾ ਹੀਟਨੂੰ ਬੀ ਸਿਆਮਕੁਰ ਪਿੱਛ
ਜਿਓਂ ਗੰਧੀਲੇ ਰੇ ਕੱਟਕੇ ॥ ਗੋਰ ਵਿਚ ਪਾਈਆ ਜਐਮਦ
ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਸਿੰਘ ਕਿਸਨਾ ਕਹੋਤ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀ ਕਿਤੇ
ਹੱਟਕੇ ॥ ੯੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੜ
ਲੈਂਦਾ ਦਰੇ ਨਾਲ ਫੜ ਭੰਡਾ ਬੇੜੀ ਦਿੰਦਾ ਜੜ ਕਾਲੇ
ਪਾਣੀਏਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ॥ ਕੋਈ ਚੱਲਦੀ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਬੀਰ
ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਦੇਸ ਮੈ ਗੁਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਖਤ ਤੇਰੇ
ਤਾਈਂ ਪਾਉਂਦਾ ॥ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ ਸੱਲ ਜਿਉਣ ਸਿੰਘ
ਪਾਇਆ ਕੱਲ ਜਿਉਣੀ ਕਬੂਰਾਂ ਸਿਆਪੇ ਸੇਹਾ ਡਰ
ਕਿਉਂ ਫੁਗਾਉਂਦਾ ॥ ਤੂੰਹੀਂ ਮਰਾ ਬੀਰ ਬੀਰ ਬੀਰ ਹੋਂਕਿ
ਸ਼ਨਸਿੰਘ ਰਿਹਾ ਮੈਂ ਪੁਕਾਰ ਜਿਉ ਬੰਬੀਹਾ ਕਰਲਾਉ
ਦਾ ॥ ੯੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਜੇਤੂੰ ਹੁੰਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ
ਮਾਰ ਦੇਵਾਂ ਛੱਟਬੋਲ ਤੇਰੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣਾ ਬੋਲ ਜਾਊਂ ਡੋਗਰੇਨੂੰ
ਵੱਢਕੇ ॥ ਕੋਲ ਹੋਨੀ ਮੇਰਾ ਬੀਰ ਜਿਉਣਾ ਕਰੇ ਤਤਬੀਰ
ਜਾਵੇ ਨੇਤਰਾਂ ਚੋ ਨੀਰ ਮਾਰੂ ਰੜੇ ਵਿਚ ਕੱਢਕੇ ॥ ਕਹੈ
ਸਿੰਘ ਜਿਉਂਟਾ ਨਹੀਂ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਨਿਉਂਟਾ ਕਾਲ ਸਿਰ

ਉਤੇ ਖਿਉਂਟਾ ਲੋਜੁ ਨੈਤਰਾ ਨੂੰ ਕੱਢਕੇ ॥ ਏਹੀ ਗੱਲਾ
ਜਿਉਂਟ ਸਿੰਘ ਭਾਲਦਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਮੇਟਾ
ਜਾਣਾ ਬੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ॥ ੯੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥

ਭਾਈਆਂ ਦਾ ਬਖੇੜਾ ਬੁਰਾ ਬੜਾ ਬੁਰਾ ਦੋਸਤੀਦਾ ਸੇਰ
ਵਾਲੀ ਬੱਟ ਬੁਰੀਡੀਗ ਬੁਰਾ ਨਾਗਦਾ ॥ ਕੁੜਦੀ ਗਵਾਹੀ
ਬੁਰੀ ਜੁਏ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਬੁਰੀ ਹਾਰਦਾ ਦਰਬ ਹੀਣਾ ਜਾਣੇ
ਸੋਈ ਭਾਗਦਾ ॥ ਨਿੱਤ ਦਾ ਕਲੇਸ਼ ਬੁਰਾ ਪਵੇ ਸਿਰ ਆਦ
ਮੀ ਦੇ ਅੱਸਰਾਈ ਨੀਂਦ ਓਇ ਸੁਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਗਦਾ ॥
ਤੇੜ ਕੇ ਮਰੋੜ ਭੁਜਾ ਸਿੱਟੀਆਂ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਬਚਦਾ
ਨਾ ਪਿੰਡ ਰੁੱਖ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗਦਾ ॥ ੯੮ ॥ ਕਥਿਤ
ਸਾਧ ਸੋਈ ਜਾਣੀਏ ਜੋ ਛੱਡਦਾ ਤਕੱਬਰੀ ਨੂੰ ਸੋਈ ਦਰ
ਵੇਸ਼ ਜਿਕੋ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ॥ ਸਖੀ ਸੋਈ ਜਾਣੇ ਜੋ
ਜ਼ਾਦਾਨ ਦੇਵੇ ਕਾਲ ਬਿਚ ਸੇਠ ਜਾਣੇ ਸੋਈ ਜਿਕੋ ਭੀੜ
ਬਿਚ ਤਾਰਦਾ ॥ ਰਾਜਾ ਸੋਈ ਜਾਣੇ ਜਿਕੋ ਸੱਚਦਾ ਨਿਆਉ
ਕਰੇ ਸੋਈਹੋ ਹਕੀਮ ਚਾਰੇ ਖਿਲਤਾ ਬਿਰਾਰਦਾ ॥ ਰਣ
ਬਿਓਂ ਸੂਰਮਾ ਨਾ ਭੱਜਦਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮਾਰਲੇਣਾ ਬੈਰੀ
ਮੌੜ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾ ॥ ੯੯ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਬੀਰ
ਫੜਾਇਆ ਸੂਰਮੇ ਜਿਉਂਟਾ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰ ॥ ਉਠ ਨਰੈਣਿ
ਆ ਦੋਸਤਾ ਕਰਦਾ ਮਾਰੋ ਮਾਰ ॥ ੧੦੦ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਲਾਟ ਬਨਜਾਰੇ ਦਾ ਨਰੈਣਾ ਨਾਲ ਡੋਗਦਰ
ਸੂਰਮਾ ਮਰਦਨਾਮ ਕਾਂਦਲ ਬਤਾਉਦਾ ॥ ਤੀਜਰਾ ਭਧੀਜ

ਪੁਤ ਜਾਣੇ ਬਡੇ ਕਿਸ਼ਣੇ ਦਾ ਮਰਜਾਣਾ ਹੱਕ ਬੈਰ ਬਾਵ
 ਲੇ ਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ॥ ਜਿਉਣਸਿੰਘ ਲਲਾਰੇ ਤੇ ਬੰਗਾਰੇ
 ਬਗ ਸੇਰ ਵਾਂਗੂੰ ਪੰਡਕੇ ਸਿਤਾਬ ਘੋੜੇ ਆਸਣ ਲਗਾਉਂ
 ਦਾ ॥ ਮਾਰਨੇ ਨੂੰ ਬੈਰੀਆਂ ਦੇ ਚੱਲੇ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਰੀਡੂ
 ਆਂ ਦੇ ਬਿਚੇਂ ਜੱਟ ਬੋਤਲਾ ਮੰਗਾਉਂਦਾ ॥ ੧੦੧ ॥ ਕਬਿਤ
 ॥ ਨੰਦਣੇ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਬਿਚ ਸਾਰੇ ਠਾਣਿਆਂ ਦੇ
 ਜਿਉਣਾ ਜਿਉਂਣਾ ਮੌੜ ਜਿਕੇਲੁੱਟਲੁੱਟਖਾਉਂਦਾ ॥ ਚੜਕੇ
 ਤੇ ਫੇਜ ਤੁਸੀ ਫੜੇ ਜੱਟ ਧੜਵੀ ਨੂੰ ਸਟਕੇ ਹੁਕਮ ਠਾਣੇ
 ਦਾਰ ਚੜ ਆਉਂਦਾ ॥ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਜਿਉਣਾ ਪਿੰਡੇ ਆਵਦਾ
 ਹੈ ਠਾਣੇਦਾਰ ਟੱਪਕੇ ਹਰਿਆਉ ਡੇਰਾ ਰੋਹੀਮੇਂ ਲਗਾਉਂਦਾ
 ॥ ਠਾਣੇਦਾਰ ਖੜਾ ਬਿਚ ਪਿੰਡੇ ਦੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਘੱਤਕੇ
 ਸਪਹੀ ਇਕ ਐਹਮਦ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ॥ ੧੦੨ ॥ ਕਬਿਤ
 ॥ ਠਾਣੇਦਾਰ ਆਖਦਾ ਪੁਕਾਰ ਕੇਤੇ ਐਹਮਦਾ ਓਇ
 ਲੈਣਾ ਜੇਤੈਂ ਬੈਰ ਆਈਂ ਨਾਲ ਤੂੰ ਸਿਤਾਬਦੇ ॥ ਤਰ ਜਿਕੇਂ
 ਬੈਰੀ ਬੈਠਾ ਪਿੰਡੇ ਦੇ ਨਜੀਕ ਮੁੱਢ ਕੇਹਾ ਮੇਰਾ ਮੰਨ ਪੈੜੇ
 ਦਬ ਲੈ ਰਕਾਬਦੇ ॥ ਬੈਰੀਤੇ ਗਾਹਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇਨੇਬ
 ਰਬਾਰ ਪਿਆ ਹੈ ਬੇਹੋਸ ਨਾਲ ਰੱਜਿਆ ਸਰਾਬਦੇ ॥ ਠੀ
 ਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਘੁੱਗੀ ਮਾਰੀਏ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਲਾਈ ਤੂੰ
 ਮਮਾਲੇ ਤਾਜੇ ਗੋਸ਼ਤ ਕਬਾਬਦੇ ॥ ੧੦੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥
 ਸੁਟਕੇਤੇ ਗੱਲ ਸਾਈ ਹੋਈ ਅਣ ਡੋਗਾਰੇਨੂੰ ਦੂਰ ਦੂਰ
 ਗਈਆਂ ਇਲੋਂ ਹੋਰ ਦਲਗੀਰੀਆਂ ॥ ਰੱਬ ਜੇ ਰਸੂਲ

(੩੩)

ਅੰਜ ਦਿਆਲ ਹੋਇਆ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਆਪ ਸੱਚੇ ਸਾਈਂ ਨੇ
ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੇ ਪੀਰੀਆਂ ॥ ਚੀਨੀ ਚੀਨੀ ਘੋੜੀ ਖਾਨ
ਖੇਲ੍ਹਦਾ ਤਬੇਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਗਨੂੰ ਫੜਨ ਦੋਵੇਂ ਅਧਿਕ
ਸਰਾਈਆਂ ॥ ਹਟਕੇ ਪਛਾੜੀ ਘੜ ਬੈਠ ਤੂੰ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ
ਮੇਰੇ ਬਾਦਸਾਹ ਰੁਲ ਜਾਣਜੀ ਵਜ਼ਰੀਆਂ ॥ ੧੦੪ ॥
ਕਥਿਤ ॥ ਐਂਹਮਦ ਪੁਕਾਰਕੇ ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਭੋਗਰੀ ਨੂੰ
ਛੱਡਦੇ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਅੱਜ ਘੋੜੀ ਵਲੀ ਵਾਗਤਾ । ਅਸੀਂ ਰਜ
ਪੂਤ ਬੰਬੇ ਮੁੜਨਾ ਮੁਹਾਲ ਸਾਨੂੰ ਬੋਰੀ ਬੈਠਾ ਆਟ ਅੰਜ
ਪਿੰਡਦੇ ਹੀ ਲਾਗਤਾ ॥ ਦਾਰੂ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਇਕ ਦੇਓ
ਮੈਨੂੰ ਰਾੜੀ ਹੋਕੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਐਂਡਾ ਮੇਰੇ ਵਲ ਜੋ ਸੁਹ ਰ
ਤਾ ॥ ਬੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਘਰ ਆਵਣਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਕਰੋ
ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਬੋਝੇ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਭਾਗਤਾ ॥ ੧੦੫ ॥ ਭੋਗਰੀ ਪੁ
ਕਾਰ ਕੇ ਤੇ ਆਖਦੀ ਹੈ ਖਾਨ ਤਾਈਂ ਏਹੁ ਨਾ ਬੰਦੂਕ ਤੇਰੀ
ਚਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਜੀ ॥ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਹਾੜੇ ਹੋਇ ਪਈਆਂ
ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲ ਗਏ ਮਤ ਅੰਜ ਅਕਲ ਸ਼ਹੂਰ
ਜੀ ॥ ਚੰਦਰੀ ਬੰਦੂਕ ਵੈਨੂੰ ਮਾਰ ਲਊ ਬਿਲਕੁਲ ਧੜਤੋਂ
ਅਲੱਗ ਸਿਰ ਹੋਊ ਤਰਾ ਦੁਰਜੀ ॥ ਰੰਗਲੀਆਂ ਸੇਜਾਂ ਛੱਡ
ਲਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਹਰਿਆ ਕਲੇਜਾ ਸਭ ਭੁੱਜਕੇ
ਮਨੁਰਜੀ ॥ ੧੦੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਮੇਰੀ ਤਜ
ਤਲਵਾਰ ਸਿਰ ਸਿਟ੍ਰੀਗਾ ਉਤਾਰ ਮੈਂ ਫੜਾਉਂ ਸਰਕਾਰ
ਉਇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂਰ ਜਾਣਨੂੰ ॥ ਮਾਰਕੇ ਦੁਗੜਾ ਰੰਨ ਕੱਢ

ਦੇਉਂ ਪਾਰਸਾਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਮੌੜ ਮੇਰੀ ਸ਼ੇਰ ਵਾਲੀ ਬੰਟ
 ਨੇ ॥ ਛਿੱਕ ਮੁੜਨਾ ਹਰਮ ਮੇਰਾ ਏਹ ਜਣੀ ਕਾਮ ਜੇਸੇ
 ਫਟ ॥ ਬਦਮ ਤੇਸੇ ਭੈਣ ਦੇਉਂ ਪੱਟਨੂੰ ॥ ਖੁਦੇਵਾਗ ਕੱਟ
 ॥ ਸ਼ਮ ਏਉਂਗਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਿਵੇਂ ਮੌੜ ਬਾਟੀਏਂ ਦੀ ਲੁੱ
 ਟਲਟ ਪੱਟਨੂੰ ॥ ੧੦੭ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮੌੜ
 ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਮੀਆਂ ਜਾਉ ਤੇਨੂੰ ਡੰਗਕੇਤੇ ਤੇਰਾ ਕੀ ਸਲੂਕ
 ਬੀਰ ਓਸਦਾ ਫੜ ਇਆ ਜੀ ॥ ਸੀਨੇ ਜੱਟਦੇ ਦਰਦ ਤੇਨੂੰ
 ਕਰੂਗਾ ਗਰਦ ਮਾਰੂ ਕੰ ਕੇ ਕਰਦ ਖਤ ਕਿਸਨੇ ਨੇ
 ਪਇਆ ਜ ॥ ਕੋਲ ਬੰਨਦੇ ਤੂੰ ਟੈਰ ਮੰਗ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ
 ਸ਼ੇਰ ਜੱਟ ਵੇਠਾ ਉਤੇ ਵੈੜ ਦਰੂ ਰੰਡਾ ਤੋਂ ਲਿਆਇ
 ਆ ਜੀ ॥ ਬੰਕਰੇ ਸਮਾਨ ਬਡ ਦੇਉਂਗਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਮੌਤ ਦੀ ਸਿਸਾਨੀ ਠਟਦ ॥ ਲੈਣ ਆਇਆ ਜੀ ॥
 ੧੦੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਐਂਹਮਦ ਕਰੋਧ ਨ ਲ
 ਵੱਲਦਾ ਹੈ ਨਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਓ ਘੋੜੀ ਨਹੀਂ ਮੀਸ
 ਦੇਉਂ ਵੱਡਓਇ ॥ ਕੀਤਾ ਮਟਸੈਣ ਕਮਜ਼ਾਤ ਮੈਨੂੰ ਆਣ
 ਕੋਤ ਮਾਰ ਤਲਵਾਰ ਦੋਵਾਂ ਬੋਟੀ ਬੋਟੀ ਵੰਡਓਇ ॥ ਦਿਲ
 ਦਰਿਆਉ ਅੰਜ ਰੋਕੇ ਕੌਣ ਸੂਰਮੇਦਾ ਬੋਭੇ ਜੇਹੀ ਔਰਤ
 ਅਨੇਕ ਵੇਠੀ ਵੰਡ ਓਇ ॥ ਬਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਦੇਦ ਚੁਬਦਾ
 ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮਾਰੇ ਬੜ ਮੌੜ ਪੈਦੀ ਕਾਲਜੇ ਨਾ ਠੰਡ
 ਓਇ ॥ ੧੦੯ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਲਕਾਪਤੀ ਰੋਣ
 ਤੁਸੀਂ ਤੀਵੀਆਂ ਬਰਜ ਰਹੀਆਂ ਮੰਨਿਆ ਨਾ ਕੇਹਲੋਂ ਕਾ

(੩੫)

ਇੰਤੀ ਰਾਮ ਜਾਲਜੀ ॥ ਰਾਜੇ ਹੋਤ ਤਾਏ ਫੇਰ ਤੀਵੀਆ
ਪਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕੋਰਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛ ਮੀਆਂ ਹੋਇ ਬਰੇ ਹਾਲ
ਜੀ ॥ ਮਿਰਜੇ ਨੂੰ ਮੋੜ ਬਾਂਕੀ ਭਟ ਛੱਤੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਖੁੰਨੀ
ਜੰਡ ਦੇਠ ਕੀਤਾ ਜੰਟਨੂੰ ਹਲ ਲ ਜੀ ॥ ਚੋਸਟ ਬਜ਼ਾਰ
ਮੋੜ ਲੁੱਟਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਰੱਬਦੀ ਝੁਰੀਦ ਆਇਆ
ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਕਾਲ ਜੀ ॥ ੧੧੦ ॥ ਕਥਿਤ ॥

ਘੋੜੀ ਮੇਰੀ ਛੱਤ ਨਹੀਂ ਜਿਮੀ ਦੇਉਂ ਗੱਡ ਤੇਰਾ ਨੱਕ
ਦੇਉਂ ਵਢ ਰੰਨੇ ਮਾਰ ਤਥੇ ਰਗਾਂ ॥ ਤੇਰੇ ਦੇਦ ਦੇਉਂ
ਭੀਨ ਮੇਰਾ ਵੇਹੁ ਜਣੇ ਕੰਮ ਮੈਂ ਬਿਆਹੂੰ ਹੋਰ ਰੰਨ ਤੂੰ ਤਾਂ
ਨਾਰ ਫਿਭਚਾਰਗਾਂ ॥ ਮਾਰਕੇ ਗਵਾਉਂ ਰਾਮਚੰਦ ਜਿਉਂ
ਬਗਹੂੰ ਨਾਲ ਮੋਤਦੇ ਰਲਾਉਂ ਕੋਹੇ ਕਰਦੀ ਕਰਾਰ
ਗਾਂ ॥ ਮੋਤਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਪੁੱਤ ਆਈ ਹੋ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ
ਅਕੇ ਸੱਸੀ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੜ੍ਹਉਂ ਵਿਚ ਧਰਗਾਂ ॥ ੧੧੧ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਹੇ ਮਾਰਦਾ ਤਤਾਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਤ
ਟੇ ਨਿਸ਼ਾਣੇ ਬਰੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਬੇਗਾਨੇ ਮੋਤਾ ਰੋਵਾ ਤੇਰੀ ਨਾਰ
ਜੀ ॥ ਮੇਰਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਨਦੀ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਰੋੜ
ਅਜੇ ਲਖ ਤੇਰੀ ਲੋੜ ਹਥੇਂ ਸਿੰਟ ਤਲਵਰ ਜੀ ॥
ਸਾਨੂੰ ਰੋਡੀਆਂ ਖਟਾਵੇਂ ਜਾਣ ਆਪਣੀ ਗਵਾਵੇਂ ਕਿਉਂ
ਜਹਾਨੇ ਐਵੇਂ ਜਵੇਂ ਮੇਂ ਤਾਂ ਕਰਾਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜੀ
॥ ਹਰ ਦਾ ਰੁਮਲ ਤਤਾ ਡਿਠਿਆ ਤਿਤੁਤਿਪ
ਟੁੱਟਕਿਆ ਤਗ ਤੂੰ ਕਸੋਟ ਏ ਵਿਚਾਰ ਜੀ ॥ ੧੧੨ ॥

(੩੬)

॥ ਕਥਿਤ ॥ ਮੈਨੂੰ ਮਰਜਾਣਾ ਹੱਕ ਤੂੰ ਪ-
ਛਾੜੀ ਬੈਠ ਹੱਟ ਭਾਵਾ ਜੀਵਾਂ ਬਰੇ ਲੱਖਓਇ ਅੰਤ ਮਰ
ਜਾਵਣਾ ॥ ਸੀਨੇ ਬੈਰੀਆਂ ਦੇ ਸੱਲ ਕੇਹੀ ਆਖਦੀ ਤੂੰ
ਗੱਲ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਗਿਆ ਹੱਲ ਜਾਣਾ ਮੌੜ ਨੂੰ ਹੀ ਸ
ਮੁਟਾ ॥ ਲਾੜਾ ਤੇਰਾ ਮਰੂ ਨਾਲ ਬੈਰੀਆਂ ਦੇ ਲੜੂ ਜੱਟ
ਚਿਖਾ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਪੈਰ ਪਿਛਨੀ ਹਾਲਵਣਾ ॥ ਫੇਰ
ਫਾਂਗ ਬੁੱਕੇ ਰੁਕੇ ਮੂਲ ਨਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਮਰ ਕੰਤੇ
ਬੈਰੀ ਮਾਸ ਭੁੰਨ ਭੁੰਨ ਖਾਵਣਾ ॥ ੧੧੩ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਫੇਰ ਆਈ ਦੂਜੀ ਨਾਰ ਜੀਦੇ ਨਾਲ ਬਾ-
ਲਾ ਪਿਆਰ ਮਖੋਂ ਬੋਲੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੀਆਂ ਬੰਨਦੇ ਤੂੰ
ਟੋਰਨੂੰ ॥ ਜਿਉਟੀ ਧੜ ਧੜ ਪਿੰਟੀ ਕਿਉਂ ਪਟਾ
ਵੇਂ ਜਾਕੇ ਮਿਟੀ ਓਇ ਛਲੋਟੀ ਮੂਰੇ ਸਿੱਟੀ ਛੱਡ ਮੌੜ
ਵਾਲੇ ਬੇਤਨ ॥ ਤੇਰੀ ਉਡ ਜਉ ਜਿੰਦ ਪੀਆ ਭਜ ਲੈ
ਗੁਵਿੰਦ ਭੁੱਬ ਮਰੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਧ ਨਹੀਂ ਟੱਪਣਾਨਹਿਰਨੂੰ ॥
ਛਾੜੀਆਂ ਦੇ ਟੋਕੇ ਫਾਂਗ ਟੁੱਕਦੁ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਮੋਲਾ
ਪਾਕ ਕੋਲੋਂ ਅੱਜ ਮੰਗਲੈ ਤੂੰ ਮੈਰ ਨੂੰ ॥ ੧੧੪ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਸੁਣੀ ਗਲ ਨਾਰੀਏ ਤੂੰ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀਏ
ਕਿਉਂ ਫਿਰੇਂ ਹਲਕਾਰੀਏ ਮੈਂ ਕਢ ਦੇਉਂ ਜਿੰਜਰੇ ॥ ਡੰ
ਡੀਆਂ ਸੁਮਾਰ ਬਈ ਹਾਰ ਤੇ ਸੰਗਾਰ ਦਈਂ ਫੇਰ ਤੂੰ ਦੀ
ਦਾਰ ਕੱਢੇ ਜੱਟ ਵਾਲੀ ਮਿੰਜਰ ॥ ਰੰਨੇ ਅੱਜ ਨਾ ਤੂੰ ਮੌੜ
ਦੇਲਾ ਬਟ ਮੈਂ ਮਰੇੜ ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲ ਲੈਂਦੇ ਤੇੜ ਆਉ

ਰੂਏ ਵਾਗ ਪਿੰਜਰੇ ॥ ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਜ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ
 ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਈਂ ਕੇਂਦਾ ਲਊਂ ਇਕ
 ਬੰਦਰੇ ॥ ੧੧੫ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਸੀਤਾ ਨੂੰ
 ਵਜੋਗ ਕਦੋਂ ਮਿਲੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਮਚੰਦ ਬੰਦਰੇ ਨੇ ਲੰਕਾ ਫੇਰ
 ਦਿਤੀ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ॥ ਗੋਰਜਾ ਬਜੋਗ ਰੋਗ ਮੋਗ ਭਾਰੀ
 ਦਿਲ ਵਿਚ ਗੋਪਚੰਦ ਤਾਈ ਰਾਣੀ ਕਰ ਹਾਲ ਹਾਲ
 ਰੇ ॥ ਹੀਰਨੂੰ ਬਜੋਗ ਬੀਨ ਟੋਰ ਦਿੱਤੀ ਖੇੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਛਮੀ
 ਵਜੋਗ ਭਾਰੀ ਲੰਗਿ ਮਾ ਗੁਪਾਲਰੇ ॥ ਭੱਲਕੇ ਦਸੋਟੇ ਸਭ
 ਮਿਲੇ ਨੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਹੋਣਾ ਨੀ ਮਿਲਾਪ ਪੱਥ ਧਰੀਂ
 ਤੂੰ ਸੰਭਾਲ ਰੇ ॥ ੧੧੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਸੁਣ ਤੂੰ ਕੱਪ
 ਤੇ ਏ ਕੱਪੜ ਕਰੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਛੱਡਦੇ ਕੱਪੜ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸ
 ਦਾ ਮੈਂ ਚੱਜਰੇ ॥ ਫੜੇ ਕੋਟ ਵਾਗ ਕੁਰਲਾਨ ਲੱਗੀ ਮੇਰੇ
 ਅੱਗੇ ਫੇਰ ਮਾਰੂੰ ਮੌਜਾ ਪਹਿਲਾ ਪਾਉਂ ਤੇਰੇ ਵੱਜਰੇ ॥ ਮੌਜ
 ਦਾ ਮੈ ਸਿਰ ਸਿਰ ਕੱਟ ਲੈਣ ਸਿਰ ਚੋਰ ਦੇਖਕੇ ਤੇ ਮੇਰੇ
 ਤਾਈ ਜਾਊ ਜੱਟ ਭੱਜਰੇ ॥ ਨਾਰ ਵਲਾ ਮਾਨ ਔਖਾ ਤੋੜ
 ਨਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਆਪ ਮੌਲਾ ਪਾਕ ਸਾਡੇ ਰੱਖ ਲਊ
 ਲੱਜਰੇ ॥ ੧੧੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਜਿੰਦਣੇ ਦੀ ਬਿਆ
 ਹੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੱਖੀ ਬੱਡੇ ਲਾਡ ਨਾਲ ਅੱਜ ਨਾ ਤੂੰ ਜਾਈ
 ਜਿਉਣੀ ਰਹੀ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਜੀ ॥ ਮੇਰੀ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਜਾਨ
 ਜਿਵੇਂ ਸੀਤਾ ਰਾਮਚੰਦ ਵਿਚ ਮੰਨਦਾ ਨਾ ਕਹਿਆ ਛਾਤੀ
 ਚਲਿਆ ਕਿਉ ਭਨਜੀ ॥ ਜਿਉਣਾ ਦਸਤਾਰੀ ਤੇਰੀ

ਚੱਲਣੀ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੋਈ ਕਿਸਨੇ ਦਾ ਬੈਰ ਕੱਢ ਸੁਣੀ ਦੇਰੇ
ਕੰਨਜੀ ॥ ਆਪਣਾ ਈਮਾਨ ਮਾਨ ਰੱਖ ਤੂੰ ਤਿਸਨਸਿੰਘ
ਕੌਰੁ ਬਾਦਸ਼ਾਹੁ ਛੱਡ ਗਿਆ ਗੋਜ ਧੰਨਜੀ ॥ ੧੧੮ ॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਅੰਹਮਦ ਆਖੇ ਜਿਉਣੀਏਂ ਅਜਦੇਈ
ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ॥ ਸਿਰ ਬੈਰੀ ਦਾ ਵਢਣਾ ਦੇਉ ਕਾਲਜਾ ਛਾ
ਣਾ ॥ ੧੧੯ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸ਼ਾਹ ਸ਼ਕਦਰ ਔਲੀ
ਆ ਲੈਂਦਾ ਹੱਥ ਕਟਾਇ ॥ ਜਦ ਰਬ ਓਸਨੇ ਮੰਨਿਆ
ਤਬਹੀ ਹੋਤ ਸਹਾਇ ॥ ੧੨੦ ॥ ਕਵਿਤਾ ॥ ਨਿੱਤ
ਪੜ੍ਹਦਾ ਨਿਮਾਜ਼ ਮੋਲਾ ਰੱਖੁ ਆਪਲਾਜ ਨਿਵੇ ਰਿੜ ਆਨੂੰ
ਬਾਜ ਤੂੰ ਜੁਬਾਨ ਕਰੀਂ ਬਦਰ ॥ ਮੈਨੂੰ ਅਖਣ ਤੀ ਅਕੇ
ਮਾਰਾ ਮੌੜ ਤਾਈ ਧਾਕੇ ਸਾਫਾ ਗਲ ਵਿਚ ਪਕੇ ਹਨੂੰਮਾ
ਨ ਵਾਂਗ ਤੰਦਰੇ ॥ ਮੇਰੇ ਮੂਰੇ ਜਿਉਣ ਿਵੇ ਿਵ ਭੱਜ
ਦੇਂਤ ਅੰਗੇ ਗੋਤਮਨੂੰ ਦੇਖ ਫਤ ਭੱਜ ਗਿਆ ਚਦਰ ॥
ਬਿਸਨੋਂ* ਨੂੰ ਰੰਡਕਰ ਦੇਉਗਾ ਤਿਸਨਸਿੰਘ ਕਿਸਨਾ
ਚੜਾਇਆ ਪਚਦਾਰ ਲਾਇ ਜੰਦਰੇ ॥ ੧੨੧ ॥
ਕਵਿਤਾ ॥ ਕਿਸਨੇ ਦਾ ਬੈਰ ਲੋਣ ਆਇ ਗਿਆ
ਜਿਉਣਸਿੰਘ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਪਛੜੀ ਪੁੱਤ ਭਏ ਬੈਰ ਲੋਣ
ਗੇ ॥ ਮੋਟਕਾ ਜੋ ਮਾਈ ਪਾਸਰਾਮ ਨੂੰ ਦਹਾਈ ਦਿਤਾ
ਸਹਸਰ ਵਾਹੁ ਵਾਂਗ ਜੀ ਕੁਹਾੜੇ ਿਰ ਪੈਣਗਾ ॥ ਨੌਇ ਜੋ
ਗਰੋਹ ਗੈਰਿ ਕਤਾ ਏਨ੍ਹਾਂ ਰੋਣ ਤਾਇ ਹਰਚੇਦ

(੩੯)

ਵਾਂਗ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਬੋਹਣਗੇ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਵਾਂਗ ਵੇਰ ਲੋਟਗੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸਾਕੇ ਪਰਸਿਧ ਮੋੜ
ਬੋਦਹੀ ਕਹਿਣਗੇ ॥ ੧੨੨ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਜੇ ਨਾ
ਜਿਉਣਾ ਮਾਰਿਆ ਐਹਮਦ ਆਖੂ ਕਉਣ ॥ ਸਿਰ ਬੈਰੀ
ਦਾ ਵੱਡਣਾ ਮੇਰੀ ਘੋੜੀ ਪਤ੍ਰੀ ਪਉਣ ॥ ੧੨੩ ॥
ਕਥਿਤ ॥ ਕੇਹਾ ਕਰਦ ਹੀਕਾਰ ਜੱਟ ਲਊ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ
ਦਿਲ ਅਪਣੇ ਵਿਚਾਰਜੀ ਕਿਉਂ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਗਵਾਉਂਦਾ ॥
ਜੰਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ ਮੋੜ ਬਰਾ ਸੂਰਮੇਦਾ ਤੋਰ ਤੇਰਾ ਉਡ
ਜਾਉ ਭੋਰ ਪਿਛੋਂ ਰਹੇਂ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ॥ ਓਦੇ ਹੇਠ ਨੀਲਾ
ਘੋੜਾ ਹੱਥ ਕਾਨੀਆਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਮਰ ਪਾਉਗਾ ਬਛੋੜਾ
ਫੇਰ ਭੁੱਜਿਆਨੀ ਜਾਉਂਦਾ ॥ ਲਾਹਿਕੇ ਛਲੋਟੀਪੈਰੀਂ ਸਿੱ
ਟਈ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਰੱਬਦੀ ਸੁਰੰਦ ਐਵੇਂ ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾ
ਉਂਦਾ ॥ ੧੨੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਸੋਹਣਾ ਸੋਹਣਾ ਮੁੱਖ
ਤੇਰਾ ਰਲ ਜਾਉ ਖਾਕ ਵਿੱਚ ਛੱਡਦੇ ਤੂੰ ਵਾਂਗ ਹੱਥ ਲਹੂ
ਕਿਉਂ ਭੁੱਧਾਉਂਦਾ ॥ ਸੋਟੀ ਸੋਟੀ ਛਤੀਤਰੀ ਤਖਤ ਲਹੇਂ
ਰ ਵਾਲਾ ਐਵੇਂ ਆਵਾਗੋਟ ਜਿੰਦ ਆਪਣੀ ਗਵਾਉਂਦੀ ॥
ਸੋਟੇ ਸੋਟੇ ਹੱਥ ਤੇਰੇ ਕੋਮਲ ਮਰੀਰ ਸਾਰੇ ਅਤਰਫਲਲ
ਅੰਗ ਪਟੀਏਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ॥ ਸੋਟੀ ਸੋਟੀ ਚਾਲ ਤੇਰੀ
ਕਿਸਨਾ ਬਿਚਾਰ ਕਰੇ ਉਡ ਜਾਣ ਸਾਸ ਕੇਹੇ ਜ਼ੋਰ ਤੂੰ
ਜਣਾਉਂਦੀ ॥ ੧੨੫ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਿਸਨਾ ਫੜਾ
ਇਆ ਬਰ ਆਪਣਾ ਤੈਂ ਪਾਇਆ ਹੁਣ ਐਵੇਂ ਆਵਾਗੋਟ

(੪੦)

ਕਿਓਂ ਧੜ ਟੇ ਉੱਠ ਚੱਲਿਆ ॥ ਤੇਰੇ ਹਥਿਆਰ ਹੱਥ
ਚੱਲਦੇ ਨਾ ਮੂਲ ਯਾਰ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਫਿਰੇ ਜੱਟ ਜਾਣਾ
ਨਹੀਂ ਬੱਲਿਆ ॥ ਉਕਣਾ ਨੀ ਮੌੜ ਗੋਲੀ ਮਾਰੂ ਬੈਠੀ
ਬਿਲਕੁਲ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਜੀ ਸਨੇਹਾ ਮੌਤ ਘਾਲਿਆ ॥
ਲੁਕ ਛਿਪ ਚਾਰਦਿਨ ਕੱਟ ਤੂੰ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਕਾਂਸ਼ੀਮੱਲ
ਬਾਣੀਏਨੂੰ ਸੂਰ ਵਾਂਗ ਖੱਲਿਆ ॥ ੧੨੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥

॥ ਖਾਨ ਬੋਲੇ ਖੜਾ ਤੜਾ ਬਾਹੀ ਕੰਢਣਾ ਦਾ ਕੜਾ
ਮੇਰੀ ਚੀਨੀਘੋੜੀ ਜਾਣ ਰੇਨੇ ਬਕ ਦਾ ਸਿੰਗ ਰਤਾ ॥ ਕਰੇ
ਜੋ ਹੀਕਾਰ ਸੋਈ ਬੈਰੀਆਂਨੂੰ ਮਾਰਲੈ ਦਾ ਸੋਈ ਮੇਹੀਕਾਰਨਾ
ਲ ਬੰਨਿਆ ਕਰਾਰਤਾ ॥ ਏਸਹੀ ਹੀਕਾਰ ਨਾਲ ਅਕੀ
ਹੋਇਆ ਦੁਲਾਭੱਟੀ ਏਸੇਹੀ ਹੀਕਾਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤਲੀ ਕੀਧਾ
ਰਤਾ ॥ ਮਾਰਨਾ ਹੀਕਾਰ ਨਾਲ ਮੌੜ ਮੈਂ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਛੱਡ
ਦੇ ਤੂੰ ਵਾਂਗਨਹੀਂ ਮਾਰੂੰਗਾ ਕਟਾਰਤਾ ॥ ੧੨੭ ॥

ਪਿੜੀਛੰਦ ॥ ਕੇਹਾ ਮੇਰਾ ਮੰਨ ਘਰ ਬੈਠ ਹੱਟਕੇ ॥
ਮਾਰੂ ਤਲਵਾਰ ਮੌੜ ਜਾਊ ਪੱਟਕੇ ॥ ਕੀਤਾ ਜੀ ਹੀ
ਕਾਰ ਤਾਈ ਰੋਣ ਮਾਰਿਆ ॥ ਫੇਰ ਹਰਨਾਖਸ ਦਾ
ਛਿੱਡ ਪਾੜਿਆ ॥ ਬਿਜਲੀ ਕੰਸ ਤਾਈ ਗਈ ਕੱਟ
ਕੇ ॥ ਮਾਰੂ ਤਲਵਾਰ ਮੌੜ ਜਾਊ ਪੱਟਕੇ ॥ ਕੂਕਿਆਨੇਪਿੜ
ਫੇਰ ਆਣ ਮੱਲਿਆ ॥ ਗੋਰਿਆ ਦੇ ਮੂਰੇ ਨਹੀਂ ਜ਼ੋਰਚੱਲਿ
ਆ ॥ ਪਾੜ ਕਛੇਰੇ ਧੋਤੀ ਮੋਟ ਹੱਟਕੇ ॥ ਮਾਰੂ ਤਲਵਾਰ
ਮੌੜ ਜਾਊ ਪੱਟਕੇ ॥ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਲਾੜਿਆ ਕਲੰਕ ਲਗ

(੪੧)

ਜੂ॥ ਦਿੰਦੀ ਮੈਂ ਦਹਾਈ ਜੱਟ ਸਿਰ ਬੱਛ ਜੂ॥ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ
ਠਾਣਾ ਨਹੀਂ ਮਰੂ ਕੱਟਕੇ॥ ਮਾਟੂ ਤਲਵਾਰ ਮੋੜ ਜਾਉ
ਪੱਟਕੇ॥ ਤਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਜਿਵੇਂ ਬਜ ਮਾਰਦਾ॥ ਗੰਧ
ਰਕ ਵਿਚ ਪਾਰਾ ਜਾਵੇ ਹਾਤਦਾ॥ ਸਾਬਣਾ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਗ
ਈ ਤਾਰ ਕੱਟਕ॥ ਰੰਡੀਆਂ ਬਣ ਉ ਮੋੜ ਜਾਉ ਪੱਟਕੇ॥
ਕਾਲੇਨਾਗ ਤਾਈ ਮੀਆਂ ਕਿਓਂ ਛੇੜਦਾ॥ ਮਾਰੂਗ ਬਪਟ
ਬੱਟ ਬੁਝਾ ਸ਼ੇਰਦਾ॥ ਮਾਰਕੇ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਜਾਉ ਸੁਆ ਟੱਪਕੇ॥
ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾਉ ਮੋੜ ਜਾਉ ਪੱਟਕ॥ ਬਿੰਦਾ ਦੇ ਪੁੱਤਦਾ
ਨਾ ਤੀਰਚਲਿ ਮਾ॥ ਬੇਤੀ ਮਾਂ ਨ ਆਣ ਸੁਤ ਵਾਗ ਖੱਲਿ
ਆ॥ ਬੁਰੇ ਹਥ ਮਾਰ ਜੀ ਤੂੰ ਜਾਣ ਜੱਟਕੇ॥ ਰੰਡੀਆਂ
ਬਣਾਉ ਮੋੜ ਜਾਉ ਪੱਟਕੇ॥ ਪੂਰਨਭਗਤ ਜਿਵੇਂ ਬਪ
ਵੱਢਿਆ॥ ਕਰੇ ਧਰਮਿ ਘਰੇਂ ਆਪ ਕੱਢਿ ਮਾ॥ ਭਾਤ
ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਗਿਆ ਨਕੀ ਪੱਟ ਕੇ॥ ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾਉ ਮੋੜ
ਜਾਉ ਪੱਟਕੇ॥ ਚਾਣੇ ਵਾਗ ਜੱਟ ਤੈਨੂੰ ਜਾਉ ਛੇੜਕੇ॥
ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਤੇਰੇ ਮਾਰੂ ਖੜਕ॥ ਲੰਗਦੀਨਾ ਦਾਰੂ
ਤਲਵਾਰ ਛੱਟਕੇ॥ ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾਉ ਮੋੜ ਜਾਉ ਪੱਟਕ
॥ ਕੁਛਨਾ ਤੂੰ ਆਖ ਆਟੇਰ ਗ ਗੰਦੂ॥ ਹੱਥ ਬਿਚ ਪਛ
ਟਾਓਇ ਸਿਰ ਮੁੱਨਦੂ॥ ਪੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਦਾਰੂ ਐਣ
ਲੱਟ ਕੇ॥ ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾਉ ਮੋੜ ਜਾਉ ਪੱਟਕ॥ ਤਿ
ਸਨਾ ਛੇੜਇਆ ਓਦਾ ਬਡਾ ਬੀਟਜੀ॥ ਸੀਨ ਜੱਟ ਦੇ
ਦਰਦ ਕਿਕੂੰ ਕਰੇ ਧਰਜੀ॥ ਸੁਰਮ ਦੀਕਾਰ ਐਖ ਕਿਤ

(੪੨)

ਨੱਟਕੇ ॥ ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾਉ ਮੋੜਜਾਉ ਪੱਟਕੇ ॥ ਕਾਂਸੀ
ਮਲਤਾਈ ਭੰਗ ਲੰਚੇਛਡਿਆ ॥ ਕਿਸਨੇਦਾ ਬੈਰਾ ਚਾਟੇ
ਅੱਜ ਕੱਢਿਆ ॥ ਮਾਰੂ ਤੈਨੂੰ ਜੱਟ ਮੀਆਂ ਗੋਦੇ ਚੱਕਰੇ ॥
ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾਉ ਮੋੜਜਾਉ ਪੱਟਕੇ ॥ ਕਵੀਜੋ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਕਿੱਸਾ ਜੜਦਾ ॥ ਸੂਰਮਾ ਹੈ ਜੱਟ ਨਹੀਂ ਮੁਖ ਮੋੜਦਾ ॥
ਹੰਡੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੰਝਾ ਪੈਣ ਸੱਟਕੇ ॥ ਰੰਡੀਆਂ ਬਣਾਉ
ਮੋੜਜਾਉ ਪੱਟਕੇ ॥ ੧੨੮ ॥ ਜਵਾਬ ਅਹਮਦ ਕਾ ॥
ਪਿਛੁਛੇਦ ॥ ਪਿਛਾਂ ਹਟ ਜਾਈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਹਾ ਤਾੜ ਕੇ ॥
ਬੱਢ ਦੇਉ ਨੱਕ ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ॥ ਮਰੇ ਮੂਰੇ ਨਹ
ਓਨੇ ਪੈਰ ਬੰਨਾ ॥ ਪਇ ਗਲ ਰੱ ॥ ਮੋੜ ਖੂਬ ਭੋਨ
ਟਾ ॥ ਮਾਰ ਤਲਵਾਰ ਛੱਡੇ ਫਿੱਡ ਪਾੜਕੇ ॥ ਬੱਢ ਦੇਉ
ਨੱਕ ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ॥ ਦੱਤ ਅਵਧੂਤ ਜਿਓ ਜਮੀਨ
ਰੱਡਦੇ ॥ ਮਾਰਕੇ ਦਗੜਾ ਪਾਰ ਸਾਰ ਕਢਦੇ ॥ ਸੂਰਤ
ਈ ਚੁੜੇ ਜਿਵੇਂ ਖਾਟ ਸਾੜਕੇ ॥ ਬੱਢ ਦੇਉ ਨੱਕ ਆਉਂ
ਚਿਖਾ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਮਨਸੂਰ ਸੂਲੀ ਉਤੇ ਚੱਕਿਆ ॥
ਛੱਡਣਾਨੀ ਜੱਟ ਬਾਰਬਾਰ ਦੱਸਿਆ ॥ ਜਿਵੇਂ ਤਰਖਾਣ
ਬਿੰਗ ਕਢੇ ਪਾੜਕੇ ॥ ਛੱਡਣਾਨੀ ਮੋੜ ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚਾ
ੜ੍ਹ ਕੇ ॥ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚਉ ਸਿਰ ਸਿੱਟੇ ਕੱਟਕੇ ॥ ਦੜੀ
ਮੋਛਾ ਸਾਟੀਆਂ ਮੈਂ ਆਉ ਪੱਟਕੇ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਲੰਕਾ ਜਿਵੇਂ
ਆਇਆ ਸੜਕੇ ॥ ਬੱਢ ਦੇਉ ਨੱਕ ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ
॥ ਹਰੀਚੰਦ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵਖਤ ਪਾ ਦੇਉ ॥ ਮਾਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ

ਘੋੜੇ ਉਤੇ ਲਾਏਂਦੁ ॥ ਫੁੱਟ ਦਾ ਪਤਾਸਾ ਜਿਵੇਂ ਹੇਠ ਜਾੜ
 ਕੇ ॥ ਬਢਦੇਉਂ ਨਕ ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚੜ੍ਹਕੇ ॥ ਰਾਜੇ ਬਲਿਵਾਂਗ
 ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ ਗੱਡਦੁ ॥ ਛੱਡਣਾਨੀ ਬੈਰੀਓਇ ਜਹਾਨੋ ਕਢ
 ਦੁ ॥ ਬੁਰਾ ਮੇਰਾ ਤਪਤੇਸ ਦੇਖ ਹੜਕੇ ॥ ਵਢ ਦੇਉ ਨਕ
 ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚੜ੍ਹਕੇ ॥ ਮਾਰ ਅਗੇ ਭੂਤਨਾ ਕਦੇ ਨਾ ਅਟ
 ਕੇ ॥ ਮਾਰ ਹਥਿਆਰ ਖੋਹਲਾਉਂ ਜਟਕੇ ॥ ਪਿਛਾ ਨਹੀਂ
 ਮੁੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ਤੀਤਧਾਰਕੇ ॥ ਬਢਦੇਉਂ ਨਕ ਆਉਂ ਚਿਖਾ
 ਚੜ੍ਹਕੇ ॥ ਕਿਸਨਾ ਫੜਾਇਆ ਮਢੇ ਜੜਾ ਪੱਟੀਆ ॥ ਮਾਰ
 ਲੈਣਾ ਜੀਉਣਾ ਅਜ ਰੇਣ ਜੱਟੀਆ ॥ ਚੱਲੁ ਮੇਰੀ ਗੋਲੀ
 ਰੰਨੇ ਕੜਕੜਕੇ ॥ ਵਢਦੇਉਂ ਨਕ ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚੜ੍ਹਕੇ ॥
 ਘੋੜੇ ਆਏ ਨਾਲ ਰੇਨ ਘੋੜਾ ਜੋੜ ਦੁ ॥ ਪੈਗਿਆ ਜੇ ਹੱਥ
 ਮੋਤਾ ਮਿਰਤੋੜ ਦੁ ॥ ਮੇਰੇ ਮੂਰੇ ਜੱਟ ਡਿੱਗ ਪਊ ਹਾਰਕੇ ॥
 ਬਢ ਦੇਉ ਨਕ ਆਉਂ ਚਿਖਾ ਚੜ੍ਹਕੇ ॥ ਕਵੀਜੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਸੱਚਕੋਂ ਦਾ ॥ ਬੀਤਿਆ ਜੇ ਹਲ ਸਗ ਵਿਚ ਰੈਂਦਾ ॥ ਅੱਛਰ
 ਲਗਾਏ ਨੇ ਚਾਰਚਾਰਕੇ ॥ ਅਹਮਦ ਪਕਾਰ ਆਉਂ ਚਿਖਾ
 ਚੜ੍ਹਕੇ ॥ ੧੨੯ ॥ ਜਵਾਬ ਅਹਮਦ ਕੀ ਨਾਰ
 ਜਿਉਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਭਗਣ ਸੱਸ ਤਾਈ ॥ ਕਥਿਤ ॥
 ਅਹਮਦ ਕੀ ਨਾਰ ਫੇਰ ਸੱਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਕਰੇ ਆਖਦੀ
 ਪੁਕਾਰ ਅਜ ਖਾਨਤਾਈ ਮੋੜਨੀ ॥ ਰਹੀ ਮੈਂ ਬਰਜ ਮੇਰੀ
 ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਗਲ ਕੋਈ ਰਬਦੀ ਸੁਰੀਦ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਟ ਗਿ
 ਆ ਤੋੜਨੀ ॥ ਘੋੜੀ ਵਾਲੀ ਆਸਟੀ ਦੇ ਖਾਨ ਉਤੇ ਜਾ

(੪੪)

ਇ ਬੈਠਾ ਪੀਤੀਆਂ ਸਰਬਾਂ ਸਭਬੋਤਲਾਨਚੋੜਨੀ ॥ ਸਾ
ਵਰਾ ਜਾ ਰੰਗ ਜੋ ਪਤੰਗ ਵਾਂਗ ਉਡਜੂ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ
ਸੁਖਮ ਸਰੰਰ ਜਟ ਵੇਊਂਗਾ ਮਰੋੜਨ ॥ ੧੩੦ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਭਾਗਣ ਕੂਕ ਪੁਕਾਰਦੀ ਨਾ ਬਚ
ਜ਼ਿਆ ਤੂੰ ਹੱਲ ॥ ਸੁਫਨਾ ਭੜਾ ਆਇਆ ਦਿਲ ਬਿਚ
ਪਿਆ ਹਰਜਲ ॥ ੧੩੧ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਸੁਫਨੇ ਦੀ ਬਾਤ ਤੇਨੂੰ ਦਸਦੀ ਬਿਚਰ ਕੇਤੇ ਹੋਇਆ
ਰਤੋਰਤ ਕਲਜੋਗਣਾ ਨੇ ਆਈਆ ॥ ਖੁੱਲੇ ਖੁੱਲੇ ਝਾਟੇ
ਮੌਤ ਆਈ ਤੇਰੇ ਬਾਰ ਵਿਚ ਐਣ ਸਾਰ ਸਿਆਪ ਦੀਆਂ
ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਾਈਆਂ ॥ ਭੂਮਣੀ ਦਾ ਭੇਸ ਕੀਤਾ ਮੌਤ
ਕਾਰੇ ਬੰਦ ਨੇ ਰੱਸਰੱਸ ਪਿੰਟੇ ਤੁਸੀਂ ਰੰਡੇਆਂ ਬਣ ਈ
ਆ ॥ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਦੜਾਕਾ ਮੇਰੇ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਸਨਸਿੰਘ
ਅਗੇ ਅਗੇ ਮੌਤ ਤੇਰੀ ਵਿੰਦੀ ਵੇ ਦਿਖਾਈਆ ॥ ੧੩੨ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਫੇਰ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਬਬਟ ਮਾਰੀ ਐਮਦਾ
ਪਲੰਘ ਉਤੇ ਗਿਦੜ ਬਗਿ ਮੜ ਖਾਂਦੇ ਬਾਰ ਵਿਚ ਮਾਸ
ਵੇ ॥ ਭੂਤਨਿਆਂ ਦੀ ਜੇਏ ਆਈ ਖੋਲਕੇ ਜਟੂਰੀਆਂ ਨੂੰ
ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਲੇ ਭਰੇ ਲੋਹ ਦੇ ਗਯਾਸ ਵੇ ॥ ਉਠ
ਘੋੜੇ ਹਥ ਆਂ ਮਚਾਇਆ ਫੁੱੜ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਿੰਡਦਾ ਤੇ
ਦੱਖ ਮੇਰਾ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇ ॥ ਪਿੰਡਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਅੰਗਮੱਚ
ਦੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਕੇਹਾ ਮੇਰਾ ਮੰਨ ਤੇਨੂੰ ਆਖਦੀ ਬਿਲਾਸ
ਵੇ ॥ ੧੩੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਸੁਫਨੇ ਦੀ ਬਾਤ ਮਾ

(੪੫)

ਏ ਮਿਥਿਆ ਸਮਾਨ ਜਾਨ ਸੂਰਮੇ ਦੀ ਚਾਲ ਫੇਰ ਜਗ ਤੋਂ
ਨਿਰਾਲੀ ਨੀ ॥ ਫੁਫਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪੁੱਤ ਹੋਇਆ ਘਰ ਬੰਜਿ
ਆ ਦੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਜਾਗ ਤਦੋਂ ਗੋਦੀਓਂ ਸੀ ਖਾਲੀਨੀ ॥
ਫੁਫਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਾਜ ਕਰੇ ਜਾਇਕੇ ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਨਾ
ਹਥ ਮੰਤ ਬੇਦਾ ਵਿਚੋਂ ਭਾਲੀਨੀ ॥ ਭਰਕੇ ਬਿਚਾ ਮੋੜੀ
ਭਾਗਣ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਫੰਧਕਾਂ ਦੇ ਵਾਗ ਐਵੇਂ ਅੱਡਦੀ
ਕਿਓਂ ਜਾਲੀ ਨੀ ॥ ੧੩੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਮੰਨ
ਦਾ ਨੀ ਮੂਲ ਯਾਰੇ ਚੜ੍ਹਗਿਆ ਜੋਰ ਨਾਲ ਮੌਤ ਤਕਦੀਰ
ਨੇ ਤਟਾਵਾ ਠੀਕ ਤਾਣੀਆਂ ॥ ਹਥ ਵਿਚ ਗਡਵੀ ਜਨੇਊ
ਗਲਬਾਮਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡਦਾ ਪੰਚਇਤੀ ਜਾਇ ਮਿਲਗਿਆ
ਬਾਣੀਆਂ ॥ ਤੇਲੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਮੂਰੇ ਪਿਟਦੀਆਂ ਧੜ
ਧੜਆਈ ਹੈ ਸਟੋਟੀ ਸੱਜੇ ਰੋਂਦੀਆਂ ਬਨਿਆਣੀਆਂ ॥
ਸੈਟਤੇ ਕਸੋਟ ਨਾ ਬਿਚਰਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਹੋਗੀਆਂ
ਮਕੂਫ ਸੇਜਾਂ ਰੰਗਲੀਆਂ ਮਾਣੀਆਂ ॥ ੧੩੫ ॥ ਕਥਿਤ
॥ ਉਚੀ ਦੰਦਰਾਲ ਤੇ ਕਪੱਤੀ ਜੋਹੀ ਨਾਰ ਮਿਲੀ ਹੱਥ
ਵਿਚ ਅੱਗ ਏਹੁ ਮੌਤ ਨੇ ਨਸ਼ਾਨੀਆਂ ॥ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਮੱਥਾ
ਜੁੜ ਗਿਆ ਫੇਰ ਭੂਮਣੀ ਦਾ ਡਿਗਾ ਪਨਿਹਾਰ ਤੋੜਾ
ਫੁੱਟਗਿਆਪਾਣੀਆਂ ॥ ਘੋੜਿਆਂਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੋਗੀ ਖੁੱਲਦੇਨਾਂ
ਮੂਲ ਯਾਰੇ ਮਾਰਦਿੱਤਾ ਝੱਪ ਮੂਰੇ ਖਾਨ ਦੇ ਕੁਰਾਨਾਂ ॥
ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਫਟਕੇ ਕੰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਛਿੱਕਦਾ ਮ
ਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਜਾਣੀਆਂ ॥ ੧੩੬ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਹੀਂਗਦੇ ਨੇ ਜਧੇ ਨਹੀਂ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਬਦੇ ਧਾਰੇ ਸੰਥ
ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਭੇੜ ਬੋਰਿਆ ਮਰਾਇਆ ॥ ਜੇ ਤਿੰਤਰ ਪੁਕਾ
ਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਟ ਕੇ ਬਿਚਾਰੇ ਜਾਨੇ ਸੋਈ ਨਰ ਹਾਰੇ ਧਕਾ
ਜਿਨਾਨੇ ਪੁਜਾਇਆ ॥ ਟੱਪ ਚਲੇ ਕੱਸੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਪਗ
ਨੱਸੀ ਓਇ ਭਤੀਜੇ ਗੱਲਦੱਸੀ ਖਾਤਾਈ ਸਮਝਾਇਆ
॥ ਸੋਟ ਜੋ ਮੰਦੇਰੇ ਸਰੇ ਹੋਏ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਮੁੜ ਚਲ
ਚਾਚ ਤੇਨੂੰ ਸੱਚ ਮੇਂ ਸੁਣਾਇਆ ॥ ੧੩੭ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਿਚ
ਬਿਚ ਗਿੰਦੜ ਬੋਲਦੇ ਲੁੰਬੜ ਕਰਨ ਕਲੋਲ ॥ ਮੁਝਚਲ
ਚਾਚਾਐਮਦਾ ਕਹੇ ਭਧ ਜਾ ਬੋਲ ॥ ੧੩੮ ॥ ਦੋਹਰਾ

॥ ਸੋਟ ਦਾ ਬਚਾਰਨਾ ਤੇ ਮੇਟਾ ਜਾਣ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਰੰ
ਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਟਾ ਜਿਵੇਂ ਨੱਥ ਦਾ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ॥ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ
ਮੇਟਾ ਐਸਾ ਜਾਣ ਤੂੰ ਬਦਰਦੀਨਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੇਟਾ ਜਿ
ਉਂ ਨਮਾਜ ਦਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ॥ ਫੇਰ ਰਜਪੂਤ ਅਸੀ ਮੇਟਾ
ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਜਕੇ ਤੇ ਮੋਮਨਾ ਨੂੰ ਮੇਟਾ ਕਢੇ ਸੰਖਨੀ ਭਜਾਉਂਦਾ
॥ ਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਟਾ ਰਿਖ ਫੰਡਣੀ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਸੂਰਮਾ
ਪਤੰਗ ਨਹੀਂ ਮੁਖੜ ਭਵਾਉਂਦਾ ॥ ੧੩੯ ॥ ਦੋਹਰਾ
ਫੋਗਰ ਸ਼ੜਗਏ ਸੂਰਮੇ ਕਰਦੇ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ॥ ਫੋਜ ਗਨੀਮਾ
ਜੋੜਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਠ ਫੇਦਾਰ ॥ ੧੪੦ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥
ਐਂਮਦ ਪੁਕਾਤ ਕੇਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਘੋੜਾ ਤਾਂਦਾ ਮਟਕ ਮ
ਟਟ ਚਾਲ ਚੱਲਨੀ ਤੂੰ ਘੋੜੀਏ ॥ ਬਟਕ ਬਟਕ ਪੰਥ
ਰਖ ਤੂੰ ਮੜਕਨਾਲ ਜੜਕ ਜੜਕ ਸਿਰਜੰਟ ਦਾ ਮਰੋੜੀ

(੪੭)

ਏ॥ ਚਲਤ ਚਲਤ ਜਿਵੇਂ ਬਾਜਹੀ ਚਲਤ ਕੇਰਾ ਸੂਰਮੇ
ਚਲਤ ਪੰਥ ਛਿੱਟਾ ਨਹੀ ਮੋੜੇ ॥ ਪੈਣਦੇ ਸਮਾਨ ਘੋੜੀ
ਚੱਲਦੀ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮਾਰਨਾ ਜੋ ਬੇ ॥ ਸਖ ਅਪਣੀ
ਲੋੜੀਏ ॥ ੧੪੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਲੀ ਮਿਲ
ਗੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਐਮਦ ਪੁਛਦਾ ਮੋੜ ॥ ਕਿਸਰੋਟੇ ਬਿਚਦੇਖਿਆ
ਅੱਖਾਂ ਰਹੀਆਂ ਕੋੜ ॥ ੧੪੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਪਾਲੀ
ਆਖਦੇ ਨੇ ਬੋਲ ਕਿਤੇ ਜਾਈ ਨਾਤੂੰ ਡੋਲਮੀਆਂ ਜੱਟ ਦਾ
ਦੀਦਾਰ ਅੱਜ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਇਆ ॥ ਤੇਖੇ ਬਿਚ ਬੈਠਾ ਅ
ਸੀ ਆਏ ਆਪ ਛੱਡਕੇ ਤੇ ਦਰੁਦਾ ਚਾਲ ਸ ਭਰ ਮੁਖਦੇ
ਲਗਾਇਆ ॥ ਕਾਲੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਅੰਗ ਪਹਿਰ ਲਈਆਂ
ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜੋੜੇ ਗੁਰਗਾਬੀ ਭੇਸ ਆਪਣਾ ਵਟਾਇਆ
॥ ਸੁਣਕੇ ਹਵਾਲ ਨੰਦੇ ਹੋਗਿਆ ਕਿਸ ਸਿੰਘ ਘੋੜੀ ਤਾ
ਈ ਮੋੜ ਫੇਰ ਕਸੀ ਨੂੰ ਟਪਾਇਆ ॥ ੧੪੩ ॥ ਕਥਿਤ
॥ ਜੱਟ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਵੀ ਕਰਦਾ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਤੇ
ਸੁੰਦਰ ਗਲਾਸ ਹੋਲੇ ਬੋਤਲਾਂ ਟਕਾਈਆਂ ॥ ਉਮਦੀ
ਪੁਸ਼ਾਕ ਅੰਗ ਲਈ ਆਪ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਭਬਕਿਆਂ ਦੇ
ਨਾਲ ਹੋਰ ਦਿਸਟ ਸੁਰਾਈਆਂ ॥ ਨੀਲੇ ਨਾਲੇ ਤਾਜੀ
ਘੋੜੇ ਹਿਟਕਦੇ ਉਜੜ ਬਿਚਕੱਸੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਤਲਵਾ
ਰਾਂ ਮੰਜਵਾਈਆਂ ॥ ਸੂਰਜ ਸਮਾਨ ਤੇਜ਼ ਆਂਵਦਾ ਰਿਸ
ਨਸਿੰਘ ਦੇਖ ਦੇਖ ਲੋਕ ਸਭ ਇੰਦੇ ਨੇ ਦੁਹਾਈਆਂ ॥
੧੪੪ ॥ ਜਵਾਬ ਐਮਦ ਕਾ ਮੋੜ ਤਾਈਂ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ਡੋਗਰ ਪੁਕਾਰੇ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰੇ ਮੌੜ ਤਾ
 ਈਂ ਹੋਇਆ ਮੁਹਾਲ ਜੱਟਾ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਭੱਜਣਾ ॥ ਬਡਾ
 ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਵੇਂ ਜਗ ਲੁੱਟ ਲੁੱਟ ਖਵੇਂ ਕੇਰਾਂ ਹੋਇ ਕੇਤੇ
 ਸਾਮ੍ਹਣੇਂ ਦਖਾਈ ਹੱਥ ਸੱਜਣਾ ॥ ਮਾਰਕੇ ਦੁਗਾੜਾ ਓਇ
 ਜਵਾੜਾ ਤੇਰਾ ਭੇਨਦੇਉਂ ਫਿਰਦਾ ਤਿਹ ਇਮਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੱਤ
 ਪੀਕੇ ਰੱਜਣਾ ॥ ਅਜ ਤਕ ਗਾਝੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਭਿਆ ਕਿ
 ਸ਼ਨਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਦੀ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਕੱਜਣਾ ॥
 ੧੪੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਡੋਗਰੇ ਦੇ ਬੋਲੀ ਗਈ ਚੀਰਦੀ
 ਕਲੇਜੜੇ ਨੂੰ ਮੱਥਿਅ ਸਰੀਰ ਅਗਲਗੀ ਜਿਉਣੇ ਮੌੜਦੇ ॥
 ਸਿੱਟ ਕੇਤੇ ਘੋੜਾ ਲੱਤ ਮਾਰਦਾ ਹਰਖ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਪਟਿ
 ਆਲੇ ਪੋਲੇ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਦੌੜਦੇ ॥ ਐਸੀ ਨਾ ਝੜਾਈ ਕਦੇ
 ਦੇਖਣੀ ਕਿਸੇਦੀ ਹੋਰ ਕੰਬਦੀ ਜਮੀਨ ਹੇਠ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ
 ਪੌੜਦੇ ॥ ਠਰੜ ਠਰੜ ਗੋਲੀ ਚਲਦੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
 ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਉ ਲਹੌਰ ਦੇ ॥
 ੧੪੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਐਮਦ ਬੋਲੇ ਮੌੜ ਨੂੰ
 ਚਰਣ ਪਕੜ ਲੈ ਆਣ ॥ ਤੇਰੇ ਜੇਹੇ ਸੂਰਮੇ ਫੜੇ ਅਨੇਕ
 ਪਛਾਣ ॥ ੧੪੭ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਨਹੀਂ ਫੜਨੇ
 ਚੜਨ ਗੁੱਸਾ ਚੜਿਆ ਚਾਰਮ ਅਸੀਂ ਓਟਿਆ ਮਰਨ
 ਜੱਗ ਚਰ ਇਨ ਕੱਟਣੇ ॥ ਜਗ ਰਹੂਗੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਮੌੜ
 ਆਖਦਾ ਜਬਾਨੀ ਫੇਰ ਐਟੀ ਨਾ ਜੁਆਨੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਇ
 ਆ ਤੈਨੂੰ ਫੱਟਣੇ ॥ ਸਾਬਣਾ ਨੂੰ ਤਰ ਜਿਉਂ ਮਨੱਖ ਨੂੰ

(੪੯)

ਕਟਾਰ ਤੇਰਾ ਤੋੜਨਾ ਹੰਤਾਰ ਹੋਰ ਨਫੇ ਨਹੀਂ ਵੱਟਣੇ ॥
ਕਾਲੇ ਨਾਗ ਵਾਂਗ ਜੱਟ ਪੇਲਦ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਏਹੁ ਤੇਰੇ
ਬੋਲ ਸੁਰਾ ਆਏ ਅੱਜ ਪੱਟਣੇ ॥ ੧੪੮ ॥ ਕਥਿਤ ॥

॥ ਪਿੱਸੂ ਜੋ ਪਚਾਧਾ ਖਾਧਾ ਜੰਗ ਚਿਨੇ ਲੱਟ ਕੇ ਤੇ
ਅੰਤਵਾਰੀ ਜੱਟ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਏਂ ਚਲਾਇਆ ॥ ਜੈਮਲ
ਤੇ ਫੱਤਾ ਅਕੀ ਰੋਗੇਤੇ ਚੌੜ ਵਿਚ ਬੰਨ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ
ਸੱਸ ਏਹਾ ਨੇ ਕਟਾਇਆ ॥ ਫੇਰ ਦੁੱਲਾ ਝੱਟੀ ਓਇ ਨ
ਸੰਗ ਮਾਰੇ ਭਾਕਿਆ ॥ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਲੀ ਮੈਂ
ਦਾਇਆ ॥ ਤੇਰੇ ਚਾਲਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘਾ ਚਾਜਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋੜਾ ਬੋਰ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ॥

੧੪੯ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਅਖਾ ਹੋਈਆ ਲਾਲ ਹਾਲ
ਹਾਲ ਕਰੇ ਫੁਗਤੇ ਨੂੰ ਚੀਰ ਦੇਉਂ ਸੂਤਾ ਕੇਹੀ ਗੱਲ ਤੂੰ
ਸੁਟ ਉਂਦਾ ॥ ਦੇਖਕੇ ਤੇ ਚੰਦ ਨੂੰ ਚਕੋਰ ਨਹੀਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜੇ
ਬਰਕਾ ਦੇ ਦੁੱਧ ਤਾਈ ਕੋਈ ਨਾ ਜਮਾਉਂਦਾ ॥ ਸੱਪਈ ਜੋ
ਮਟੀ ਕਦ ਲਿਖੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਵਾਲੀ
ਮੁੱਛ ਕੋਟ ਪੱਟਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ॥ ਸੋੜਣਾ ਦੇ ਨਾਲ
ਕੀ ਸਹੇਲ ਹੈ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਅੱਗ ਵਿਚ ਕਦੇ ਓਇ
ਬਹੁਦ ਨਾ ਸਮਾਉਂਦਾ ॥ ੧੫੦ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਵੇਡੀ ਫੁਲਾ ਦਾ ਮੈਂ ਨਾਸਕਰੂੰ ਸੁਟੇ ਅੱਜ ਜਿਉਂਟ
ਆ ਓ ਕਿਥੇ ਬੀਰ ਿਸ਼ਨਾ ਜੋ ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਉਂਦਾ ॥
ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ ਰੋਂਦਾ ਗਿਆ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆ ਨੂੰ

(੫੦)

੧੩੬ ਨਾ ਫੇਰ ਵਿਚ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਆਉਂਦਾ ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ
ਸੂਰਮੇ ਮੈਂ ਮਾਰਕ ਗੁਜਾਰ ਦਿਤੇ ਅੰਜ ਤੈਨੂੰ ਜੱਟਾ ਏਥੋਂ
ਭੱਜਣਾਨੀ ਪਉਂਦਾ ॥ ਤੇਰੇ ਵਾਲਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ
ਦੱਲਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਰੱਖੀ ਲਾਜ ਘੋੜੀਏ ਮੈਂ ਜਸ
ਤੇਰਾ ਗਾਉਂਦਾ ॥ ੧੫੧ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਨਹੀਂ
ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਕਾਈ ਮੇਰੇ ਸਾਮਣੇ ਨੂੰ ਆਈਂ ਜ਼ੋਰ ਆਪਣਾ
ਲਗਾਈਂ ਪੈਲਾ ਕਰੀਂ ਤੂ ਤਾਂ ਬਾਰ ਓਇ ॥ ਨਾਲ ਦਗੇ
ਦੇ ਫੜਇਆ ਕੀ ਤੂੰ ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਇਆ ਸੇਈ ਪੇਸ਼ ਤੇਰੇ
ਆਇਆ ਜਾਣੇ ਆਈ ਤੇਰੀ ਹਾਰ ਓਇ ॥ ਮਾਰ ਲੈਣਾ
ਲਏ ਕਾਰ ਤੈਨੂੰ ਆਖਦਾ ਪੁਕਾਰ ਨਹੀਂ ਧੋਖਿਆਈ ਕਾਰ
ਕਹਾ ਬੰਨ ਕੇ ਕਰਾਰ ਓਇ ॥ ਚੜ੍ਹਕੇ ਤੇ ਫੌਜ ਆਏ
ਮਾਰਨੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਕਰੀ ਇਕਵਾਰ ਤੇਰੇ ਜਾਵਾ ਬਲਿ
ਹਾਰ ਓਇ ॥ ੧੫੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਸ਼ਿਸਤ
ਅਰ ਰੇਜ ਵਾਂਗਡੇਰਾਰ ਜੋ ਦੱਬਕੇ ਤੇ ਅੱਖ ਗੋਲੀ ਜੱਟ ਨੂੰ
ਦਲਾਉਂਦਾ ॥ ਹਮਿਆ ਪਲਾਤਾ ਗੋਲੀ ਚਲਦੀ ਨਾ ਮੂਲ
ਯਾਰੋ ਜਗ ਹੇ ਬਦੁਕ ਖਾਨ ਬਡਾ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ॥ ਦਖੇ
ਤਕਦੀਰ ਮੈਨੂੰ ਮਰਿਆ ਉਖੜ ਕੇ ਤੇ ਮਿਤਰ ਪਿਆਰਾ
ਕਈ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ॥ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਮੌਤ ਮੇਰੇ ਖੜੀ
ਹੈ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਰੱਖੀ ਲਾਜ ਚੀਨੀਏ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਗੁਣ
ਗਾਉਂਦਾ ॥ ੧੫੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਰਹੀ ਚੱਲਣੇ ਬੰਨ੍ਹ
ਦੁਕ ਕੰਮ ਹੋਗਿਆ ਕਸੂਤ ਖਾਨ ਤਿਸ ਵੇਲੇ ਵਾਂਗ ਪਿਛਾ

(੫੧)

ਘੋੜੀ ਦੀ ਹਟਾਉਂਦਾ ॥ ਹੋਵੇ ਐਮਦ ਚਿੰਤਾ ਵੱਜੇ ਕਾਲ
ਦਾ ਨਗਾਰ ਫੇਰ ਮਾਰਕੇ ਤੇ ਲੱਤ ਬੜ ਘੋੜ ਨੂੰ ਟਪਾਉਂਦਾ
॥ ਮਾਟੀ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਛੱਲ ਘੋੜੀ ਹੋਗੀ ਬਰੇ ਹਾਲ ਯਾਰ
ਕਾਲ ਬੈਰੀ ਆਣ ਦੇਖੇ ਗਿਚ ਏ ਭਵਾਉਂਦਾ ॥ ਪਿਛਲਾ
ਕਮਾਇਆ ਪੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਦਗੋਦਾਰ ਆ
ਦਮੀ ਦੇ ਦਗਾ ਮੂਰੇ ਆਉਂਦਾ ॥ ੧੫੪ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਹੱਸਿਆ ਪਲੀਤਾ ਗੋਲੀ ਚੱਲਦੀ ਨਾ ਡੋਗਤੇ ਦੀ
ਬੰਗੇ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਫੇਰ ਜੱਟ ਲਲ ਖਾਰਦਾ ॥ ਮਰੇ ਢਾਲ
ਵਾਰ ਇਕ ਬੋਧੀ ਤੂੰ ਤਾਂ ਐਮਦਾ ਉਏ ਕੱਸਕੇ ਦਗਸ਼ਾ
ਵਿਚ ਕਾਲਜੇ ਦੇ ਮਰਦਾ ॥ ਡਾਵਾ ਡੋਲ ਹੋਇ ਕਰ
ਡਿੰਗਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਕਰਕੇ ਤੇ ਬੇਠ ਫੱਟ ਮਾਰੇ ਤਲ ਡਾ
ਰਦਾ ॥ ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਮੋੜ ਮੁਖੋਂ ਬੋਲਦਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਏਸ
ਸੱਟ ਕਾਲਦੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਸਹਾਰਦਾ ॥ ੧੫੫ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਘੋੜੇ ਉਤ ਖੜਾ ਲਲਕਾਰੇ ਜੱਟ ਡੋਗਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ
ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ਜੋ ਆਵੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਮਣੇ ॥ ਚੋਣੀ ਢਾਲ ਖਾਂ
ਨ ਬੋਝਾ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਬੈਰੀਆਂ ਨੇ ਘਰ ਘਰ ਸਿਆਪੇ ਅੱਜ
ਬਿਲਕੁਲ ਪਵਣ ਬੋਲ ਤੋਲ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੈ ਦੇ ਸੇਸਾਰ ਵਿਚ
ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰਕ ਵਾਂਕੁ ਤਿਆਨੇ ਖ ਵਣੇ ॥ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਮਹਣਾ
ਰਟੇ ਭੱਜਣਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਫੇਰ ਹਥਿਆਰ ਬੋਝ ਕੰਮ
ਨਹੀਂ ਆਉਣੇ ॥ ੧੫੬ ॥ ਪਿੜੇ ਛੇਟ ॥ ਹੋਣੀ ਨੇ ਪਰੇਰ
ਖਾਨ ਘਰੋਂ ਕੱਢਿਆ ॥ ਮੋੜ ਬਕੀ ਜਿਉਣੀ ਪੱਲਾ ਮੂਰੇ

(੫੨)

ਅੰਤਿਮ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦਾਇਆ ਰੋਣ ਵੱਢਕੇ ॥ ਡੋਗ
ਰੋਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਰੜੇ ਕੱਢਕੇ ॥ ਲਗੀ ਜਦੋਂ ਗੋਲੀ
ਡਿਗ ਪਿਆ ਹਾਰਕੇ ॥ ਸਹੀਸਰਵਾਂਹੁ ਵਾਂਗ ਮਾਰਿਆ ਵਲ
ਧੱਟਕੇ ॥ ਕੋਟਲੇ ਦੇਵਿਓ ਕੂਕੇ ਮ ਰੇ ਗੱਡਕੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮ
ਚੰਦਾਇਆ ਰੋਣ ਵੱਢਕੇ ॥ ਫੇਰ ' ਨਸੂਰ ਸੂਲੀ ਉਤੇ
ਚੱਕਿਆ ॥ ਕਿਸਨਾ ਫੜਾਇਆ ਬੀਰ ਲਗੀ ਹੱਤਿਆ ॥
ਚਲਦੀ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਪਿਆ ਮੁਖ ਟੱਡਕ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ
ਆਇਆ ਰੋਣ ਵੱਢਕ ॥ ਭ ਮਸੈਨ ਜਿਵੇਂ ਗਜਾ ਹੱਥਫੜੀ
ਬੀ ॥ ਆਈ ਮੋਤ ਨੜੇ ਜਿਕੋ ਦੂਰ ਖੜੀਬੀ ॥ ਦੱਬੋਂ ਹਥ
ਆਰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਛੱਡਕੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ ਆਇਆ
ਰੋਣ ਵੱਡਕੇ ॥ ਫੜਕੇ ਤੇ ਕੇਸੋਂ ਪਟਕਇਆ ਕੰਸਨੂੰ ॥
ਜਿਵੇਂ ਨਾਹੁਕਾਰ ਤੀਰ ਮਾਰੇ ਹਸਨੂੰ ॥ ਫੇਰ ਬਾਣੀ ਮਾਰਿ
ਆ ਸੀ ਰੜ ਕੱਢਕੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ ਆਇਆ ਰੋਣ
ਵੱਢਕੇ ॥ ਖੋਹ ਖੋਹਿ ਮਲ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਖਵਾਇਓ ॥ ਕਿੱਥੇ
ਅਜ ਬੰਰ ਜੋੜੇ ਮਉ ਜਾਇਓ ॥ ਮਲ ਧ ੧ ਡੋਗਰਾ ਤੂੰ
ਚਲਿਆ ਛੱਡਕੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ ਆਇਆ ਰੋਣ ਵੱਢਕ
॥ ਪਿਰਥ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਜੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਟਿਆ ॥ ਫੜਾਆ
ਦਾ ਟਕਾ ਜਿਵੇਂ ਟੁਕ ਸਿਟਿਆ ॥ ਅਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੈਗਿਆ
ਮੋੜ ਨੰਟ ਕੱਢਕ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦਾਇਆ ਰੋਣ ਵੱਢਕੇ
॥ ਹਰਨਾਖਸ ਸਮਾਨ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ॥ ਮਿਰਜ਼ੇ
ਦੇ ਵਾਂਗ ਮੋੜ ਸਿਰ ਵੱਢਦਾ ॥ ਹੱਥ ਬੰਨੇ ਡੋਗਰਾ ਤੂੰ ਜਾ

ਈ ਛੱਡਕੇ ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ ਆਇਆ ਰੋਣ ਵਢਕੇ ॥
 ਕਵੀ ਜੋ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕਸੇ ਜੋੜਕੇ ॥ ਬੋਰੀ ਆਂ ਨੂੰ ਆਇਆ
 ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹਕੇ ॥ ਖੜਾ ਸੀ ਸਰਾਣੇ ਜੱਟ ਪੈਰ ਗੱਡਕੇ
 ॥ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ ਆਇਆ ਰੋਣ ਵੱਡਕੇ ॥ ੧੫੭ ॥
 ਸਾਹਮਣੇ ਜੰਡ ਉਤੇ ਕਾਲਾ ਕਾਗ ਬੈਠਾ ਮੀ ਮੌੜ ਜਵਾਬ
 ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਾਉ ਤਾਈ ॥ ਪਿੜੀਛੰਦ ॥ ਉਡ ਕੇਤੇ
 ਜਾਈ ਕਾਵਾ ਕੋਲ ਬੀਰ ਦੇ ॥ ਕਿਸਨੇ ਦੇ ਬੋਲ ਕਾਲਜੇ
 ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ॥ ਕਾਲੇ ਕਾਗ ਨਾਲ ਜਿਉਣਾ ਕਰੇ ਗੱਲਨੂੰ ॥
 ਬੋਗ ਤੂੰ ਮਿਟਾਈਂ ਖੀਰ ਵਾਲੇ ਸੱਲਨੂੰ ॥ ਰੋਡੇ ਵਾਂਗ ਵੱਡ
 ਦਿਤਾ ਵਿਚ ਨੀਰਦੇ ॥ ਉੱਡਕੇਤੇ ਜਾਈ ਕਾਵਾ ਕੋਲ ਬੀਰ
 ਦੇ ॥ ਭੁੰਦਲ ਬਣਾਈ ਪੁਜਾ ਵਾਂਗ ਪੱਟਕੇ ॥ ਚਾੜਤੀ ਕੜਾ
 ਹੀ ਪੇਠਾ ਜਿਵੇਂ ਕੱਟਕੇ ॥ ਬੱਕਰਾ ਕਸਾਈ ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ
 ਚੀਰਦੇ ॥ ਉੱਡਕੇਤੇ ਜਾਈ ਕਾਵਾ ਕੋਲ ਬੀਰਦੇ ॥ ਕਬ
 ਰਾ ਨੂੰ ਤੋਰ 'ਦੱਤਾ ਮਾਰ ਡੋਗਰਾ ॥ ਲੈ ਲਿਆ ਮੇ ਬੇਰ
 ਹੋਇਆ ਏਸ ਜੋਗਰਾ ॥ ਮੁੱਕਗੇ ਤਗਾਏ ਬੇਰ ਬਲੇ ਬੀ
 ਰਦੇ ॥ ਕਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਈ ਕਾਵਾ ਕੋਲ ਬੀਰਦੇ ॥
 ਮਾਰਕੇ ਦੁਗਾੜਾ ਘੋੜੀ ਉਤੇ ਸਿੱਟਿਆ ॥ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ
 ਸਾਰ ਦੇਹੀਂ ਹੱਥੀ ਪਿੱਟਿਆ ॥ ਚੰਡ ਨੂੰ ਮਨਾਵਾ ਰੋਟ ਲੱਠੇ
 ਪੀਰਦੇ ॥ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਈ ਕਾਵਾ ਕੋਲ ਬੀਰਦੇ
 ॥ ਜਿਉਣੀ ਹਾਤੇ ਦਵੇਂ ਅੱਜ ਹੋਈਆਂ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਤੋਖੇਖੇਤ
 ਵਿਚ ਬੀਰਾ ਪਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ॥ ਮਿਲ ਗਈ ਖੰਡ ਜਿਵੇਂ

ਨਾਲ ਖੀਰਦੇ ॥ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਈਂ ਥਾਵਾਂ ਕੋਲ
 ਬੀਟਦੇ ॥ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹੁਕਾਰ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਭਧਤਾਂ ॥ ਪਿਛੋਂ
 ਬਾਦਸਾਹੁ ਭਈ ਹੋਇ ਜਗਰਾਂ ॥ ਬੋਲ ਹੋਗੇ ਪੂਰੇ ਬੀਰ
 ਬਲ ਜਿਉਂ ਵਜੀਟਦੇ ॥ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਈਂ ਕਾਵਾਂ
 ਕੋਲ ਬੀਰਦੇ ॥ ੧੫੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਐਹਮਦ ਆ
 ਖੇ ਜਿਉਟਿਆ ਜਾਈ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ॥ ਮਾਰਿਆ ਮੇਰੀ ਅਜ
 ਲਨੇ ਕੀ ਤੂੰ ਬਣਿਆ ਸ਼ੇਰ ॥ ੧੫੯ ॥ ਪਿੜੇਛੰਦ
 ॥ ਰੋਉ ਤੈਨੂੰ ਜਿਉਣੀ ਜਿਕੋ ਖਰੀ ਪਿਆਰੀ ਓਇ
 ॥ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਗਰਾਂ ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਤਿਆਰੀ ਓਇ ॥ ਉਡਗੀ
 ਬਹਾਰ ਵਾਲੀ ਮੌਜ ਡੋਗਰਾਂ ॥ ਮਪਿਆਦੇ ਘਰ ਪੇਜੁਸੇਗ
 ਚੋਬਰਾਂ ॥ ਦਲਪ ਸੰਘ ਵਾਂਗ ਤੇਰੀ ਆਈ ਹਾਰੀ ਓਇ ॥
 ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਗਰਾਂ ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਤਿਆਰੀ ਓਇ ॥ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
 ਐਮਦਾ ਨਜ਼ੀਕ ਆਉਦਾ ॥ ਇਕ ਸੰਤੋਖ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾ
 ਉਦਾ ॥ ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਸੱਟ ਇਕ ਨਾ ਸਹਾਰੀ ਓਇ ॥ ਕਬ
 ਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਗਰਾਂ ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਤਿਆਰੀ ਓਇ ॥ ਲੰਕਾਪਤੀ
 ਵਾਂਗ ਜਾਈ ਗੋਜ ਦੱਖ ॥ ਰਲਜਾ ਸਹੀਦੀਂ ਮੌੜ ਕੈਂ
 ਦਾ ਹੱਸਕੇ ॥ ਗੁਗ ਮੀਏਂ ਵਾਂਗ ਤੇਰੇ ਸਾਂਗ ਮਾਰੀ ਓਇ
 ॥ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਗਰਾਂ ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਤਿਆਰੀ ਓਇ ॥ ਬੋਲ
 ਤੂੰ ਜਬਾਨੋ ਕੇਰਾਂ ਰਾਮਰਾਮ ਰੇ ॥ ਕਿਸਨਾ ਕਹਿਤ ਪੂਰੇਹੋਣ
 ਕਾਮਰੇ ॥ ਕੋਈ ਨਾਹਕ ਮ ਅੰਜ ਕਰੇ ਕਾਰੀ ਓਇ ॥ ਕਬ
 ਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਗਰਾਂ ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਤਿਆਰੀ ਓਇ ॥ ੧੬੦ ॥ ਕਬਿਤ

॥ ਐਮਦ ਨੂੰ ਰੋੜਕੇ ਤੇ ਕੱਚ ਵਾਂਗ ਫੈੜਕੇ ਤੇ ਹੱਡਰੀ
ਤੇ ਤੋੜ ਗੁਲਕੰਦ ਵਾਂਗ ਰਾਲਤਾ ॥ ਮੋੜਾ ਵਾਲਾ ਜੱਟ
ਗਿਆ ਡੇਰ ਰੇਨੂੰ ਪੱਟ ਮਾਰ ਖੋਲ ਦਿੱਤੇ ਛੱਟ ਜੱਟ ਸਿੱਕੇ ਵਾਂਗ
ਢਾਲਤਾ ॥ ਕੰਥੇ ਠਾਣੇਦਾਰ ਸਿੱਕੇ ਹੋਰ ਅਸਵਾਰ ਡਿੱਗ
ਪੇਟ ਬਾਰੇ ਬਾਰ ਖਾਨ ਕੂੰਏ ਬਿਚ ਭਾਲਤਾ ॥ ਭਾਈ ਜੋ
ਭਧੀ ਜੇ ਲਕ ਦੇਖਦੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅੱਖ ਨਾਫਰੱਕੀ ਬੋਗ
ਲੋਕਾ ਵਾਂਗ ਜਾਲਤਾ ॥ ੧੬੧ ॥ ਏਹਿਰ ॥ ਬਦਰ
ਦੀਨ ਕੀ ਆਖਦਾ ਸਿਲੇਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ॥ ਦੋਵੇਂ ਸਿਰਨਾ ਚੱਕ
ਦੇ ਤਾਹੀਂ ਚੰਦਰੇ ਲੇਖ ॥ ੧੬੨ ॥ ਬਿਸੂਰਾ ਐਮਦ ਕਾ

॥ ਕਥਿਤ

ਮੋੜ ਬਕੀ ਨਾਰੀ ਮੇਰੀ ਐਮਦ

ਪਿਆਰੀ ਅੱਜ ਟੁੱਟੀ ਹਿਤਕਾਰੀ ਯਾਰੀ ਮੋੜਨੇ ਬਛੋੜਤੀ
॥ ਕੋਂਦੀ ਬੁਰਾ ਜਿਉਣਾ ਜੱਟ ਪੀਆ ਜਾਉ ਤੇਨੂੰ ਪੱਟ ਮੋੜਾ
ਸਕਿਆ ਨਾ ਹਟ ਕੱਟ ਪੋਰੀ ਪੋਰੀ ਤੋੜਤੀ ॥ ਜਿਉਣੀ ਹੈ
ਊਰੀ ਬਬੇਰਾ ਕਿਥੇ ਐਮਦ ਲਵੇਰਾ ਪਯਾ ਬੇਰੀਆਂ ਨੇ
ਘਰਾਬੇਰਾ ਸੱਸੀ ਵਾਂਗ ਰੋੜਤੀ ॥ ਸੁਟਕੇ ਬਸੂਰੇ ਜੱਟ ਹਸ
ਦਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਰੂਗੀ ਸਿਆਪੇ ਆਪੇ ਸੋਟੀ ਵਾਂਗ ਬੋ
ੜਤੀ ॥ ੧੬੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਬ੍ਰਹਮੇਦੇ ਸਿਰ ਹੋਣੀ
ਆਇ ਗਈ ਇਕ ਦਿਨ ਸੇਸ ਤਾਈ ਮਾਰ ਫੇਰ ਬਿਧਨੂੰ
ਨੂੰ ਮਾਰਦੀ ॥ ਗੋਤਮ ਜੋ ਿਖੀ ਗਿਆ ਜੁੱਗ ਨੂੰ ਪਲਟਕ
ਤੇ ਰਾਮਚੰਦ ਹਨੂਮਾਨ ਸ਼ਿਵਾਨੂੰ ਬਿਡਰਦੀ ॥ ਜਸਰਬ
ਆਦ ਲਾਇ ਛੱਡੇ ਨਾ ਪਕੀਬਰਾ ਨੂੰ ਪਰਸਰਾਮ ਜੇਹੇ ਬਿਧ

(੫੬)

ਜਿਮੀਏ ਨਿਘਾਰਦੀ ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਰਿ ਲੱਦ ਗਏਨੇ
ਕਿਸ਼ਨ ਫਿਘਾ ਐਸੇ ਬਲੀ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲੂਟ ਵਾਂਗ
ਖਾਰਦੀ ॥ ੧੬੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਿਸ਼ਨੇਦਾ ਬੈਰ ਲੋਕੇ
ਹੋਗਿਆ ਅਨੰਦ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਜ ਤੋਂ ਕਬੂਲ ਮੈਨੂੰ ਸੁਲੰਚੜਜਾ
ਵਣਾ ॥ ਬੋੜਾ ਚਿਰ ਜੀਵਣਾ ਜਹਾਨ ਨੇਕੀ ਖੱਟ
ਲੱਯੇ ਮੋਮਨਾ ਦੇ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹਰਮ ਤਾਈ ਖਵਣਾ ॥
ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਮੋਂਟਾ ਬੈਰ ਛੱਡਣਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਮਾਰ ਕੇ ਤੇ
ਬੈਰੀ ਫੇਰ ਅੰਨ ਮੁਖ ਪਾਵਣਾ ॥ ਵਿਚ ਸਨਸਾਰ ਨਾਮ ਹੈ
ਗਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮੂਲ ਨਾ ਜਹਾਨ ਉਤੇ
ਆਵਣਾ ॥ ੧੬੫ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਲਾਹਿਕੇ ਤੇ ਸਾਫਾ
ਜੱਟ ਸਿੱਟ ਗਿਆ ਖਾਨ ਉਤੇ ਖਾਦੀ ਵਾਰ ਐਮਦਾ ਤੈਂ
ਕੁੱਛਣ ਪਵਾਇਆ ॥ ਖੋਲ ਆਪ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਭੁਜਾਇਆ
ਘੋੜਾ ਸੂਰਮੇਨੇ ਦੋਦੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਹਾਲ ਬੀਤਿਆ ਸੁਣਾਇ
ਆ ॥ ਸੋਤਾਂਦਾ ਡੇਰਾ ਇਕ ਦੋਦੜੇ ਦੀ ਸੱਥ ਵਿਚ ਲੱਗਗੀ
ਕਚੈਹਰੀ ਪਾਣੀ ਸਾਧੂਆਂ ਪਿਆਇਆ ॥ ਪੀਤੀਆਂ ਸਰ ਬਾਂ
ਬਲੀ ਜਾਇਕੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਕਿਸ਼ਨੇਦਾ ਬੈਰ ਮੈ ਨਰੈਣਿ
ਆਂ ਹੋ ਪਾਇਆ ॥ ੧੬੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਮਿਲੀ ਹੋਰ
ਗਈ ਨਹੀ ਲੁੱਟਣੇ ਤੋਂ ਛੱਡੀ ਮਾਰੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਅੱਡੀ ਤ
ਲਵਾਰ ਲਸਕਾਉਂਦਾ ॥ ਹੋਂ ਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕਲਾਵਾ ਲਿ
ਆਂਦਾ ਬਾਣੀਏਂ ਨੇ ਕੱਸਿਆ ਦੁਗਾੜਾ ਜਾਨ ਭੁੱਜਕੇ ਬਚਾਂ
ਊਂਦਾ ॥ ਮਾਰ ਕਲਕਾਰੀ ਲੁਕੇ ਗਿਆ ਵਿਚ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ

ਹਰਭਜ ਬਾਣੀਆਂ ਮੰਡਲੀ ਦਾ ਕਹਾਉਂਦਾ॥ ਲੁਟਕ ਲੁਟ
ਕ ਲੁਟ ਲੇਗਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਲਦੂ ਬਾਸ ਵਿਚ ਭੇਰਾ
ਧੜਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥ ੧੬੭ ॥ ਐਮਦਕਾ ਜਵਾਬ
ਘੋੜੀ ਤਾਈ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਜਾਂਚੀ ਬਾਰੀ ਦਾ ਐਹ
ਮਦ ਬੋਲ ਕਰੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਘੋੜੀਏ ਦਗਾ ਕੁਮ
ਇਆ ॥ ਤੈਨੂੰ ਕੱਟ ਨਿਹਾਰੀਆਂ ਆਪ ਦਿੰਦਾ ਮੇਰੀ ਪੰਕ
ਨੂੰ ਚੀਨੀਏ ਤੈਂ ਦਾਗ ਲਾਇਆ ॥ ਕੋਏ ਪਿਛਲਾ ਜੋਤ
ਤੈਂ ਕੱਢ ਲਿਆ ਮੇਰੇ ਸਕਾ ਭਧੀਜਾ ਨਾ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ॥
ਕਵੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜਗਤੋਂ ਲੱਦ ਜਾਣਾ ਜਾਈਵਾਰ ਦਾ
ਇਕ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਇਆ ॥ ੧੬੮ ॥ ਜਵਾਬ ਘੋੜੀ
॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਮਰ ਚੁੱਕਦੀ ਮੁੱਤਦੀਆਂ ਐਹਮਦਾ
ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਮੀਨੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੋਂ ਦਾਗ ਪੈਗੇ ॥ ਲਾਜ ਲਗ
ਗਈ ਬਕੀ ਵਾਂਗ ਮੈਨੂੰ ਰਿਜੱਟ ਦਾ ਬਢ ਸਿਆਲ
ਜਿਉਂ ਲੱਗੇ ॥ ਅੱਜ ਬਿਛੜ ਮੇਲ ਨੀ ਫੇਰ ਹੋਣੇ ਕਵੀ
ਲੋਕ ਕੇਈ ਗਲਾ ਸਚੀਆਂ ਕੈਗੇ ॥ ਸੋਣੇ ਭੁੱਬ ਮਥੀ ਜ
ਦੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਮੇਰੀਂ ਵਾਲ ਹੋਈਂ ਨਈਆਂ ਵਿਚ ਬੋਲੇ।
੧੬੯ ॥ ਏਹਿਰਾ ॥ ਜਿੰਦ ਨਖਾਣੀ ਨਿਕਲੀ
ਫੇਇਆ ਭੋਰ ਫਤੀਰ ॥ ਮੁਖ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਕੜੀਆਂ
ਮੰਗਦਾ ਰੈ ਗਿਆ ਨੀਰ ॥ ੧੭੦ ॥ ਐਹਮ ਭੋਰ ਜੁ
ਉਠਿਆ ਗਿਆ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿਚ ॥ ਫਰਦਾ ਦੇਖਤਾ ਸੁਰਨੂੰ
ਹੋਏ ਦੇਵਤੇ ਜਿਥ ॥ ੧੭੧ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਹੀਂ

ਗਨਾ ਹੁਲਾਰੇ ਬਿਨ ਪੈਣ ਨਾਚਾਰੇ ਬਿਨ ਸੂਤਤ ਬਗੈਰ
 ਨਹੀਂ ਭੂਖਨ ਸੁਹਾਉਦਾ ॥ ਸੋਜ ਨਾ ਸਰੰਟੇ ਬਿਨ ਮੋਜ
 ਰੰਗ ਮਾਣੇ ਬਿਨ ਰੋਗ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇ ਬਿਨ ਬੈਦ ਨੀ ਸਦਾਉ
 ਦਾ ॥ ਸੇਠ ਨਹੀਂ ਲੱਖ ਬਿਨ ਦਾਰੂ ਕੈਸੇ ਬੱਤ ਬਿਨ ਦੂਰਮੇ
 ਜੋ ਹੱਥ ਬਿਨ ਜਾਨਕੋ ਗਵਾਉਦਾ ॥ ਬਿਨਾ ਹਥਿਆਰ ਖਾਨ
 ਮ ਰਿਆ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋੜਕੇ ਬਿਆਨ ਕਵੀ ਸੱਚਦਾ ਸੁਣਾ
 ਉਂਦਾ ॥ ੧੭੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਛੱਡਕੇ ਜਨਾਜ ਭੈਰ ਹੋ ਗਿਆ
 ਲੱਗ ਯਾਰੋ ਤਿਸ ਵੱਲ ਆਪ ਦਾ ਸੰਘ ਸਨ ਜੋ ਭੈ
 ਲਿਆ ॥ ਪਿਆ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਮਲਵੇਦੇ
 ਦਿੜੀਆਂ ਜਨਾਵਰਾਂ ਨੇ ਹਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿਆ ॥ ਤਲੇ ਮੱਛੀ
 ਲਗ ਚੱਲੀ ਸੇਸ ਨਾਗ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤਾਈ ਸਿਵਾਂ ਨੇ
 ਮਮਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਓ ਵੇਲੇ ਬੋਲਿਆ ॥ ਇੰਦਰ ਬਿਸ਼ਨ ਦੇ
 ਵੇਂ ਹੋਲੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਜਤਕ ਨਹੀਂ ਓਇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ
 ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ॥ ੧੭੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਆਜਜ
 ਨਮਾਣੀ ਦੇਹ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਭੈਰ ਤਾਇ ਤੋੜਕੇ ਪ੍ਰੀਤ ਕਿਤੇ
 ਜਾਂਦਾ ਨਾ ਤੂੰ ਭੱਜਵੇ ॥ ਬਡੇ ਰੰਗ ਰਾਗ ਮਾਣੇ ਲਾਇਆ
 ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰੱਬਦੀ ਸੁਰੰਧ ਨਾ ਬਛੋੜ ਜਾਂਦੀ ਛੁੱਗ
 ਵੇ ॥ ਹਾੜਦੇ ਮਹਾਣੇ ਬੂਟੇ ਸੁੱਕ ਜਾਣ ਪਾਣੀ ਬਝੋਂ
 ਬਿਨਾ ਸੰਤੋਖ ਟੁੱਟ ਬਾਮਣਾਦਾ ਤੱਗਵੇ ॥ ਪਾਇਕੇ ਬਛੋ
 ਜ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਣੀ ਹਤਿਆਰਿਆ
 ਕਿਓਂ ਤੜ ਗਿਆ ਸੰਗਵੇ ॥ ੧੭੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥

ਅਗੋਂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੋਰਬਰਾ ਹਾਕਮੀਦਾ ਤੋਰਤੋਈ ਪੈਦੀ
ਨਹੀਂ ਠੋਰ ਤਾਹੀਂ ਟੁੱਟੀਆ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ॥ ਖੜਾ ਮਾਨਾਹਾਏ
ਨਾਰੇ ਮੇਰੇ ਰੋਕ ਲੇ ਚਬਾਰੇ ਜਿੱਥੇ ਪੈਣਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਸਾਰੇ
ਭੁੱਲੇ ਕਰਤੱਖਤਾਂ ॥ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਗਲਾਂ ਸੱਚੀ
ਆਂ ਸਟੋਦ ਹ ਫਰੋਸਤਾ ਡਰੋਂਦਾ ਅਜ ਹੋਰੀਆਂ ਨਕੁੱਬ
ਤਾਂ ॥ ਜੋਰਤਾਣ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਚਲੇ ਨਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਰੰਬ
ਈ ਸੁਗੰਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸਬੱਬਤਾਂ ॥ ੧੭੫ ॥

ਸਵੈਯਾ ॥ ਧੜ ਬਿਆਨ ਕਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪਉ ਹਰੇ ਤੇਰੇ
ਬੋਲ ਖਰੇ ਕਦੋਂ ਮਿਲੇ ਆਕੇ ॥ ਭੋਰ ਨੂੰ ਆਖਦੀ ਸੱਚ
ਮੇਭਾਖਦੀ ਦੁੜੀ ਜੋ ਲਾਖ ਦੀ ਹੈ ਟਟਗੀ ਵਲ ਖਕੇ ॥
ਬਾਜ ਉਡ ਗਏ ਹਥ ਕਿਕੂੰ ਪਏ ਪਾਡੇ ਬੋਲ ਲਏ ਰਹੀ
ਧਿਆਨ ਲਗਾਕੇ ॥ ਨ ਲਹੋਕਿਆ ਰੋਵਦੀ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ
ਉਠ ਚਲਿਆ ਅਜ ਤੂੰ ਮੁਖ ਛਪ ਕੇ ॥ ੧੭੬ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਕੇਹੇ ਮਾਹਦੀ ਤਰਾਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਨਾ ਰੜਾ
ਨੇ ਪੇਸ਼ ਪੈਗਿਆ ਬਿਗਾਨੇ ਕੋਈ ਚਲਦਾ ਨਾ ਜੋਰਨੀ ॥
ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਜਮਦੂਤ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰੇ ਅੱਜ ਕੂਚ ਹੋਏ ਡੇਰੇ
ਤੂੰ ਡੀਕਦੀ ਹੈ ਗੋਰਨੀ ॥ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਦਾਣਾ ਪਣੀ
ਗਲ ਸੱਚ ਕਰ ਜਾਣੀ ਦਿਲ ਆਪਣੇ ਪਛਾਣੀ ਹੱਥੋਂ ਟੁੱਟ
ਗਈ ਡੋਰਨੀ ॥ ਰੰਗਾ ਵਿਚੋਂ ਹੱਡ ਨਹੀਂ ਮੁੜਦੇ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘਾ ਛਿਪ ਗਿਆ ਚੰਦ ਰੋ ਗਿਆ ਡੀਕਦਾ ਚੜ੍ਹੇ ਰਨੀ ॥
੧੭੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਬਖਤ ਬਿਹਾਣੇ ਪਿਛੋਂ ਆ

(੬੦)

ਏਨੇ ਭਧੀਜੇ ਫੇਰ ਦੇਖਕੇ ਤੇ ਖਾਨਨੂੰ ਧੜਾਈ ਧੜ ਪੱਟ
ਦੇ ॥ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਚਲੀ ਗਿਆ ਜੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰਕੇ ਤੇ ਪੱਟ
ਪੱਟ ਬੋਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਸਿੱਟਦੇ ॥ ਭਵੀ ਤਕਦੀਰ
ਮੂਲ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਬੀਦਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰੇ ਜੇੜੇ ਅੱਛਰ ਕਦੇ ਓਇ
ਨਹੀਂ ਮਿਟਦੇ ॥ ਚੁੱਕੇ ਜਨਾਜ਼ਾ ਪਿੰਡ ਆਏਨੇ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘਾ ਰੋਣ ਘਸਿਆਰ ਗਏ ਦੇਖ ਦੇਖ ਲਿੱਟਦੇ ॥ ੧੭੮
॥ ਕਬਿਤ ॥ ਆਟਕੇ ਤਰਾਨੇ ਲੋਕ ਮਾਰਨ
ਭਧੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਣਾ ਧਰਿਗ ਬੋਝਾ ਵਿਚ ਸਟ ਸਟ
ਓਇ ॥ ਚੁੱਪਣ ਚੁੱਪ ਨੱਕ ਡੋਬ ਮਰਜਾਣ ਹੱਕਣਨੂੰ ਭਸਕਾ
ਹਰਿਆਉ ਸਾਰਾ ਰੋਵੇ ਜ਼ਾਰੇ ਜ਼ਾਰ ਓਇ ॥ ਛਾਪੇਖਨ
ਨਾਮ ਚੜਗਿਆ ਜੱਟ ਧੜਵੇ ਦਾਲੰਕਾਪਤੀ ਰੋਣ ਵਾਰੀ
ਆਈ ਬੋਝੀ ਹਾਰ ਓਇ ॥ ਮੌਜ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਫਿਰੇ ਜੱਗਮੈ
ਕਿਸਟ ਸਿੰਘਾ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਫਿਰੇ ਗਿੱਦੜ ਹਜ਼ਾਰ
ਓਇ ॥ ੧੭੯ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਭੋਗਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਡੇ
ਨੇ ਸੁਟਾਈ ਗੱਲ ਮਾਉ ਤਾਇ ਅੱਜ ਤੇਰਾ ਐਮਦਾ ਜਹਾਨੰ
ਦਿੱਤਾ ਮਾਰਨੀ ॥ ਮਾਰਕੇ ਦੁਗਝਤੇ ਫਨਾਹ ਕੀਤਾ ਛਿਨ
ਵਿਚ ਮਿਟਈ ਨਾ ਮੂਲ ਨਿਕੋ ਲਿਖਾ ਹੈ ਲਿਲਾਰਨੀ ॥
ਘੋੜੀ ਵਾਲ ਆਸਟੇ ਹੈ ਵੰਜਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਰਿਹਾ
ਤੜਫੇਂਦਾ ਫੇਰ ਜਿੰਦ ਹੋਈ ਪਾਰਨੀ ॥ ਮੌਤ ਤਕਦੀਰ ਕੋਟ
ਭੋੜਦਾ ਨਿਨ ਸਿੰਘਾ ਨਿਉਂਟੇ ਮੌੜਉਤੇ ਕੋਈ ਚੱਲਿਆਨਾ
ਵਾਰੀ ॥ ੧੮੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਫੁਟਕੇ ਹਵਾਲ ਬਿਰਲ ਪ

(੬੧)

ਕੀਤਾ ਭੈਗਰੇ ਨੇ ਓਠ ਕੇ ਸਿਤਾ ਬਵੱਲ ਕਵਰਾ ਦੇ ਆਉਦੀ ॥
ਜਿਉਟੀ ਮਤੇ ਹਤੋਂ ਦੋਵੇ ਰਲ ਗਈਆਂ ਸੱਸ ਨਾਲ ਉਠ ਖ
ਜਧੀਏ ਕੋਹੇ ਸੀਸਤੂ ਗੁੰਦ ਉਦੀ ॥ ਬੈਰੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ
ਭੋਲੀਏ ਨੀ ਬਾਤ ਤੇਰਾ ਹਾਰਤੇ ਸਿੰਗਾਰ ਕੇੜੇ ਹੋਸਲੇ ਲ
ਗਾਉਦੀ ॥ ਸੋਗਤੇ ਬਿਜੋਗ ਬਡਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਕੰਗ ਤੇ ਪਰਦਾ ਚਕ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਉਦੀ ॥ ੧੮੧ ॥
ਕਥਿਤ ॥ ਰੋਣ ਕਰਲਾਣ ਭੁੱਬਾ ਮਾਰਨ ਦਰਦ ਨਾਲ
ਮੁਮਟੀ ਤੋਂ ਆਦ ਹੋਰ ਨੈਣ ਚਲ ਆਈਆਂ ॥ ਪੱਥ ਨਹੀਂ
ਉਠੇ ਸੱਟ ਪੈਂਦੀ ਵਿਚ ਹਡੀਆਂ ਦੇ ਦੋਜਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਸ
ਖਾਂ ਦੇ ਧਾਈਆਂ ॥ ਤਾਣਕੇ ਦੁਪੱਟ ਪਿਆ ਕੇੜੇ ਨਾਲ
ਹੋਸਲੇ ਦੇ ਹੋਰਸਿ ਮਾਲ ਵਾਗ ਗਲ ਗੱਫੀਆਂ ਮਿਲਾਈ
ਆ ॥ ਪੱਟਦੀਆਂ ਪੱਟ ਆ ਕਿਉਂ ਪੱਟਦਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਬੋਲ ਤੂ ਜਬਾਨੋਂ ਕਰਾ ਸਿਰਦਿਆਂ ਸਾਈਆਂ ॥ ੧੮੨ ॥
ਵੇਂਟ ਮਾਉਂਦਾ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਐਮਦਾ
ਮੈਂਜਮਕੇ ਨਪੁਤੀ ਹੋਈ ਬੈਰੀਆਂ ਨੇ ਆਨ ਕੇ ਲਗਾਇ
ਦਿੱਤੀ ਅੱਗਵੇ ॥ ਪੱਟ ਪੱਟ ਬਾਲਵ ਮੋਹਾਲਤੋਂ ਬਿਹ ਲਹੋਈ
ਹਾਇ ਹਾਇ ਬੱਚਿਆ ਤੂੰ ਸੀਨੇ ਜਾਈਂ ਲੱਗਵੇ ॥ ਮੱਚਿਆ
ਸੀਰ ਸੀਨਾ ਭੁਜ ਕੇ ਕਬਾਬ ਹੋਇਆ ਤਾਹੀ ਮੇ
ਰਾ ਟੁੱਟਿਆ ਹੰਕਾਰ ਵਾਲਾ ਤੱਗਵੇ ॥ ਕਹਿਤ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘ ਕੱਲ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਰ ਸਰੋ ਵੱਸਦਾ ਬਹਾਰ
ਨਲ ਜੱਗਵੇ ॥ ੧੮੩ ॥ ਦੁਸਰਾ ਵੇਂਟ ਮਾਉਂਦਾ ਕਥਿਤ

(੬੨)

॥ ਹੋਂਕਿਆ ਦੇ ਲਾਨ ਮਾਂਝਿ ਰੋਂਦੀ ਹੈ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ
ਹਾਇ ਹਾਇ ਐਮਦ ਨਾ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਆਉਦਾ ॥ ਰਹੀ ਮੈਂ
ਵਦਜ ਮੇਰੀ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕੋਈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਘੋੜੀ
ਉਤੇ ਆਸਨ ਲਗਾਉਦਾ ॥ ਦੂਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਨੂੰ ਬੈਰ
ਪਇਆ ਐਮਦਾ ਤੈਂ ਲੁਕਛਿਪ ਬੱਚਿਆ ਤੂੰ ਜਾਨਕੇ ਬਚਾ
ਓਂਦਾ ॥ ਕੋੜਮਾ ਕਬੀਲਾ ਕੱਠਾ ਹੋਗਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
ਹੁਕਮ ਖੁਦਾਇ ਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਟਾਉਦਾ ॥ ੧੮੪ ॥
ਤੀਸਰਾ ਵੈਟ ਮਾਂਝਿ ਭਾਗਣ ਦਾ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਐਮਦ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਤਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਜੀਉਣਾ ਮੌੜ ਰੱਜ
ਰੱਜ ਸਿਆਪੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਰਾਂ ਜ ਉਟੇ ਮੌੜ ਦੇ ॥ ਲੜਕੇ ਤੇ
ਨਾਗ ਜੱਟਾਮਰ ਜਾਵੇਂ ਬਿਛਕੁਲ ਨਹੀਂ ਫੜ ਲੈਣ ਤੈਨੂੰ
ਠਾਣੇ ਵ ਭਦੌੜ ਦੇ ॥ ਡੋਗਰੀ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੈ ਪਿੰਡ ਕੋਲ
ਜਾਇਕੇ ਤ ਲੋਅੱਜ ਬਦਲਾ ਮਗਰ ਕਿਉ ਨਹੀਂ ਦੇੜ ਦੇ ॥
ਔਤੜੀ ਨਪੁੱਤੀ ਕਰ ਚੱਲਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਮਰਜ ਉ
ਤਤੜੀਨਾ ਕੰਮ ਮੇਨੂੰ ਐੜਦੇ ॥ ੧੮੫ ॥ ਵੈਟ ਜਿਉਣੀ ਕਾ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਜਿਉਣੀ ਜਿਉਣੀ ਨਾਰ
ਜਿਕੋ ਪਿੱਟਈ ਹੋ ਧਾੜ ਧਾੜ ਹਾਇ ਹਾਇ ਲਾੜਿਆ ਤੂੰ
ਗਿਆਸਨੂੰ ਪੱਟ ਜੀ ॥ ਸੁੰਦਰ ਅਟਰ ਅਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਅਲੱਗ
ਹੋਇਆ ਉਮਰ ਜੁਆਨੀ ਜੱਗ ਕੋਈ ਇਨ ਕਟ ਜੀ ॥
ਸਾਵਰਾ ਜ ਰੰਗਵੇਰਾ ਉਡਿਆ ਪਤੇਗਵਾਂਗ ਕਿਥੋਂ ਮਿਲ
ਗਿਆ ਤੈਨੂੰ ਜਿਉਣ ਸਿੰਘ ਜੱਟ ਜੀ ॥ ਨਿੰਤ ਦਾ ਬਰਾਬੀ

(੬੩)

ਅੱਜ ਮਾਰਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਨਿਮੀਨਿਮੀ ਪੰਥ ਪੈਦੀ
ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੱਟ ਜੀ ॥ ੧੮੬ ॥ ਦੂਸਰਾ ਵੇਟ ਹਾਤੋਂ ਕਾ
ਕਬਿਤ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਲਾਜ਼ਿਮਾ ਤੂੰ ਪੱਟ
ਕੋਤੇ ਸਿੱਟਗਿਆ ਬੋਲਕੇ ਜਬਨੋਂ ਤੂੰ ਬੰਧਉ ਹਾਝੀ
ਧੀਰ ਜੀ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਲਾਜ਼ਿਮਾ ਤੂੰ ਰਖੀਂ ਲੜ
ਲਾਇ ਸਾਨੂੰ ਹਟੇ ਨਾ ਵਿਰਾਗ ਜਾਵੇ ਨੇਤਾ ॥ ਓਂ
ਨੀਰ ਜੀ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਹਾਲ ਸਾਝਾ ਦੇਖ ਹੁਣ ਓਠ
ਮੀਆਂ ਸੋਸਨੀ ਦੁਪੱਟੇ ਮਿੱਜ ਗਏ ਸਾਰੇ ਚੀਰ ਜੀ ॥
ਹਾਇ ਹਾਇ ਹਾਰ ਹਾਰ ਭਿੱਗੀਆਂ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਮਾਰ
ਲਿਆ ਤੂੰ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੇਰੀ ਤਕਦੀਰ ਜੀ ॥ ੧੮੭ ॥
ਵੇਟ ਰਾਣੀ ਭੈਟਦਾ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਰੋਵੇ ਭੈਟ
ਰਾਣੀ ਗਲਕੋਈ ਨਾ ਪਛਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਟਕੇ ਨਤਾਣੀ
ਤੂੰ ਕਿਧਰ ਉਠ ਚੱਲਿਆ ॥ ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੋਵਾਂ ਤੇਰੀ ਭੈਟ ਪਾ
ਵਾਂ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਵੇਟ ਰਾਤੀਂ ਮੁੱਕਦੀ ਨਾ ਰੰਦ ਨੀਰ
ਨੇਤਰੋਂ ਉਛੱਲਿਆ ॥ ਵੇਲਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਂਟਾ ਹੋਇਚੱਲਿ
ਆ ਪਰੋਹਣਾ ਕਦੋਂ ਬੱਲਕੇ ਖਵੇਣਾ ਹੁਣ ਦੇਸਕੇਸ਼ ਮਲਿ
ਆ ॥ ਪੱਟ ਪੱਟ ਪੱਟੀਆਂ ਮੈਂ ਸਿੱਟਦੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ
ਮਾਰਕੇ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਫੇਰ ਜਿਉਣਾਮੌਜ ਹੱਲਿਆ ॥ ੧੮੮ ॥
ਸਿਦਲਾ ਬੰਨਕਤੇ ਸਿਆਪਾ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਭੋਗਰੀਆਂ
ਐਮਦ ਕਾ ॥ ਪਿੜੀਛੰਦ ॥ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਜਾਂ ਅਸੀਂ ਠੀਕ
ਮਾਣੀਆਂ ॥ ਕੇਹੀ ਜੀ ਕਸੂਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹਾਣੀਆਂ ॥

(੬੪)

ਲਾਹਿ ਦੇਓ ਹਾਰਤੇਸੰਗਾਰੰਡੀਆਂ ॥ ਪਿੱਟਗਿਆਮੌੜਜੀ
ਬਣਾਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਮੁੰਦਰ ਚੁਬਾਰੇ ਜਿਥੇ ਪੈਂਦੇ ਐਂਦੀ
॥ ਆਈ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਡੇਰ ਲੋਂਦੀ ॥ ਕੱਢਦੇਉ ਨੱਥ
ਨੀ ਬੁਲਾਕ ਕੰਡੀਆਂ ॥ ਪੱਟਗਿਆ ਮੌੜ ਜੀ ਬਣਾ
ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਕਵੀ ਜੋ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਠੀਕ ਕੈਂ
ਦਾ ॥ ਬਿਥ ਤੂੰ ਕਚੈਰੀਆਂ ਦੇ ਆਪ ਬੈਂਦਾ ॥ ਮੰਨਿਆ ਨਾ
ਕੇਹਾ ਬੱਕ ਲਈਆਂ ਬੰਦੀਆਂ ॥ ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੌੜ ਉ
ਬਣਾਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਪਲੰਘ ਨਵਾਰ ਦੇ ਤੂੰ ਛੱਡ
ਕਿਆ ॥ ਸਾਵਰਾ ਜਾ ਰੰਗ ਦਸ ਕਿਥੇ ਧਰਗਿਆ ॥ ਰੋਟ
ਤੈਨੂੰ ਧੀਆਂ ਕੇਈ ਹੋਰ ਨੱਡੀਆਂ ॥ ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੌੜ ਤੇ
ਬਣਾ ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਆਈ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਜੀ ਕਨਾਤਾਂ
ਪੱਟੀਆਂ ॥ ਵੇਖਕੇ ਸ਼ਰੂਪ ਤੇਰਾ ਰੋਟ ਜੱਟੀਆਂ ॥ ਦੁਖੀਆ
ਨਾ ਜੀਵੇ ਮੌਤਾ ਘੋਟ ਸਿੰਗੀਆਂ ॥ ਪੱਟਗਿਆ ਮੌੜ ਤੇ
ਬਣਾ ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਕੋਲਜੈਸਾ ਮੁਖ ਤੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਕੁੰਡੀ
ਆਂ ॥ ਮੱਖਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਲੇ ਪਟੇ ਜੁੰਡੀਆਂ ॥ ਕਿਥੇ ਤ
ਲਵਾਰਾ ਜਿਕੋਤੇਜ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੌੜਤੇ ਬਣਾ
ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਤੇਰਾ ਜੀ ਸੁਹਾਗ ਨਹੀਂ ਹੱਥ ਐਂਟਾ ॥
ਰੰਡੀਆਂ ਨੇ ਕੱਜਲਾ ਲੀ ਅੱਖ ਪੈਂਟਾ ॥ ਲਗੀਆਂ ਇਸ਼ਕ
ਦੀਆਂ ਠੀਕ ਜਿੰਦੀਆਂ ॥ ਪੱਟਗਿਆ ਮੌੜਤੇ ਬਣਾਗਿਆ
ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਗਾਂਡੂ ਜੀ ਭਧੀਜੇ ਤੇਰੇ ਗਏ ਭੱਜ ਕੇ ॥ ਲਾ
ਈ ਤੈਨੂੰ ਲਾਸ ਆਏ ਨੱਕ ਚੱਢਕੇ ॥ ਬੰਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ

(੬੫)

ਜੀ ਘਰਾਏ ਕੰਗੀਆਂ ॥ ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੋੜ ਤੇ ਬਣਾ ਗਿਆ
ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਪੰਕਤੇ ਬਰਾਬਾਂ ਤੇਰੇ ਵੇਰੀ ਆਏ ॥ ਰੋਹੀ ਬੀਆ
ਬਾਨ ਬਿਚ ਭੇਰੇ ਲਾਏ ॥ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਲਈਆਂ ਫੇਰ ਤੇ
ਗਾਨੰਗੀਆਂ ॥ ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੋੜ ਤੇ ਬਣਾ ਗਿਆ ਰੰ
ਡੀਆਂ ॥ ਲਗੀ ਜਦੋਂ ਗੋਲੀ ਤਦੋਂ ਮੰਗੇ ਪਾਣੀ ॥ ਲੰਗ
ਦਾ ਨਾ ਸਿਡ ਟੁੱਟ ਗਈ ਤਾਣੀ ॥ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਕੇਰਾ ਨਹੀਂ
ਜਾਣ ਸਿਡੀਆਂ ॥ ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੋੜ ਤੇ ਬਣਾ ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ
॥ ਕਾਲੀਘਟ ਵਾਂਗ ਜਦੋਂ ਜੱਟ ਗੱਜਿਆ ॥ ਝਰਕੇ ਤੇ ਐਮ
ਦਾ ਤੂੰ ਫੇਰ ਭੱਜਿਆ ॥ ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ ਬਿਚ ਗੱਡ ਬੰਡੀ
ਆਂ ॥ ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੋੜ ਤੇ ਬਣਾ ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਕੱਲਰਾ
ਮਦਾਨਖਾਨ ਤੂੰ ਮਾਂ ਆ ॥ ਲੂਣ ਜਿਓਂ ਪਤਾਸਾ ਪਾਣੀਨਾ
ਲਖਾਰਿਆ ॥ ਫਿਰੇ ਤੜਫੇਂਦੀ ਰੂਹ ਬਿਚ ਜੰਡੀਆਂ ॥ ਪੱਟ
ਗਿਆ ਮੋੜ ਤੇ ਬਣਾ ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ਕਵੀ
ਜੋ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਠੀਕ ਕੇਗਿਆ ॥ ਮਰਿਆ ਨਾ ਜਾਣੇ ਨਾਮ
ਜੱਗ ਰੈਗਿਆ ॥ ਘਰਤੇ ਜਮਾਨ ਦੀਆਂ ਪੈਣ ਕੇਦੀਆਂ ॥
ਪੱਟ ਗਿਆ ਮੋੜ ਤੇ ਬਣਾ ਗਿਆ ਰੰਡੀਆਂ ॥ ੧੮੯ ॥
ਭਬਿਤ ॥ ਠਾਣੇ ਦਾਰ ਸੂਬਾ ਨੈਬ ਆਇਨੇ ਹਰਿਆ
ਊ ਵਿਚ ਫੇਰ ਪਟਿਆਲੇ ਖਤ ਦਲਤੀ ਨੂੰ ਪਇਆ ॥ ਦੇਖ
ਕੇਤੇ ਖਤ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ ਅਦਲਤੀ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਤੇ ਤਾਰ
ਵਿਚ ਨੰਦਣ ਪੁਚਾਇਆ ॥ ਨੰਦਣੇ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਦੱਬ
ਦਿਓ ਜਨਾਜੇ ਤੁੰਦੀ ਕਤੀ ਕਟਕਾਏ ਤੇ ਸਾਹਬ ਲੋਕ

ਆਇਆ । ਪਿਆ ਬਰਣਾਕਾ ਸਾਰੇ ਜੱਗਮੈ, ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਫਿਰਗੀ ਦੁਹਾਈ ਮੌੜ ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਇਆ ॥ ੧੯੦ ॥
 ਕਥਿਤ ॥ ਇਕ ਮਾਗ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਠਰ ਗਿਆ ਪਸਮੀਨਾ
 ਬਡਾ ਹੁਕਮ ਕਰੀਨਾ ਬਿੰਦ ਟਿਕਣੇ ਨਾ ਪਾਉਂਦੇ ॥ ਫੌਜਸਾ
 ਰੀ ਖੜੀ ਤਲਵਾਰਹੱਥਫੜੀ ਦਿਨਾ ਪੰਦਰਾਂ ਦੀਬੜੀ ਦੇਖੋਗ
 ਦਲ ਮਚਾਉਂਦੇ ॥ ਫਿਰੇ ਦਫੇਦਾਰ ਜਿਕੋਂ ਫੌਜ ਮੁਖਤਿਆਰ
 ਨਾਲ ਜੁਆਨ ਸੀ ਹਜਾਰ ਫੇਰ ਬਿਗਲ ਬਜਾਉਂਦੇ ॥ ਤੇਖੇ
 ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਪੈੜ ਕੱਢਲੀ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਪੈੜ ਪੈੜ ਜਾਇ
 ਡੇਰੇਲੱਦੁਵਾਸ ਲਾਉਂਦੇ ॥ ੧੯੧ ॥ ਕਥਿਤ ॥
 ਪਇਆ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬਖਤ ਜੱਟ ਵੱਡਾ ਹੈ ਸਖਤ ਖੜਾ ਦੇਖ
 ਦਾ ਜਗਤ ਲੱਦੁ ਬਾਸੋਂ ਚੜ੍ਹ ਚਲਿਆ ॥ ਹੱਥ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
 ਪਾਵੇ ਸਭ ਜਾਨਕੋ ਬਚਾਵੇ ਜੋ ਭਟਾਲੀਆ ਕਹਾਵੇ ਓਇ
 ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਹੱਲਿਆ ॥ ਰਾਠ ਭਜੇ ਨਾ ਕਰਮ ਜੱਟ ਦਿੱਸੇ
 ਨਾ ਨਰਮ ਮੌੜ ਹੋਇਆ ਗਰਮ ਮਾਰ ਮਿਰਗ ਉਥੱਲਿ
 ਆ ॥ ਛਿਪ ਗਿਆ ਦਿਨ ਪੇਸ਼ ਚੱਲੇ ਨਾ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ
 ਡਿਖਾ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਫੇਰ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਮੱਲਿਆ ॥ ੧੯੨ ॥
 ਕਥਿਤ ॥ ਬਡੀ ਡਿਖਾ ਵਿਚ ਪੈੜ ਤੇ ਕਰੋਧ ਆ
 ਇਆ ਲਾਟ ਤਾਈ ਛੱਡਣਾਨੀ ਮੌੜ ਏਥੋਂ ਫੜਕੇ ਲਜਾ
 ਉਂਗਾ ॥ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੰਬਰਦਾਰ ਸੱਦਲੇ ਸੈਹਬ ਲੋਕ ਦਸ
 ਦੇਓ ਜਿਓਣਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਕੇ ਗਵਾਉਂਗਾ ॥ ਧਾੜਵੀ ਲੁਟੇ
 ਰਾ ਖੂਨੀ ਰੱਖਿਆ ਛਪਾਇਕੇ ਤੇ ਕਰ ਬੇਨੂੰ ਕੈਦ ਵਿਚ

(੬੭)

ਇੱਲੀ ਦੇ ਪੁਚਾਉਂਗਾ ॥ ਪਿੰਡਨੂੰ ਬਖਤ ਅੱਜਪੈਗਿਆ ਕਿ
ਸ਼ਨਸਿੰਘਾਬੀਗਲ ਸਮਾਨ ਮਾਰ ਡਿਖਾ ਨੂੰ ਉਭਾਉਂਗਾ ॥
੧੯੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇਰੇ ਉਧੇੜ
ਦਿੱਤੀ ਖੱਲ ਪੁੱਠੀ ਫੁਡਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਡੇਰ ਮੌੜ ਦਾ ਜਟਾਉਂ
ਦੇ ॥ ਸਿੱਤਾ ਦਾ ਡੇਰਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਓਥੇ
ਬੈਠਾ ਜਿਉਣਾ ਅੱਖੀਂ ਆਪਦਖਲਾਉਂਦੇ ॥ ਸੁਟਕੇ ਬਚਨ
ਫੇਰ ਬੰਜਿਆ ਬਿਗਲ ਯਾਰੇ ਚੜ੍ਹਗੇ ਤਮਾਨ ਹੋਦੇਦਾਰ
ਜੋ ਕਹਾਉਂਦੇ ॥ ਜੱਟਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਘੇਰੇ ਘੱਤਲੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ
ਸਾਕੇ ਪਰਸਿੱਧ ਜਿਉਣੇ ਮੌੜ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੇ ॥ ੧੯੪ ॥
ਕਬਿਤ ॥ ਫੌਜਨੇ ਚੁਫੇਰੇ ਘੇਰੇ ਘੱਤ ਲੇਨੇ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਤੂੰਹੀਂ
ਹੈ ਬੇਅੰਤ ਮੈ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਗਣ ਗਾਉਂਦਾ ॥ ਗਜ ਨੂੰ ਸਹਾ
ਈ ਹੋਇਆ ਵਿਚ ਤੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਲੱਜਿਆ ਦਰੇਵਤਾ
ਕੀ ਆਪ ਰਖਵਾਉਂਦਾ ॥ ਫੇਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਡੋਲਗਿਆਬੰਮ
ਦੇਖਕੇ ਤੇਕੀੜੀਆਂ ਦੀਲਾਰਬੇਗ ਆਪਤੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ॥ ਬ
ਗੇ ਸ਼ੇਰਵਗ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਫੜਤਲਵਾਰਚੰ
ਡੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦਾ ॥ ੧੯੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮੌੜ ਤੇਗ
ਨੂੰ ਵਗਾਵੇ ਨਾ ਦਰਦ ਮੂਲਖਾਵੇਸਭ ਜਾਨ ਕੇ ਬਚਾਵੇ ਮੱਥਾ
ਕੋਈਨਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥ ਭਟਾਲੀ ਆਜ ਮਾਰਾਉਂਦੇ ਨਾਲ
ਬੈਰਭਾਰਾ ਦੇਖ ਫੜਿਆ ਕਨਾਰਾ ਬਡਾ ਸੂਰਮਾ ਸਦਾਉਂਦਾ
॥ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭਜਾਇਆ ਠਾਣੇਦਾਰ ਮੁੜ ਆਇਆ
ਦਫੇਦਾਰ ਜੋ ਕਹਾਇਆ ਪੁੱਠਾ ਬਿਗਲ ਬਜਾਉਂਦਾ ॥

(੬੮)

ਡਿਖਾ ਵਿਚ ਫੌਜ ਮੋੜ ਬੜ ਦਿਤੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਰੋੜੀ ਦੇ
ਨਜੀਕ ਭੇਰਾ ਝੁੰਡ ਤੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥ ੧੯੬ ॥ ਦੇਹਿਰਾ
॥ ਮੋੜ ਪੁਕਾਰੇ ਚਤਰਿਆ ਟਾਂਗੂ ਬੈਠੀਂ ਜਾਇ ॥ ਔ
ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਬੰਡੀ ਦੇਈਂ ਹਲਾਇ ॥ ੧੯੭ ॥
ਕਬਿਤ ॥ ਖਾਧਾ ਨਹੀਂ ਟੁਕ ਹੋਗਏ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਭੁੱਖਿਆ
ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਜੈਡਾ ਦੁਖ ਨਾ ਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ॥ ਪੈਲਾ
ਪੀਤੀ ਦਾਟੂਫੇਰ ਸੰਦੇ ਦਿਲਦਾਰ ਤਾਈ ਰੋੜੀ ਵਿਚੋਂ ਜਾ
ਇਕੇ ਤੇ ਸ਼ੀਰਨੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ॥ ਪੱਟਕੇ ਤੇ ਚੁੱਲੇ ਉਤੇ
ਰੱਖਦੇ ਕੜਾਹੀ ਯਾਰੋ ਗੁਰੁਕਿਆ ਦੇ ਨਾਮਦਾ ਸੀ ਕੁਟ
ਕਾ ਕਰਾਂਦਾ ॥ ਘੋੜਿਆ ਨਿਹਾਰੀ ਜਦੋਂ ਚਰਲੀ ਕਿ
ਸਨਸਿੰਘਾ ਨੇੜੇ ਆਈ ਫੌਜ ਟਾਂਗੂ ਬੰਡ ਨੂੰ ਹਲਾਉਂਦਾ ॥
੧੯੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਪਾਇਆ ਨੀ ਗੁੜਾਟਾ ਤੇ ਹ
ਲਾਇ ਇਤਾ ਬੰਡੀ ਤਾਈਂ ਬੋਲਦਾ ਮਰਦ ਤੁਸੀਂ ਕਰ
ਲੋ ਬੜਾਈਆ ॥ ਬਸਤ ਬਲੇਵਾ ਸਾਰ ਡੇਰ ਲਗੀ ਸਾਂ
ਭਦੇ ਨੂੰ ਬੁੱਝਿਆ ਬਿਗਲ ਫੌਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਖਾਈਆਂ ॥
ਮੋੜ ਫੜੀ ਤਲਵਾਰ ਕੀਤੇ ਕਤਲ ਹਜ਼ਾਰ ਯਾਰੋ ਚੱਲ
ਦੀ ਨ ਪੇਸ਼ ਫੇਰ ਫੌਜਾਂ ਮੁੜ ਆਈਆਂ ॥ ਨਾਲ ਦੇ ਦਾ
ਘੋੜਾ ਇਕ ਰੋਹਰਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਚਾਦਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ
ਜੱਟ ਬਣੀਆ ਮਟਾਈਆਂ ॥ ੧੯੯ ॥ ਕਬਿਤ
ਅੰਗੇ ਵਗਈ ਹੈ ਨਾਲੀ ਉਤੋਂ ਰਾਤ ਪੈਗੀ ਕਾਲੀ ਕੋਈ
ਦੁਸਰਾ ਨਾ ਵਾਲੀ ਘਾਟ ਲੰਘਿਆ ਢੁਡਾਲ ਦੇ ॥ ਜੀਵਾ ਹੈ

(੬੯)

ਗਿਆਸੀ ਘੋੜਾ ਪਿਆ ਓਸਦਾ ਬਿਛੋੜਾ ਕੀਤਾ ਸੂਰਮੇ ਨੇ
ਮੋੜਾ ਅੱਜ ਵੱਸ ਹੋਇਆ ਕਾਲ ਦੇ ॥ ਮੁਖੇਂ ਬੋਲਕੇਬੁਲਾ
ਇਆ ਘੋੜੇ ਅਪਣੇ ਚੜਾਇਆ ਡੇਰ ਪਤੀ ਤੇ ਲਗਾਇ
ਆ ਮੂਰੇ ਕੀਤੇ ਸਭ ਨਾਲਦੇ ॥ ਚਤਰਾ ਪੁਕਾਰੇ ਡੇਰ
ਲੱਗਦੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਸਰਸੇ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਲ ਸ਼ੀਰਨੀ
ਨੂੰ ਭਾਲਦੇ ॥ ੨੦੦ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕੀਤਾ ਕਰੜੀ ਮਜ਼
ਲ ਉਤੇ ਬਰਸੇ ਬਦਲ ਡਿਗ ਪਿਆ ਦਫੇਦਾਰ ਘੋੜਾ
ਮਰਿਆ ਤੁਰਤ ਜੀ ॥ ਘੋੜੇ ਜੋ ਤਮਾਮ ਹਾਰ ਗਏ ਵਿਚ
ਟਿੱਬਿਆ ਦੇ ਰੋਵੇ ਦਫੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ ਸਰਤ ਜੀ ॥
ਅਈ ਗੋਲਿਆ ਦੀ ਛੀਰ ਧੀਰ ਬੰਨਦਾ ਨਾ ਮੂਲ ਕੋਈ
ਮੀਂਹ ਬਰਸੇਂਦਾ ਇਕ ਦੂਸਰੀ ਕਰੁੱਤ ਜੀ ॥ ਮੌੜਦਾ
ਸਰ ਰ ਨਹੀਂ ਡੋਭਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਧੰਨ ਤੇਰੀ ਮਾਈ
ਜਿਨ ਜੰਮਿਆ ਸਪੁੱਤ ਜੀ ॥ ੨੦੧ ॥ ਕਥਿਤ ॥
ਇਕਦਿਨ ਰਾਤ ਕਿਤੇ ਟਿਕਟੇ ਨਾ ਬਿੰਦ ਪਾਇ ਬੀਕਾ
ਨੇਰ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਲਾਇਆ ॥ ਦੇਸਹੇ ਬਿਗਾਨਾ
ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਚਲੇ ਦੇਸ ਮੌੜ
ਬੋਲਕੇ ਟੁਟਾਇਆ ॥ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ ਪੈੜ ਜੱਟਘੋਰਲਿਆ
ਜਾਇਕੇ ਤੇ ਫੜ ਤਲਵਾਰ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭਜਾਇਆ ॥
ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਜੀਉਣਾ ਪਿਛੇ ਫੌਜ ਹੈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਾ ਫੇਰ
ਤਾਂ ਹੀਸਾਰ ਡੇਰਾ ਬੀੜਮੈ ਲਗਾਇਆ ॥ ੨੦੨ ॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਨ ਛਿਪ ਗਿਆ ਸੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਨਾ ਬੜ

(੨੦)

ਦੇ ਵਿਚ ਬੀੜ ॥ ਮਾਰੂ ਜੱਟ ਰੁਲਾਇ ਕੇ ਸਭ ਕਰਦੇ ਤਤ
ਬੀਰ ॥ ੨੦੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਖਾਇ ਕੇ ਤੇ ਖਾਣਾ ਜੱਟ
ਚੜਗਿਆ ਬੀੜ ਵਿਚੋਂ ਘੱਘੇ ਫਲਵਾਣੂ ਡੇਰਾ ਫੇਰ ਸੀ
ਲਗਾਉਦਾ ॥ ਪੀਤੀਆਂ ਸਰਾਬਾਂ ਰੱਜ ਮੌਜ ਦੀ ਬਹਾਰ
ਨਾਲ ਸੱਦ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗੱਫੜੀ ਮਲਾਉਂਦਾ ॥ ਭਟਾਲੀ
ਆਜ ਮਾਰਾ ਓਨੇ ਖਾਧਾ ਬੈਠ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਹੁਣ ਬੇਈਮਾਨ
ਮੈਨੂੰ ਫੜਨੇ ਤਕਾਉਦਾ ॥ ਮਿਲ ਗਿਲ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਚੱਲਿ
ਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਮਾਇਲਾ ਦੇ ਵਿਚ ਮੌੜ ਪੈੜ ਨੂੰ ਛਪਾਉ
ਦਾ ॥ ੨੦੪ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਪੈੜ ਨਾ ਮਰਦੀ ਘੋੜਿ
ਆ ਜਿਉਣਾ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰ ॥ ਰਾਤ ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਕੱਟਣੀ
ਹੋਏ ਬਡੇ ਲਚਾਰ ॥ ੨੦੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮੈਲਾ ਦੀ
ਸਜ਼ਕ ਜਿਕੋਂ ਆਈ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚੋਂ ਓਥੋਂ ਛੱਡ ਘੋੜੇ ਪੈੜ
ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ॥ ਜਾਂਦਾ ਧਨ ਦੇਖੀਏ ਜੇ ਅੱਧਾ ਬਿਚੋਂ
ਵੰਡ ਦੇਈਏ ਬੁੱਧਵਾਨ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਰਲਕੇ ਪੁਕਾਰਦੇ
॥ ਬਸਤ ਬਲੇਵਾ ਮਾਰਾ ਛੱਡਕੇ ਅਲੱਗ ਹੋਏ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ
ਘੋੜੇ ਮੁੱਲ ਰੋਕੜੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ॥ ਪੈਦਲ ਮਨੁੱਖ ਚਾਹੀ
ਹੋਏ ਨੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਚੱਲੇ ਮੌੜਾ ਵਿਚ ਏਹੁ ਨੀਤ ਦਿਲ
ਧਾਰਦੇ ॥ ੨੦੬ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਚਤਰਾ ਮਿਲਿਆ
ਮਾਉ ਨੂੰ ਬਿਸਨੋ ਉਨਦਾ ਨਾਮ ॥ ਸਿਰ ਪਲੋਸਿਆ
ਓਠਕੇ ਫੇਰ ਕਰੇ ਪਰਟਾਮ ॥ ੨੦੭ ॥
ਕਬਿਤ ॥ ਬਿਸਨੋ ਦੇ ਤਾਈ ਫੇਰ ਮਿਲ

ਪਿਆ ਜਿਉਟਸਿੰਘ ਯਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਹਿੱਕ ਦੇ ਲ
 ਗਾਉਦੀ ॥ ਚਿਰਾਂਦੀ ਬਛੂਨੀ ਜੱਟੀ ਰੂੰਹੀ ਗੱਲ ਲਾਇਕੇ
 ਤੇ ਪਲੰਘ ਨਭਾਰ ਦਾ ਸੀ ਅੰਦਰ ਵਛਾਉਦੀ ॥ ਛੁੱਛਦੀਹੀ
 ਗੱਲਾਂ ਸਭ ਬੈਠਕੇ ਬਿਸ਼ਨਕੁਰ ਲਾਇਕੇ ਸਰ੍ਹਾਣੇ ਉਤੇ
 ਜੱਟ ਨੂੰ ਬਠਾਉਦੀ ॥ ਦਾਰੂ ਦਾ ਗਲਾਸ ਦਿਤਾ ਮੈਸ਼ਨੁੰਕਿ
 ਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਬਰਫੀ ਜਲੇਬ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀ ਖਵਾਉਦੀ ॥
 ੨੦੮ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਦੇ
 ਮੋੜਦੀਨਾ ਮੁੱਖੜੇਨੂੰ ਬੋਲਦੀ ਨਾ ਬੁਠ ਮੇਰੀ ਏਹ ਤਕਸੀ
 ਰ ਵੇ ॥ ਫੜਦੇ ਨੂੰ ਫੌਜਾਂ ਜਦ ਚੜ੍ਹਗਈਆਂ ਤੇਰ ਤਾਈਂ ਰੱਬ
 ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਮੇਰਾ ਕੰਬਿਆ ਸਰੀਰ ਵੇ ॥ ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ
 ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਸੁੰਨਦਿੱਸੇ ਅੱਜ ਹੋਈ ਸਾਦੀ ਜਿਵੇਂ ਰਖਣੇ
 ਨੂੰ ਹੀਰਵੇ ॥ ਬਲਾ ਵਿਚ ਸੱਸੀ ਮਰਗਈ ਹੈ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ
 ਮੇਹੀਂ ਵਾਲ ਪਿੱਛੇ ਸੋਹਣੀ ਝੁੱਬਮੋਈ ਨੀਰ ਵੇ ॥ ੨੦੯
 ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਿਸ਼ਨਾ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨਾ ਜੋ ਮਿਲ ਪਏ
 ਮੈਸ਼ਤਾਈ ਜੈਮਲ ਤੇ ਫੱਤਾ ਰੱਤਾ ਤੇਲੀਆਂ ਦਾ ਆਉਦਾ
 ॥ ਫੇਰ ਦੇਵਾਸਿੰਘ ਬਿੰਦ ਟਿਕਿਆ ਨਾ ਸੁਣ ਇਕ ਹੋਰ
 ਤੇ ਬਜੀਰਾ ਰੂੜਾ ਗੱਫੜੀ ਮਲਾਉਂਦਾ ॥ ਅਵੇ ਬਖਤੋਰ
 ਸਿੰਘ ਪੱਗਸਾਫਾ ਬੰਨਕੇਤੇ ਹੋਰ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹਟਨਾਮ
 ਜੋ ਕਹਾਉਦਾ ॥ ਲਾਇਕੇ ਕਰੈਂਦੀ ਬੈਠਗਏਨੇ ਕਿਸ਼ਨ
 ਸਿੰਘਾ ਬੀਤਿਆ ਜੋ ਹਾਲ ਕੋਲੇ ਦੇਸਤਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥
 ੨੧੦ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਮਿਲੇ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਮੈਂ

ਜਹਾਨ ਜਾਣਾ ਛੱਡ ਆਇਆ ਫੌਜ ਕੋਲੋਂ ਭੱਜ ਗੱਲਾਂ
ਸੱਚੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥ ਘੋੜੇ ਛੱਡੇ ਪੁਲਾ ਉਤੇ ਕੋਈ ਨੇੜੇ
ਨਹੀਂ ਢੁਕੇ ਜੱਟ ਸ਼ੇਰਵਾਂਗ ਬੁੱਕੇ ਸਖੀ ਤੋਰਾ ਦਾ ਕਹਾਉ
ਦਾ ॥ ਜਾਨ ਧਰਲੀ ਹਥੇਲੀ ਜਿੰਦ ਜਾਉਗੀ ਅਕੇਲੀ
ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਨਾ ਬੇਲੀ ਕਦੇ ਜਾਨ ਨਾ ਬਚਾਉਂਦਾ ॥ ਦੇ
ਸਤ ਪਿਆਰੇ ਓਠ ਗਏਨੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਫੇਰ ਜੀਉ
ਟਾ ਮੌੜ ਪਾਸ ਬਿਸਨੇ ਦੇ ਆਉਂਦਾ ॥ ੨੧੧ ॥ ਦੇਹਿਰਾ
॥ ਘੋੜੇ ਮਿਲਾਏ ਫੌਜਨੂੰ ਖੋਜੀ ਸੱਦਿਆ ਕੋਲ ॥ ਪੇ
ਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਰਹੇ ਬਬੇਰੇ ਟੋਲ ॥ ੨੧੨ ॥
ਦੇਹਿਰਾ ॥ ਖਬਰਗਈ ਵਿਚਤਾਰ ਦੇ ਨੀਦਨ ਗੋਰੀ ਖਸ
॥ ਮੌੜ ਭੁਲਾਈ ਦੇਗਿਆ ਦੁੱਟਿਆ ਸੱਭ ਹਰਾਸ ॥ ੨੧੩
ਕਬਿਤ ॥ ਦੇਖਕੇ ਤੇ ਖਤ ਟੋਪੀ ਸਾਰਦੀ ਧਰਤ
ਨਾਲ ਸੂਰਮਾ ਹੈ ਜੱਟ ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ॥
ਕੰਤੀ ਕਰੜਾਈ ਜਾਇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਉਡਾਇ ਦੇਓ ਮੌੜਾ
ਵਿਚ ਆਣ ਤੰਬੂ ਨਾਲ ਤੰਬੂ ਲਾਇਆ ॥ ਨਾਭਾ ਸੰਗਰੂਰ
ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਮਸਾਹੂਰ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜਾਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਆਇਆ ॥ ਤੋਪ ਤੇ ਜੰਬੂਰੇ ਬੀੜ ਲਏ ਨੇ
ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਬਿਸਨੇ ਨੇ ਫੇਰ ਕੋਲ ਮੌੜ ਦੇ ਸੁਣਾਇਆ ॥
੨੧੪ ॥ ਦੇਹਿਰਾ ॥ ਬਿਸਨੇ ਕੋਹਦੀ ਮੌੜ ਨੂੰ
ਸੁਣਲੈ ਜਿਉਣਾ ਗੱਲ ॥ ਤੋਪਾਂ ਬੀੜੀਆਂ ਫੌਜ ਨੇ ਦੇਥੋਂ
ਜਾਈ ਹੱਲ ॥ ੨੧੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਭੱਜਣਾ ਨਾ ਮੂਲ
ਜੀਓ

(੭੩)

ਰੰਨੇ ਮਰਜਾਣਾ ਸੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮੋਤਦੇਸਨੇਹੇ ਕੇਹੇ ਦੇਣ ਲਗੀ
ਆਣਤਾ ॥ ਦੇਖਕੇਤੇ ਮੇਰੇਤਾਇੰ ਭੱਜਜਾਉ ਫੌਜ ਸਾਰੀ ਮਾ
ਰਮਾਰਗੋਲੇ ਦੇਉਂ ਗੋਰਿਆ ਨੂੰ ਛਾਣ ਤਾ ॥ ਰੱਬਦੀ ਸੁਰੀ
ਦ ਯਾਰ ਭੱਜਕੇ ਬਚਾਈ ਜਾਨ ਫੜ ਲੈਣ ਤੈਨੂੰ ਆਉਮਰੇ
ਸਿਰ ਹਾਣਤਾ ॥ ਐਨੀ ਗਲ ਸੁਣ ਮੌੜ ਭੱਜਿਆ ਕਿਸਨ
ਸਿੰਘਾ ਰੋਕ ਲਿਆ ਬਾਰ ਕੋਈ ਚਲਦਾ ਨਾ ਤਾਣਤਾ ॥
੨੧੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਰੋਕ ਕੇਤੇ ਬਾਰ ਫੇਰ ਬੋਲਦੇ
ਨੇ ਬਿਸਨੇਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਤੂੰ ਜਿਉਣਾ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਛਾਇ
ਕੇ ॥ ਅੱਜ ਤਕ ਖਾਦਾਜਗ ਲੁੱਟਲੁੱਟ ਜੱਟੀਏ ਤੈਂਛੱਡਣਾ
ਨੀ ਮੌੜ ਫੜ ਲੈਣਾ ਹਵਕਾਇ ਕੇ ॥ ਬੋਲਦੀ ਬਿਸਨਕੁਰ
ਕੌਣ ਹੈ ਫੜਨਵਾਲਾ ਛੱਡਦੇ ਤੂੰ ਬਾਰ ਨਹਾਂ ਜਾਵੇ ਮਾਰ
ਖਾਇਕੇ ॥ ਧੜਵੀ ਲੁਟੇਰੇ ਤੁਸੀ ਦਿਸਦੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ
ਦਵਣਾ ਟਟੋਲਾ ਦੀਵਾ ਬਤੀ ਕਰਵਾਇਕੇ ॥ ੨੧੭ ॥
ਕਬਿਤ ॥ ਕੱਟ ਲਈ ਰਾਤ ਨਾਲ ਦੇਸਕਾ ਦੇ ਬਿਸਨੇ
ਨੇ ਚੜਗਿਆ ਇਨ ਤੇ ਟਟੋਲਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ॥ ਪਿੰਡਦੇ
ਲੰਬਰ ਦਾਰ ਸੱਦ ਲੇ ਤਮਾਮ ਕੋਲੇ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਤੇ ਕੁੰਡ ਨੂੰ
ਅੰਦਰ ਵੜਜਾਉਂਦੇ ॥ ਦੇਖਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਨਾ ਨਜਰ ਆਵੇ ਜਿ
ਉਣਸਿੰਘ ਖੂਜਿਆ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਫੇਰ ਕੋਠੀਆ ਭੁੰਨਾਉਂਦੇ ॥
ਹੋਇਕਰ ਹੋਲੇ ਓਥੋਂ ਚਲੇਨੇ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਬਿਸਨੇ ਦੇ
ਕੋਲੋਂ ਵੱਡੀ ਇਜਤ ਲਹਾਉਂਦੇ ॥ ੨੧੮ ॥ ਕਬਿਤ
॥ ਰੋਕੇ ਦਰਵਾਜ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਨਾ ਭਾਜੇ ਏਹੁ ਹੁਕਮ

(੨੪)

ਬਰਾਜੇ ਓਇ ਕਰਨ ਕਟੜਾਈਆਂ॥ ਫੇਰ ਬਿਸਨੋ ਬੁਲਾ
ਈ ਲਾਟ ਕੈਦ ਕਰਵਾਈ ਪੈਰ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਤਾਈ ਹਰ
ਥਾਈਆਂ ਤੇ ਤਾਈਆਂ॥ ਸੱਦਲਏ ਕੂਟੀ ਮਾਰ ਜਿਕੋਖਾਸ
ਲੰਬਰਦਾਰ ਕਵੀ ਕਰਦਾ ਵਿਚਾਰ ਜੇਲਾਂ ਸਭ ਕਰਵਾਈ
ਆਂ॥ ਦੱਸਦੇਓ ਜਿਉਣਾ ਦੁੱਖ ਕੱਟਦੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਛੱਡ
ਦਾ ਨੀ ਐਵੇਂ ਤੁਸੀ ਭਰੋਗੇ ਸਜਾਈਆਂ॥ ੨੧੯ ॥

ਕਬਿਤ   ॥ ਜਦ ਕਢਿਆ ਸੀ ਤੱਗਾ ਕੈਦ ਕੀਤਾ
ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਓਦੇ ਪਿਛੋਂ ਫੇਰ ਨਾ ਨਜਰ ਸਾਡੀ ਆਇ
ਆ॥ ਮੌੜਾ ਵਿਚ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਕਦੇ ਜਿਉਣ ਸਿੰ
ਘ ਬੋਲਦੇ ਨ ਝੂਠ ਵਾਕ ਸੱਚ ਦਾ ਸੁਣਾਇਆ॥ ਐਨੀ
ਗੱਲ ਸੁਣ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹਾਕਮ ਨੇ ਪੰਚੀਆਂ ਦਿਨਾ
ਦੇ ਬਾਦ ਸੁਕਰ ਮਨਾਇਆ॥ ਇੱਖ ਵਾਂਗੁ ਪਿੰਡ ਪੀੜ
ਛੱਡਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ ਨੀ ਜੀਉਣਾ ਦੁੱਖ ਸੁਖ
ਸਿਰ ਪਾਇਆ॥ ੨੨੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕੀਤਾ ਸੈਸੀਆਂ
ਦਾ ਭੇਸ ਫੇਰ ਇਕ ਰੋਜ਼ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਕਰਕੇ ਤੇ ਭੇਸ
ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਸੀ ਆਉਂਦਾ॥ ਫੜ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਤੁਸੀ ਕੈਦ
ਹੀ ਕਰਾਇ ਦੇਓ ਲਿਖਿਆ ਜੇ ਨਿਆਮ ਬੰਡੇ ਪੱਲੇ
ਮੈਂ ਪਵਾਉਂਦਾ॥ ਕਰਕੇ ਰਹਿਮ ਪਿੰਡ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਿਉਣੇ
ਤਾਈ ਐਨੀ ਗੱਲ ਆਖ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਕਿਉਂ ਬੜਾਉਂਦਾ॥
ਦੱਸਿਆਨੀ ਜਿਉਣਾ ਦੁੱਖ ਕਟਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਰੱਬ
ਬੰਨਤ ਦੁੱਖ ਸੁਖ ਬਰਤਾਉਂਦਾ॥ ੨੨੧ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਨਹੀਂ ਕਰਦਿਓ ਹੁਕਮ ਮੈਤਾ ਤੇਗ ਨੂੰ
 ਵਗ ਇ ਲਵਾਂਫੜ ਤਲਵਾਰ ਸੀਸਸਿੰਟ ਦੂ ਉਤਾਰ ਕੇ ॥
 ਪਾਵਾਂ ਹਰਜਲ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਜਾਇਕੇ ਤੇ ਦੇਖ ਮੈਨੂੰ
 ਆਪ ਗੋਰੇ ਡਿੰਗ ਪੈਣ ਹਾਰਕੇ ॥ ਉਕਟਾਨੀ ਹੱਥ ਜਾਉਂ
 ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹਰਨਕੱਸਪ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰਿਆ
 ਚਿਤਾਰ ਕੇ ॥ ਸਾਡੇ ਪਿੰਛੇ ਨਾ ਫਸਾਦ ਕੋਈ ਪਾਈ ਤੂੰ
 ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਲੁਕਜਾਈਂ ਜੱਟਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਾਲੀ ਧਾ
 ਰਕੇ ॥ ੨੨੨ ॥ ਦੋਹਿਦਾ ॥ ਫੌਜਾਂ ਪਿਛੋਂ ਚੱੜ੍ਹ
 ਗਈਆਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਮੌੜ ॥ ਪਿੰਡ ਥਰਣਾਕੀ
 ਕੰਬਦਾ ਦੇਖ ਲਾਟ ਦਾ ਤੌਰ ॥ ੨੨੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥
 ਸਾਲ ਹੋਗਿਆ ਬਤੀਤ ਦੂਜਾ ਚੜਿਆ ਬਰਸ ਯਾਰੋ ਬੱਕੇ
 ਅੰਗਰਜ਼ ਮੌੜ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ॥ ਗੀਗਾ ਦੇ ਕਿ
 ਨਾਰੇ ਇਕ ਡੇਰਾ ਭਾਰੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਓਸ ਡੇਰੇ ਵਿਚ
 ਸੀਸ ਮੌੜਨੇ ਨਿਵਾਇਆ ਸੀ ॥ ਕਰੋਜੀ ਫਕੀਰ ਮੈਂ ਤਾਂ
 ਆਇਆ ਨੀਤ ਧਾਰਕੇ ਤੇ ਏਸ ਸਨਸਾਰ ਵਿਚ ਦੁਖ
 ਵੱਡਾ ਪਾਇਆ ਸੀ ॥ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਚਾੜ੍ਹ ਤਾਰਦੇ ਕਿ
 ਸਨਸਿੰਘਾ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਜਿਵੇਂ ਗੋਰਖ ਲਖਾਇਆ ਸੀ ॥
 ੨੨੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਸਾਧ
 ਗੀ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਸਾਧ ਹੋਇਕੇ ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਐਟੀਆਂ ਜੋ
 ਫੇਰ ਓਇ ਅੰਬੀਰੀਆਂ ॥ ਦੁਧਤੇ ਮਲਾਈ ਘਰ ਖਾਈਂ
 ਬਤੀ ਮੌਜ ਨਾਲ ਏਥੇ ਰੁੱਖੇ ਟੁੱਕ ਬਚਾ ਹੋਣ ਦਿਲਗੀ

ਗੀਆਂ ॥ ਭੈਣ ਭਾਈ ਰੋਣ ਜਿਨਾਂ ਆਇਆ ਤੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡ
 ਜੱਟਾ ਰੋਣ ਤੈਨੂੰ ਪਿਛੇ ਜਿਕੋ ਅਧਕ ਸਰੀਰੀਆਂ ॥ ਦੇਖ
 ਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਖਾਵਣੀ ਜੋਹਰ
 ਏਹ ਲੱਛਣ ਫਕੀਰੀਆਂ ॥ ੨੨੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਏਹੁ
 ਸਨਸਾਰ ਜੱਗ ਕੂੜਦਾ ਪਸਾਰਾ ਸਾਰਾ ਕੂੜੇ ਕੂੜ ਜਾਣਤਾ
 ਹੀ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਆਇਆ ਜੀ ॥ ਭੈਣ ਭਾਈ ਪੁੱਤ ਧੀਆਂ
 ਲੋਭ ਦੇ ਮਗਰ ਸਾਰੇ ਅੰਤ ਵਾਰੀ ਕੰਮ ਫੇਰ ਕਿ
 ਸੇਨ ਸਰਾਇਆ ਜੀ ॥ ਬੰਦਲਾਈ ਛੁੱਤ ਬੁਨਿਆਦ ਕੋਂ
 ਦੇ ਬੰਦਿਆ ਦੀ ਕਾਗਤਾਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਿਸਨੇ ਲਖਾ
 ਇਆ ਜੀ ॥ ਅਸਕਰ ਪਾਸ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਗਿਆ ਕਿਸਨ
 ਸਿੰਘਾ ਕੱਟ ਦੇਓ ਪਾਪ ਜਿਕੋ ਪਿਛਲਾ ਕਮਇਆ ਜੀ ॥
 ੨੨੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਤੇਰੇ ਜਹੇ ਭੋਗੀਆਂ ਤੇ ਹੋਵੇ
 ਨਾ ਫਕੀਰੀ ਕਦੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਭਾਈ ਚਿੱਤ ਲਪਟਾ
 ਉਂਦਾ ॥ ਅੱਜ ਤੀਕ ਕੀਤੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸਿਰ ਮ ਪਿਆਂ ਦੇ
 ਛੱਡਕੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜੋਗ ਨਾ ਕਮਾਉਂਦਾ ॥ ਫੇਰ ਤੇਰਾ
 ਚਿੱਤ ਸਨੂੰ ਇੱਲਤੀ ਖਰਾਬ ਦਿੱਸੇ ਹਟਜਾ ਪਛਾਹਾਂ ਬਾਰ
 ਬਾਰ ਮੈਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੱਥ ਏਥੋਂ ਲੱਗਦਾ
 ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਹੋਰ ਭੇਰਾ ਭਾਲ ਔਵੇਂ ਕਾਸਨੂੰ ਅਕਾਉਂਦਾ
 ॥ ੨੨੭ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਗੋਪਚੰਦ ਜੇਹ ਰਾਜ
 ਛੱਡਕੇ ਫਕੀਰ ਹੋਏ ਫੇਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਜਿਕੋਂ ਭਰਬਰੀ
 ਕਹਾਉਂਦਾ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਲਛਮਣ ਦੋਹਾਂ ਭੋਖ ਧਾਰ ਲੀਤਾ

ਬਟੋਬਾਸ ਵਿਚ ਸੀਤਾ ਆਪਣੀ ਗਵਾਂਉਂਦਾ ॥ ਕੌਰੂਪਾਤਸ਼ਾ
 ਹੁ ਜੋ ਅਨੇਕ ਗੰਜ ਜੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਗਿਆਨ
 ਇਕ ਛਿਨਮੈ ਲੁਟਾਉਂਦਾ ॥ ਜਾਣ ਕੇ ਗਹੀਬ ਜੋਗ ਦੇ
 ਈਂ ਤੂੰ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਖੜਾ ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੇ ਖੈਰ ਕਾਸਤੋਂ ਨੀ
 ਪਾਉਂਦਾ ॥ ੨੨੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਸਾਧ ਸੋਈ
 ਹੋਵੇ ਜਿਕੋ ਖੋਵੇ ਵਾਦ ਜੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਧਸੋਈ ਹੋਵੇ ਜਿਕੋ
 ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ॥ ਸਾਧ ਹੋਵੇ ਸੋਈ ਜਿਕੋ ਇੰਦਰੀਆਂ
 ਨੂੰ ਬੱਸ ਰੱਖੇ ਸਾਧ ਹੋਵੇ ਸੋਈ ਮੋਹੁ ਤੋੜੇ ਜਿਕੋਂ ਨਾਰਦਾ ॥
 ਸਾਧ ਸੋਈ ਹੋਵੇ ਜਿਕੋਂ ਛੱਡਦਾ ਤਕੱਬਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸੋਈ
 ਹੋਵੇ ਜਿਕੋਂ ਬ੍ਰਹਮਕੋ ਬਚਾਰਦਾ ॥ ਪੰਚਤਤਜੋ ਬਬਕ ਐਖਾ
 ਖੋਜਣਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਸਾਧਸੋਈ ਹੋਵੇ ਪੱਖ ਛੱਡੇ ਜੋ ਹੰਕਾਰ
 ਰਦਾ ॥ ੨੨੯ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਚਾਰਦਿਨ ਕੱਟਣੇਨੇਏਸ
 ਸਨਸਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂਹੀ ਛੱਡ ਆਇਆ ਖੋਰਬਾਦ ਮੈਂ ਹੰਕਾਰ
 ਨੂੰ ॥ ਏਹ ਜੀ ਦਲੀਲਮੇਰੀ ਜਾਣ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ
 ਦੇਖਦਾ ਨਾ ਅਖੀਂ ਕਦੇ ਸੋਣੀਜੇਹੀ ਨਾਰਨੂੰ ॥ ਥੋਡੇ ਬੋਲ
 ਬਾਣਜਿਕੋ ਲਗਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਜਰੂਰ ਇਕ ਬ੍ਰਹਮ
 ਮਈ ਬਿਚਾਰਨੂੰ ॥ ਪੰਚ ਤਤਜੋ ਬਬਕ ਕੀਨੂੰ ਆਖਦੇ ਕਿਸ
 ਨਸਿੰਘਾ ਹੋਜੁਗਾ ਅਲੱਗ ਹੱਥੋਂ ਸਿਟਤਲਵਾਰਨੂੰ ॥ ੨੩੦
 ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਪੁੱਤਰ ਅੰਬੀਰ ਦਾ ਤੂੰ ਦਿਸਦਾ
 ਅੰਬੀਰ ਸਾਨੂੰ ਹੋਇਕੇ ਤੇ ਸਾਧ ਐਵੇਂ ਜਰਮ ਗਵਾਂਉਂਦਾ ॥
 ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਬਿਚ ਛਾਪਾਂ ਪਾਈਆਂ ਕਿਸੇ ਨੰਡੜੀਨੇ ਪੱਟਕੇ

ਜਹਾਨੋ ਵਾਗ ਮਾਪਿਆ ਲਗਾਉਣਾ ॥ ਸੰਦਰ ਪੁਸ਼ਾਕ
 ਭਾਈ ਲਾਈ ਅੰਗ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ ਉਤੇਜਾ
 ਗਟਾ ਡਟਾਉਦਾ ॥ ਕਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਿਆਰੀ ਲੰਗ
 ਦੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਦਿਸਦਾ ਸੁਕਨ ਐਵੇਂ ਰੂਪ ਕਿਉਂ ਛਪਾ
 ਉਦਾ ॥ ੨੩੧ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਰੂਪ ਤੇ ਕਰੂਪ
 ਸੁਆਮੀ ਰਲਜਾਉ ਰੇਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਨ ਕੱਟ ਫੇਰ ਖਾਕ
 ਮੈ ਛਪਾਉਣਾ ॥ ਹਾਰਤੇ ਸੰਗਾਰ ਸਾਰੇ ਲਾਹਿ ਲੇਂਦੇ
 ਆਖਰਾ ਨੂੰ ਓਸਵੇਲੇ ਮਿਲੇ ਇਕ ਕੱਛਣ ਬਛਾਉਣਾ ॥
 ਮੰਦਰ ਅਟਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਅਲੰਗ ਹੋਏ ਰੋਣ ਆਇ
 ਲਾਇ ਕਿਸੇ ਜੋਰ ਨਾ ਪੁਜਾਉਣਾ ॥ ਰਾਜ ਭਾਗ ਹਾਥੀ
 ਘੋੜੇ ਛੱਡਣੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਏਹੁ ਗਲ ਜਾਣ ਸਿਰ ਆ
 ਣਾ ਮੁਨਾਉਣਾ ॥ ੨੩੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਹੋਇ ਕੇ
 ਦਿਆਲ ਸਾਧ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰੇ ਏਨੂੰ ਸਾਧ
 ਚੰਕੀਉਤ ਬਠਲਾਇਕੇ ॥ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਗੁਠੇਧੋਤੇ ਦੂਰਾਂ ਦੂਰੇ
 ਆਣਆਣ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਘੋਲਦਿਤੀ ਮੌੜ ਨੂੰ ਬਣਾਇਕੇ
 ॥ ਖੁੱਲਗੇ ਕਵਾੜ ਤਦੋਂ ਪੀਤਾ ਮੁਖ ਲਾਇਕੇਤੇ ਉਠਖੜ
 ਬੱਚਾ ਕੈਂਦਾ ਅੰਗ ਦੇ ਲਗਾਇਕੇ ॥ ਜਿਉਂ ਟਦਾਸ ਨਾਸ
 ਫੇਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਦਸਦਾ ਬਬੇਕ ਇਕਗਿਆ
 ਨ ਸਮਝਇ ਕੇ ॥ ੨੩੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਪੜ ਜੋ
 ਬਿਬੇਕ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਓਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਵਨ ਬਾ
 ਬਨਾ ਬਿਬੇਕ ਹੱਥ ਆਉਦਾ ॥ ਭਵੇਂ ਬਿਦਿਆ ਉਚਾਰ

ਗਾਵੇ ਰਾਮ ਰਾਮ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਆਤਮਾ ਭੁਲਾਇ ਪੂਜਾ ਦੇਵ
 ਨਾ ਕਰਾਉਦਾ ॥ ਫੜਕੇ ਤੇ ਛੁਰੀ ਵੰਚਲੈਣ ਆਪ ਬੱਕਰੇ
 ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਗਵਾਹ ਬ੍ਰਹਮ ਹੰਤਿਆ ਲਗਾਉਂਦਾ ॥ ਏਕਤਾ
 ਸਮਾਨ ਸਾਰੇ ਜਾਣ ਤੂੰ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਘਟਮਟ ਵਿਚ ਜੈਸੇ
 ਅੰਬਰ ਸਦਾਉਦਾ ॥ ੨੩੪ ॥ ਅਥਬਿਬੇਕ ਸ਼ੁਰੂ ਮੋੜਤਾਂਈ
 ਕਬਿਤ ॥ ਪੈਟਾਪਾਟੀ ਅਗਨ ਧਰਤ ਜਿਕੋ ਪੰਜਮ
 ਅਕਾਸ਼ ਜਾਨ ਛੀਮਾਤੇਰਾ ਮਨ ਭਾਈ ਚਿੰਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਦਾ
 ॥ ਕਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹਿ ਜੋ ਹੰਕਾਰ ਪਿਆਰੇ ਪਾਂਚ ਏਹ ਪਾਂ
 ਚ ਪਰਕਿਰਤ ਅਕਾਸ਼ ਕੀ ਗਣਾਉਦਾ ॥ ਥਾਇਕ ਪਸਰ
 ਜਾਣਾਚੰਚਲ ਸਿਕੋਚਨਾਲ ਫੇਰਜੇ ਉਭਰਜਾਵੇ ਬਾਈ ਹ ਕ
 ਹਾਉਦਾ ॥ ਛਧਤੇਪਿਆਸ ਨੀਂਦ ਆਲਸ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ
 ਪੰਜਮੀ ਕਰਾਂਤ ਰੂਪਤੇਜ ਬਤਲਾਉਦਾ ॥ ੨੩੫ ॥ ਕਬਿਤ
 ॥ ਹਾਡ ਮਾਸ ਨਾੜ ਭਾਈ ਤਚਾ ਹੈ ਬਰਾਜਮਾਨ ਪੰਜ
 ਵਾਂ ਜੋ ਰੋਮਤਤ ਪਿਰਥੀ ਪਛਾਟੀਏ ॥ ਖੂਨ ਪਿੰਤ ਰੇਤਲਾ
 ਲਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਮੁਖ ਵਿਚੋਂ ਔਰ ਹੋ ਸਵੈਦ ਅੰਸੂ ਨੀਰ
 ਹੂੰ ਕੀ ਜਾਨੀਏ ॥ ਮਾਸ ਕੀ ਅੰਸਜਿਕੋ ਲੀਰਮੈ ਮਿਲਤ
 ਨਾਇਪਚੀਨੇ ਵਿਕਿਰਤਾ ਸੋਈ ਵੇਡਕੇ ਵਖਾਨੀਏ ॥ ਨਾਸ਼ੀ
 ਮਿਲੇ ਅੰਗਤੁਚਾ ਬਾਇਕੋ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਰੋਮ ਹੋ ਅਕਾਸ਼
 ਜੜ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਮਾਨੀਏ ॥ ੨੩੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥
 ਰੇਤ ਮਿਲੇ ਨੀਰਜੀ ਦੀ ਸੰਤਿਆ ਸਗਤ ਵਿਚ ਔਰ ਜੋ
 ਰਕਤ ਭਾਈ ਪਿਰਥੀ ਮਲਾਉਦਾ ॥ ਅਗਨੀ ਜਾ ਬਾਸ

(੮੦)

ਫੇਰ ਪਿੱਤਮੇ ਪਛਾਨ ਲਾੜਾ ਹੋਰ ਹੈ ਸਵੈਦ ਤਤ ਪੈਣ ਮੈ
ਸਮਾਉਦ ॥ ਲਾਲਾ ਜਿਕੋ ਡਿਗਦੀਆਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੁੱਖ
ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਣ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਤ ਸੱਚ ਦੀ ਸੁਣਾਉਦਾ ॥
ਤੇਜ ਗੁਣ ਏਹੀ ਭੁੱਖ ਲਾਵਣੀ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਲੱਗਣੀ
ਪਿਆਸ ਗਣ ਪੈਣ ਕਾ ਕਹਾਉਦਾ ॥ ੨੩੭ ॥ ਕਬਿਤ

॥ ਨਿੰਦਰਾ ਅਕਾਸ਼ ਕੀ ਤੂੰ ਦੇਖ ਲੈ ਬਿਚਾਰ ਆਪ ਆ
ਲਸ ਧਰਮ ਜਿਕੋਂ ਪਿਰਥੀ ਕਹਾਉਦਾ ॥ ਕਰਾਂਤ ਸਾਰੀ
ਜਲਕੀ ਜੋ ਦਰਬ ਛਿਨਕ ਵਿਚ ਰੇਤ ਜੀ ਨੂੰ ਕਾਮ ਕੈਂਦੇ
ਨੀਰ ਕਾ ਬਤਾਉਦਾ ॥ ਪਿੱਤ ਹੈ ਅਗਨ ਤਪ ਚਾੜ ਦੇਵੇ
ਆਦਮੀਨੂੰ ਔਰ ਜੋ ਸਵੈਦ ਪੈਣਰੂਪ ਬਤਲਾਉਂਦਾ ॥ ਹਾਡ
ਤੇਰਕਤ ਜਾਣ ਧਰਤੀ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਆਤਮੇ ਦਾ ਰੰਗ
ਰੂਪ ਕੋਈ ਨਾ ਦਸਾਉਦਾ ॥ ੨੩੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਨਾ
ਜੀ ਹੈ ਅਗਨ ਜਿਕੋਂ ਅੱਗ ਦੇ ਸਾਨ ਚੱਲੇ ਰੋਮਨੇ ਅਕਾਸ਼
ਸੁਖ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਮਾਨੀਏ ॥ ਮਾਸ ਬਧੇ ਨੀਰ ਨਾਲ ਨੀਰ
ਕਾ ਸਰੂਪ ਜਾਣ ਮੈਥਨ ਕਰਤ ਤੁਝਾ ਪਵਨ ਬਖਾਨੀਏ
ਰੰਗ ਰੂਪ ਤਤਨ ਕਾ ਦੱਸਦਾ ਬਚਾਰ ਤੈਨੂੰ ਆਤਮੇ ਕਾ
ਰੰਗ ਰੂਪ ਕੁਛ ਨਾ ਪਛਾਨੀਏ ॥ ਆਤਮਾ ਅਲੱਗ ਬ੍ਰਹਮ
ਜਾਣਤੁ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਆਰਫਾ ਦੀ ਮੱਤ ਏਹੀ ਭਰਮ
ਕੋ ਬਛਾਨੀਏ ॥ ੨੩੯ ॥ ਰੂਪ ਕਬਿਤ

॥ ਅਕਾਸ਼ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਏਕ ਦੇਖ ਸਿੰਧ ਛਪਰੀ ਮੈਂ ਬੇਗ
ਰੂਪ ਪਵਨ ਕਾ ਚਲਤ ਬਗਾਉਦਾ ॥ ਅਗਨ ਸਰੂਪ

(੮੧)

ਤੇਜ ਪੱਥਰਾ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੰਦਾ ਜਲਕਾ ਸਰੂਪ ਜਿਕੋ
ਮੋਹਿਕੇ ਦਖਾਉਂਦਾ ॥ ਪਿਰਥੀ ਕਾ ਰੂਪ ਜੜ ਪੱਥ
ਰਾ ਸਮਾਨ ਜਾਨ ਪੱਥਰ ਪਛਾਨ ਸੇਈ ਪੱਥ ॥ ਰਹਾਉ-
ਦਾ ॥ ਅੰਗਦਾ ਬਿਆਨ ਕਵੀ ਜੋੜਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਤੱਤਾਂ
ਕਾ ਸੁਭਾਉ ਜਿਖ ਤੇਨੂੰ ਮੈਂ ਜਣਾਉਂਦਾ ॥ ੨੪੦ ॥ ਸੁਭਾਵ
॥ ਕਥਿਤ ॥ ਅਕਾਸ਼ ਕਾ ਸੁਭਾਵ ਸੁਨ ਦੇਖ ਲੈ ਪਿਆ
ਰਿਆ ਤੂੰ ਦੁੱਖ ਔਰ ਸੁੱਖ ਨਾ ਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ॥
ਅਗਨਿ ਸੁਭਾਵ ਲਾਟ ਮਾਰ ਲੇਂਦੀ ਲਵ ਲੈਣ ਪੈਣਕਾ
ਸੁਭਾਵ ਸੇਈ ਗਵਨ ਬਤਾਉਂਦਾ ॥ ਜਲਕਾ ਸੁਭਾਵ
ਠਣਾ ਸੀਤਲ ਬਣਾਇ ਦੇਵੇ ਪਿਰਥੀ ਸੁਭਾਵ ਜੜ ਪੱਥਰ
ਕਹਾਉਂਦਾ ॥ ਰਸ ਕਾ ਬਿਆਨ ਕਵੀ ਖੋਲਦਾ ਕਿਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਰੱਖ ਵਿਚ ਪਿਆਨ ਗੱਲ ਸੱਚ ਦੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥
੨੪੧ ॥ ਰਸ ਕਥਿਤ ॥ ਪੈਣ ਦਾ ਸੁਆਦ
ਖੰਟਾ ਦੇਖ ਲੈ ਪਿਆਰਿਆ ਤੂੰ ਅੰਗਨ ਸੁਆਦ ਕੌੜ
ਜਾਣ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ॥ ਖਾਰਾ ਹੈ ਅਕਾਸ਼ ਖਰਾ ਮਹੀਂ ਜੋ
ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਜਲਕਾ ਸੁਆਦ ਮਿੱਠਾ ਖੰਡਤੇ ਬਤਾਉਂਦਾ
॥ ਪਿਰਥੀ ਸੁਆਦ ਫਿੱਕਾ ਹੋਰ ਨਾ ਫਰਕ ਕੋਈ ਫਿਕੀ
ਸਭ ਚੀਜ਼ ਜਿਕੋ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਆਉਂਦਾ ॥ ਰੰਗਦਾ ਬਿਆਨ
ਕਵੀ ਦੱਸਣਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਜੋੜਕੇ ਕਥਿਤ ਏਦੂੰ ਅਗਲਾ
ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥ ੨੪੨ ॥ ਰੰਗ ਕਥਿਤ ॥ ਨੀਲਾ
ਨੀਲਾ ਰੰਗ ਸਿਖ ਜਾਣ ਲੈ ਅਕਾਸ਼ ਕਾ ਤੂੰ ਨੀਲਾ ਨੀਲਾ

(੮੨)

ਰੰਗ ਜੋ ਨਜਰ ਸਾਡੀ ਆਉਦਾ ॥ ਪੈਟਕਾ ਸਬਜ਼ ਰੰਗ
ਪੀਲਕ ਪਲਟ ਦੇਵੇ ਹਰਾ ਹਰਾ ਰੰਗ ਸਬ ਚੀਜ਼ ਕਾ
ਬਨਾਉਦਾ ॥ ਪਿਰਥੀ ਕਾ ਰੰਗ ਖੀਲਾ ਨਿੱਕਲੇ ਜ਼ਮੀਨ
ਵਿਚੋਂ ਚਿੱਟਾ ਚਿੱਟਾ ਰੰਗ ਫੇਰ ਜਲਕਾ ਕਹਾਉਦਾ ॥ ਅਗਨ
ਕਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇਖ ਲੈ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਆਤਮ ਅਲਗ
ਪਰੇ ਏਨ੍ਹੜੇ ਜਾਣਾਉਦਾ ॥ ੨੪੩ ॥ ਧਰਮ ਕਥਿਤ
॥ ॥ ਭੁੱਜਣਾ ਧਰਮ ਏਹੁ ਪੈਟਕਾ ਬਿਚਾਰ ਸਿਖ ਫੇਰ
ਜੋ ਸੁਕੋਰ ਲੈਣਾ ਪਿਰਥੀ ਮਿਲਾਏ ਦੇ ॥ ਕਰਨਾ ਹੋਕਾਰ
ਤੇ ਅਕਾਸ ਕਾ ਸੁਭ ਉ ਜਾਣ ਹੈਂ ਚਲਚਲਤ ਮਨਨ ਰ ਮੇਂ
ਸਮਾਈਏ ॥ ਲੋਭਹੈ ਤਮਾਸ ਸਾਰਾ ਪੈਟ ਹੁੰਦਾ ਖੰਡ
ਭਾਈ ਅਗਨਿ ਕਰੋਧ ਮਾਰ ਸੋਟ ਨ ਪਵਈਏ ॥ ਚਿਤ
ਔਰ ਦਿਨ ਵਿਚ ਭਰਨਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਹੋਵਣੀ ਮਲੀਨ
ਮਤਧਰਤ ਕਹਾਈਏ ॥ ੨੪੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਸਟਨ
ਸੁਬਦ ਏਹੀ ਜਾਣੀਏਂ ਅਕਾਸ ਗੁਣ ਪੈਟ ਰੁੱਕਾ ਗੁਣ ਜੋ
ਸਪਰਸ਼ ਬਖਾਨੀਏਂ ॥ ਅਗਨੀਕ ਗੁਣਰੂਪ ਫੇਜੀ ਦੇਵੇ
ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਗੋਸ਼ਗੁਣ ਪਿਰਥੀਕ ਭੋਰ ਜੇਪਛਾ ਲੀਏਂ ॥ ਜਲ
ਗੁਣ ਜਾਣ ਰਸ ਦੇਵੇ ਭਾਤ ਭਾਤ ਸਿਖ ਮਰਦੀ ਨਸੰਗ
ਰਸ ਮਛਲੀ ਤੇ ਜਾਨੀਏਂ ॥ ਆਤਮ ਅਲਗ ਪਰੇ ਦਸ
ਦ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਭਾਰੀ ਅਗਿਆਨ ਬੁਰ ਮਰੇਂ ਤੂੰ ਪਰਾ
ਨੀਏਂ ॥ ੨੪੫ ॥ ਅੱਗੇ ਰਜੇ ਗੁਣ ਉਤਪਤੀ ਕਥਿਤ ॥
॥ ਪੈਰ ਵੇਵੇਂ ਹੱਥ ਹੋਰ ਲਿੰਘ ਜੋ ਮਛਾਨ ਪਿਆਰੇ

(੪੮੩)

ਵਾਕ ਗੁਣਪੰਜ ਇੰਦਰੀ ਸਰਮਕੀ ਵਿਚਾਰੀਏ ॥ ਸਰਵਨਾ
ਤੋਂ ਆਏ ਐਰ ਨੇਤਰ ਬਿਛਾਨ ਲਈਏ ਰਸ ਤੁਚਾ ਨਾਚ
ਕਾਭੀ ਗਿਆਨ ਕੇਨਤਾਰੀਏ ॥ ਦੇਸੇਹੀ ਪਰਾਨ ਜੋ ਸਮਾਨ
ਉਦਿਆਨ ਹੈ ਬਿਆਨ ਸੋ ਅਪੇਨ ਨਗਰ ਧਨਿ ਜੋ ਸਭ
ਜਾਨੀਏ ॥ ਦੇਵਦੱਤ ਕੁਰਮ ਸੋ ਕਿਰਕਲ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਭਵਕੇ ਵਿਚਾਰ ਅਗਿਆਣ ਤਾਈ ਸਾਰੀਏ ॥ ੨੪੬ ॥
ਮਤੇ ਗੁਣ ਉਤਪਤੀ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਭੂਰਜ ਬਰਨ
ਜਿਕੋ ਅਸਨੀਕੁਸਾਰ ਕੈਂਦੇ ਐਰ ਜੋ ਇਰਗ ਦੇਵ ਪਵਨ
ਮਲਾਉਦਈ ਪਰਜਾਪਤ ਅੰਗ ਹੈ ਉਪਿੰਦਰ ਧਰਮ ਰਾਇ
ਨਿੰਦਰਵਿਚਾਰ ਸਿਖਤੁਥੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ॥ ਬਿਸਨ ਰੁਚਰਸੋ
ਈ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇਖ ਮਨ ਬੁੱਧ ਚਿਤ ਹੀਕਾਰ ਭਾਈ
ਤੇਰੇ ਕੋ ਜਣਾਉਂਦਾ ॥ ਏਹੀ ਦਸ ਪੈਣ ਜੀਨੂੰ ਆਖਦੇ ਕਿ
ਸਨਨਿਘਾ ਅੰਤਹਕਰਨ ਦਰੋਦਾ ਤੇਬਕਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ॥
੨੪੭ ॥ ਇੰਦਰੀ ਦੇਵ ਮਲੋਨੀ ॥ ਕਥਿਤ ॥
ਦੁਚਾਰੀਕਾ ਦੇਵਤਾ ਤੂੰ ਪਵਨ ਵਿਚਾਰੇ ਨਿਖ ਇਰਗ ਪਲ
ਦੇਵ ਜੇਜਾ ਸੁਵਟਾ ਕਾ ਜਲੀਏ ॥ ਨੇਤਰਾ ਕਾ ਦੇਵ ਫੇਰ
ਭਾਨਕੋ ਸਮਝ ਮਨ ਰਸਨਾ ਕਾ ਦੇਵਤਾ ਬਰਨ ਮਨੁ ਆ
ਨੀਏ ॥ ਨੇਸਕਾ ਕਾ ਦੇਵ ਹੋਰ ਅਸਨੀਕੁਸਾਰ ਜਾਨ ਦਈ
ਪੰਜ ਦੇਵ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀ ਬਖਾਨੀਏ ॥ ਕੇਰਮ ਇੰਦਰੀ
ਕੇ ਦੇਵ ਅੰਗੇ ਦੱਸਦਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਇਕੋ ਗਿਆਨ ਬਾਝ
ਬੁਰ ਮਰੇਂ ਤੂੰ ਪਰਾਨੀਏ ॥ ੨੪੮ ॥ ਕਰਮ ਇੰਦਰੀ ਚਰ

(੮੪)

॥ ਕਥਿਤ ॥ ਹਾਥਨ ਕਾ ਦੇਵ ਤੂੰ ਤਾਂ ਇੰਦਰ
ਪਛਾਨ ਰਖ ਫੇਰ ਵਾਕ ਦੇਵ ਤੈਨੂੰ ਅਗੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ॥
ਪਗਨ ਕਾ ਦੇਵਤਾ ਉਪਿੰਦਰ ਵਿਚਾਰ ਮਨ ਲਿੰਗ ਦੇਵ
ਹੋਰ ਤਰਜਾਪਤ ਹੈ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥ ਦੇਵਤਾ ਗੁਦਾ ਕਾ ਜੋਈ
ਦੱਸਦਾ ਧਰਮਰਾਇ ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦਰ ਕੇ ਦੇਵਤੇ ਬਤਾ
ਉਂਦਾ ॥ ਬੁੱਧ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮਨ ਚੰਦਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚਿਤ
ਕ ਖਿਸ਼ਨ ਜੋ ਹੰਕਾਰ ਸੋਈ ਰੁੱਦਰ ਕਹ ਉਂਦਾ ॥ ੨੪੯ ॥

ਇੰਦਰੀ ਬਿਸ਼ੇ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਨੇਤਰ ਕਾ ਬਿਸ਼ਾ
ਏ ਦੇਖਣਾ ਸਰੂਪ ਰੂਪ ਸੁਵਣਾ ਕਾ ਬਿਸ਼ਾ ਸੋਈ
ਸਬਦ ਸੁਣ ਉਂਦਾ ॥ ਰਸਨਾ ਕਾ ਬਿਸ਼ਾ ਰਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ
ਸਰਬ ਚੀਜ਼ ਹੋਰ ਬਿਸ਼ਾ ਤੁਚਾ ਕਾ ਸਪਰਸ਼ ਕਹਾਉਂਦਾ ॥
ਘਰਾਨ ਹੂੰਕਾ ਬਿਸ਼ਾ ਜੋ ਸੁਰੀਧ ਲੇਵੇ ਹੰਗੀ ਮੰਦੀ ਪੰਜ
ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀ ਕੇ ਬਿਸ਼ੇ ਬਤਲਾਉਂਦਾ ॥ ਏਨਾ ਬਿਸ਼ਿ
ਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਤਮੇ ਨੂੰ ਲੇਪ ਕੋਈ ਆਤਮਾ ਅਲਗ
ਪਰੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਬਤਾਉਂਦਾ ॥ ੨੫੦ ॥ ਕਰਮ ਬਿਸ਼ੇ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥ ਚੰਗਾ ਮੰਦ ਬੋਲਣਾਏ ਬਿਸ਼ਾ ਜਾਣ
ਵਾਕਹੂੰ ਕਾ ਚੱਕ ਧਰ ਲੇਣਾ ਬਿਸ਼ਾ ਹਾਥਨ ਬਤਾਈਏ ॥
ਤੁਹਾਪੈਣਾ ਛਮ ਛਮ ਇਸ਼ਾ ਏਹੁ ਚਰਨਾ ਕਾ ਲਿੰਗ ਬਿਸ਼ਾ
ਫੇਰ ਲੁਗੀ ਤਿਆਗ ਕਰਵਾਈਏ ॥ ਹੋਰ ਬਿਸ਼ਾ ਗਦਾ
ਜਿਕੋਂ ਮੈਲਕਾ ਤਿਆਗ ਰੱਖੇ ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦਰ ਕੇ
ਬਿਸ਼ੇ ਬਤਲਾਈਏ ॥ ਚਾਰੇ ਅੰਤਾਕਰਨ ਬਿਸ਼ੇ ਦੱਸਦਾ

ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਗੁਰੂ ਪੂਰੇ ਬਾਝ ਕਦੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਏ ॥
 ੨੫੧ ॥ ਦੇਹਿਰਾ ॥ ਮਨਕਾ ਬਿਸਾ ਮਨੈਤ ਹੈ ਬੁੱਧ
 ਕਾ ਨੰਦਾ ਜਾਣ ॥ ਬਿਸਾ ਚਿਤਕਾ ਚਿਤਵਣੀ ਕ੍ਰੋਧ
 ਹੰਕਾਰ ਪਛਾਣ ॥ ੨੫੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਤੈਣ ਜੋ
 ਸਮਾਨ ਸੋਈ ਜਲਕੀ ਅੰਸ ਜਾਣ ਖਾਧਾ ਪੀਤਾ ਸਾਰਾ
 ਸਿਖ ਹਾਜਮੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ॥ ਉਪਨ ਪੈਣਹੋਰਜਿਕੋ ਧਰ
 ਤੀ ਅੰਸ ਜਾਣ ਗੁਦਾਕੇ ਦੁਆਰੇ ਠੀਕ ਕਰਮ ਕਮਾਉਂ
 ਦੀ ॥ ਪੈਣ ਉਦਿਆਨ ਜਾਣ ਪੈਣਕੀ ਅੰਸਪਿਆਰੇ ਰਹੇ
 ਵਿਚ ਕੰਠ ਮੁਖ ਦੁਆਰੇ ਔਂਦੀ ਜਾਉਂਦੀ ॥ ਪਰਾਨ ਪੈਣ
 ਅਗਨ ਕੇ ਤੱਤ ਕੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਹਿਰਦਾ ਮੁਕਾਮ ਫੇਰ
 ਭੁੱਖ ਤ੍ਰਿਖਾ ਲਾਉਂਦੀ ॥ ੨੫੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥
 ਕੂਰਮ ਪਲਕ ਲੇਵੇ ਨਾਗਰਭਭਾਰ ਭਾਈ ਕਿਰਕਲ
 ਪੈਣ ਜੇੜੀ ਛਿੱਕ ਬਤਲਾਈਏ ॥ ਪੈਣਜੋਬਿਆਨ ਸੇ ਅ
 ਕਾਸ ਕੀ ਅੰਸ ਜਾਣ ਰਹੇ ਵਿਚ ਸੀਸ ਅੰਗ ਸੱਤਿਆ ਦਿ
 ਵਾਈਏ ॥ ਸੋਹੀ ਫੇਰ ਅਗਵਾੜੀ ਲੈਂਦੀ ਪੈਣ ਜਿਕੋ ਦੇਵ
 ਦੱਤ ਦੇਖ ਤੂੰ ਧਨਿੰਜੇ ਦੇਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਫੁਲਾਈਏ ॥ ਏਹੀ
 ਉਤਪੱਤੀ ਤੀਨ ਤਰਾਂ ਕੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਜਾਪ ਹੈ ਨਸੰਗ
 ਹੋਰ ਭਰਮ ਓਠਾਈਏ ॥ ੨੫੪ ॥ ਕਬਿਤ ॥
 ਪੰਜਤੱਤ ਜੋ ਬਣੇਕ ਫੁੰਡ ਆਤਮੇਨੂੰ ਦੇਖ ਜੀਵ ਹੋਗਿਆ
 ਅਲੇਖ ਮਾਰ ਹੰਗਤਾ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ॥ ਆਤਮਾ ਨਾ ਮਰੇਭਾਵੇਂ
 ਅਗ ਵਿਚ ਧਰੇ ਨਾ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਖਰੇ ਭਵੇਂ ਮਰ ਤਲ

(੫੬)

ਓਰ ਨੂੰ ॥ ਓਰਿ ਬੇਦ ਰੋਂਦੇ ਵਿਚ ਸੇਈਯੀ ਨੇ ਪੈਂਦੇ
 ਜਿਕੋ ਆਰਥ ਸਦੋਂ ਦੇ ਕੈਂਦੇ ਦੇਖ ਦਿਲਦਾਰ ਨੂੰ ॥ ਗਿਆ
 ਨ ਦੇ ਜਹਾਜ ਅੱਜ ਚਾਕੁਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧ ਅਗਿ
 ਆਨ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਈ ਪਾਰ ਨੂੰ ॥ ੨੫੫ ॥
 ਸਵੈਯਾ ॥ ੧੭ ਸੋਹੰਗ ਜਪੇ ਜੀਵ ਈਸੇ ਲਖੇ ਇਕ
 ਥਾਥ ਪਤੇ ਮੋਨੀ ਔਥੜ ਜਾਵੇ ॥ ਪੰਡਤ ਭੋਥ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਭ
 ਦੇ ਦੁੱਖੜੇ ਭੋਗਦੇ ਮੁਕਤ ਨਾ ਪਵੇ ॥ ਬਿਥਾਪਤਾਵਾਂ ਤੂੰ
 ਹੀਂ ਤਾਣੇ ਪੋਟੇ ਰੂਹੀਂ ਜਲ ਟੋਭੇ ਖੂੰਹੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਦਸਾ
 ਕੇ ॥ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਪਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਰੂਪ ਤੇਰਾ ਤੂੰਹੀਂ ਦੇਵੀ
 ਦੇਹਰਾ ਜੋ ਮੀਰ ਫਕੀਰ ਕਹਾਵੇ ॥ ੨੫੬ ॥ ਨ ਪਰਥਾ
 ਨ ਬੜੋਟੇਕਾ ॥ ਕੁੰਡਲੀਯਾ ॥ ਚਾਈ ਜੈਸਾ ਬੀਜਹੈ ਹੋਇ
 ਅਥਹੁਤ ਬਿਸਥਾਰ ॥ ਅਜਬ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਿਆ ਕੋਈ ਨਾ
 ਕਰਨੇ ਹਾਰ ॥ ਕੋਈਨ ਕਰਨੇ ਹਾਰ ਭੇਦ ਹੈ ਬਿਰਲੇ ਜਾਤ
 ॥ ਪਾਤ ਫੁੱਲ ਵਿਚਰਚ ਗਿਆ ਬੀਰਜ ਵਿਚੇ ਸਮਤਾ ॥ ਕਿ
 ਸਨ ਸਿੰਘ ਕਵਿਰਾਇ ਆਤਮਾ ਬਿਆਪਕ ਸਾਰੇ ॥ ਬਾਟ
 ਦੁਰੇਡੇ ਦੰਨਦਾ ਜਿਉਂ ਅੰਬਰ ਤਾਰੇ ॥ ੨੫੭ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥
 ਦੇਹੋਂ ਪਰੇ ਨਾ ਦੇਹਰਾ ਸਨ ਤੇ ਪਰੇ ਨ ਪੀਰ ॥ ਸੋਹੰਗੀਂ
 ਪਰੇ ਨਾ ਜਾਪ ਹੈ ਕਹਿਗਏ ਕਿਸਨ ਫਕੀਰ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥
 ॥ ਗਿਆਨ ਸੁ ਹੋਇਆ ਮੌੜਨੂੰ ਫੇਰ ਕਰੇ ਪਰਟਾਮ ॥
 ਧੰਨ ਗੁਰ ਦਾਤੇ ਮੁਕਤ ਕੇ ਜਪ ਤਸਾਤ ਨਾਮ ॥
 ਦੋਹਿਰਾ ॥ ॥ ਹਥਿਯਾਰ ਜੁ ਸਿੰਧੇ ਮੌੜ ਨੇ ਲਿਖ ਭੁਭ

(੮੨)

ਰੱਖਦਾ ਕੋਲ ॥ ਸਿਸਤਾ ਬੂਠ ਨਾ ਆਖਦਾ ਕਰੇ ਸੱਚ ਦੇ
ਬੋਲ ॥ ੨੫੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਪੜ੍ਹਦਾ ਬਿਬੇਕੇ ਮੌਜ
ਬੋਲਦਾ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖੇ ਹੋਵੇ ਜੇ ਹੁਕਮ ਮੇਰਾ ਰਿਤ ਸੋਲ
ਰਾਹੀਂ ॥ ਦੇਖਕੇ ਲੀਲ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ ਹੋਇ ਮਾ ਮੌਜ
ਉਤੇ ਰਹੀਂ ਭੇਖ ਵਿਚ ਮੁਖੇ ਬੋਲਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ॥ ਲੋਕ
ਏ ਹੁਕਮ ਫੇਰ ਉਠਿਆ ਸਿਤਾਬ ਨਾਲ ਸਾਧੁਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ
ਬੰਨ ਸੀਸ ਹੋ ਨਵਾਉਂਦਾ ॥ ਤੂਬਾ ਮਰਗਾਨ ਚੱਕ ਚੱਲਿ
ਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਜਾਇ ਭੇਰਾ ਮੌਜ ਸੀ ਲਗਤ
ਉਂਦਾ ॥ ੨੫੯ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਚਤਰਾ ਨਾਲ
ਨਰਾਇਣਾ ਕਾਧਲ ਚੌਥਾ ਮੌਜ ॥ ਨੱਕ ਨਸਾ ਹੀ ਨੀ ਛਪੇ
ਲੱਗਿਆ ਕਸੂਤਾ ਪੌੜੀ ॥ ੨੬੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਏਹ
ਮੌਜ ਚਤਰੇ ਨੂੰ ਆਖੇ ਦੁੱਧ ਲਿਆਈ ਬਚਾ ਬਿਲਕੁਲ
ਮੰਨਕੇ ਹੁਕਮ ਜੱਟ ਤੂਬੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ॥ ਅੰਗੇ ਖੜਾ ਜ
ਮਾਦਾਰ ਦੁੱਧ ਮੰਗੇ ਹਲਵਾਈ ਕੋਲੋਂ ਦਵੇ ਇਕ ਦੁਆਨੀ
ਚੁਆਨੀ ਮੱਲ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ॥ ਚਤਰੇ ਨੇ ਫੇਰ ਇਕ ਦੁਆਨੀ
ਦਿੱਤੀ ਓਸ ਵੇਲੇ ਲਗੀ ਨਹੀਂ ਭੇਰ ਤੂਬਾ ਤੁਰਤ ਭਰਾਉਂਦਾ ॥
ਕਿ ਬੇਤਰਾ ਭੇਰਾ ਨਿਆਮ ਕਿਤਨਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਦੁਆਨੀ
ਨੀ ਦਿੱਤੀ ਵੱਧ ਐਵੇਂ ਭਰੜਾ ਮਰਾਉਂਦਾ ॥ ੨੬੧ ॥ ਸਿ
ਕਬਿਤ ॥ ਦਿੱਤੀ ਮਾਦਾਰ ਘੁਤ ਜੱਟ ਭਜ ਗਿਆ
ਓਸ ਵੇਲੇ ਭਜਕੇ ਸਿਤਾਬ ਪਾਸ ਮੌਜ ਦੇ ਸਿਧਾਉਂਦਾ ॥
ਜਮਾਦਾਰ ਦਾ ਰਸਾਲਾ ਮਾਰ ਪੈਗਿਆ ਮਗਰ ਯਾਰੇ ਬੋਲੇ

ਜਿਉਣਾ ਮੌੜ ਕਲਾ ਸੁੱਤੀਆ ਜਗਾਇਦਾ ॥ ਨੱਕਦੀ ਨਿਸਾ
 ਨੀ ਫਰ ਸਿਆਣ ਲੀਤੀ ਜਾਦਾਰ ਲਿਖ ਤਸਵੀਰ ਪਾ
 ਰਟਾਉਓਂ ਪਚਾਉਂਦਾ ॥ ਏਹੀ ਜਿਉਣਾ ਮੌੜ ਨਹੀਂ ਛੱਡ
 ਟਾ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਚੱਕ ਕੇ ਤੇ ਫੁਰ ਮੌੜ ਫਿੰਡ ਨੂੰ ਚਲਾਉ
 ਦਾ ॥ ੨੬੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਫੁਰ ਲਾਗਿਆ ਸੀ ਪੁੱਠ
 ਜਮਾਦਾਰ ਹੋਇਆ ਗੁੱਛਾ ਜੱਟ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਬੁੱਕਾ ਤੇ ਤਰੀ
 ਜ਼ ਦੇਕੇ ਵੱਜਦਾ ॥ ਨਹੀਂ ਸੂਰਮੇ ਮੁੜਨ ਪਿਛਾ ਦੇਖ ਨਾ
 ਬੁਰਨ ਗੱਲਾਂ ਜਗ ਮੈਂ ਟੁਰਨ ਕਾਲੀ ਘਟ ਜਿਵੇਂ ਗੱਜ
 ਦਾ ॥ ਵਿਚ ਵੜਿਆ ਪਹਾੜ ਨਹੀਂ ਰੀਟਿਆ ਦੀ ਸਾਰ
 ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹਰ ਹਾਰ ਵਾਲੀ ਬਣੇ ਕੋਟ ਅੱਜ ਅੱਜਦਾ ॥
 ਮੌਤ ਤਕਦੀਰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਕਾਲ ਦਾ
 ਨਗਾਰਾ ਠੀਕ ਸਿਰ ਉੱਤ ਵੱਜਦਾ ॥ ੨੬੩ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥ ਲੁਕ ਗਿਆ ਵਿਚ
 ਖੱਡ ਪਿਆ ਮਖ ਤਾਈਂ ਟੱਡ ਭਾਵੇਂ ਸੀਸ ਦੇਓ
 ਵੱਢ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ॥ ਲੋਕ ਪਰਬਤਾਂ ਤੇ
 ਚੜ੍ਹੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵੱਟੇ ਫੜੇ ਸੋਈ ਸੂਰਮੇਦੇ ਜੜੇ ਮੇਲਾ
 ਹੋਇਆ ਅਜਲਦਾ ॥ ਅਇਆ ਆਖਰੀ ਦਾ ਵੇਲਾ
 ਮੌੜ ਕੱਢਿਆ ਅਕੇਲਾ ਯਾਰੇਕਿ ਬੇਦੇਵ ਚੇਲਾ ਤੇਗ ਫੜਕੇ
 ਨਾ ਹੱਲਦਾ ॥ ਮਛਲੀ ਸਮਾਨ ਜਾਲ ਫਸਿਆ ਕਿਸ਼ਨ
 ਸਿੰਘ ਡੁੱਲਦਾ ਨੀ ਜੱਟ ਦਖਸੁਖ ਸਿਰ ਬੱਲਦਾ ॥ ੨੬੪ ॥

ਕਥਿਤ ॥ ਜਦੋਂ ਆਵੇ ਤਕਦੀਰ ਜ਼ੋਰ ਚੱਲਦਾ

ਨ ਓਸ ਵੇਲੇ ਪੀਰ ਤੇ ਫਕੀਰ ਤਾਈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾ
 ਰਿਆ ॥ ਦੱਤ ਅਵਧੂਤ ਜਿਉਂ ਚਾਗਾਡਿ ਮਾ ਜਮੀਨ ਵਿਚ
 ਸਮਝਤੋ ਚਰੇਜਾਈ ਮੀ ਖੰਡਿਤਾ ਪਿਅਸ਼ਿਤਰੋਭਿ ਕਿਰਾਈ ਕੁ
 ਯਾਣੇ ਆਈ ਉਤੇ ਮੁਖਨ ਭੇ ਬੇਲਈ ਮੇਯੰਫ ਲਾਇ ਕੁ
 ਨ ਦੀਯੋ ਦੇਭਿ ਕਿਯੋ ਖੁਲ੍ਹ ਕਮਾਨੁ ਹਿ ਹੁੰਭੀਯੋ ਨੁ ਭਿਰਨ
 ਦੀ ਭਿਰਨ ਸਿਧਾ ਹੋ ਸੋਈ ॥ ਕਕਈਰ, ਅੰਨ੍ਹੀਯੋ ਭੁੰਨੀਲਾ ਕੁ
 ਰਿਯਾ ॥ ਚਰਮਲਾਮ ਕਥਿਰ ॥ ਈਯੋ ਤ ਕੁਯੀਰ ॥
 ਆਯੋ ਚਾਏ ਚਾਏ ਬਉਤੇ ਚਰੀ ਚੰਦੁ ਨੇ ਸਚੁ ਘਰੁ ਸੋਈ ਈ ॥
 ਦੇਭਿ ਰਿਯਾ ॥ ਚੰਦੀਯੋਰ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਚਾਰਥੁ ਭਿਨਾ ਭਿਉਂ ਚੁ
 ਲੋਰ ਦੀ ਚੰਦਨ ਰੂਪੀ ਸਰਣਾ ਭੈਲਾਏ ਈ ॥ ੪ ਸੋਯੋ ਚੰਦੀ
 ਕੀਆ ਫੇਰੇ ਮਿਰਦੇ ਧਰੀ ਧਰੀ ਧਰੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ਪਸਿੰਧ ਪਟਿ ॥ ੫ ॥ ਸੋਯੋ ਚੰਦੀ ਰ ॥ ਈ ਚੰਦੀ ਕਿਸਤ
 ਸਿੰਘਾ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਰੂਪੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਨੂੰ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਸਰ ਚੰਦੀ ॥
 ਕਲੀ ਚੰਦੀ ਮੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ਬਰਨੇ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ਰਜਿਯੋ ਨਲਾਇ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਮੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ਰਭੰ ਨਿਯੋ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਲੋ ਚੰਦੀ
 ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ਸੀਸਯੋ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਲੋ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਗਮ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ
 ਚੰਦੀ ॥ ੭ ॥ ਸਿਧੁ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਲੋ ਚੰਦੀ
 ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਨ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ ॥ ਚੰਦੀ ਚੰਦੀ

(੯੦)

ਰੇਓ ਖਾਮਪੈਰੀਂ ਬੇੜੀਆਂ ਅੜਾਇਕੇ ॥ ਜੱਟ ਕਰਦਿੱਤਾ
ਕੋਡਾ ਸਿੱਧਾ ਹੋਵੇ ਨਹੀਂ ਗੋਡਾ ਵਜੇ ਪਿੰਜਰੇਨੂੰ ਮੋਡਾਰੋਟੀ
ਸਕੇ ਕਿੰਵੇਂ ਖਾਇਕੇ ॥ ਭੱਜਿਆ ਨਰੈਣਾ ਓਥੋਂ ਫੇਰਓਇ
ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਫੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਸਭ ਰਹੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਕੇ
॥ ੨੬੯ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਜੇਹਾ ਅਮਲ ਕਮਾਵੇ ਦੁਖ
ਸੁਖਤੇਹਾ ਪਾਵੇ ਯਹੋ ਪਿਛਲਾ ਕਬੀਲਾ ਵਿਚ ਓਡਿਆ
ਬੁਲਾਇਆ ॥ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਹਾੜੇ ਜਦ ਹੋਏ ਵਿਚ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ
ਆਖੜੇ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਬੁਲਾਇਆ ॥ ਲਾਇ ਕੇ
ਕਚੈਹਰੀ ਲਾਟ ਪੁਛੇਫੇਰ ਮੋੜ ਤਾਈਂ ਸੁਰਮਾ ਸੀ ਐਹਮਦ
ਕਿਉਂ ਮਾਰਕੇ ਗਵਾਇਆ ॥ ਥਾਂ ਤਿਆਜੇ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਦਸਦੇ
ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਤੈਨੂੰ ਵਾਕ ਸੱਚਦਾ ਸੁਣਾਇਆ
॥ ੨੭੦ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕੀਨੂੰ ਆਖਦੇ ਮੋੜ
ਮੈਤਾ ਜਾਣਦਾ ਨੀ ਮੋੜ ਤਾਈਂ ਮਾਰਮਾਰ ਮੋਥੇਂ ਤੁਲਾਂ ਐਹ
ਮਦ ਮਨਾਉਦੇ ॥ ਸੈਸੀਆ ਦੀਜਾੜ ਮੇਰੀ ਰਹੀ ਵਿਚ ਸਿਰ
ਕੀਆ ਦੇ ਨੈਣਾਦੇਵੀ ਉਭੋਂ ਐਵੇਂ ਫੜਕੇ ਲਿਆਉਦੇ ॥
ਤਾੜ ਤਾੜ ਬੋਲੇ ਜੱਟ ਸੰਗਦਾਨੀ ਲਾਟ ਕੋਲੋਂ ਝਾਕੇ ਮਾਰੇ
ਮੋੜ ਸਿੰਨੂੰ ਤੋਮਤਾ ਲਗਾਉਦੇ ॥ ਮੰਨਦਾਨੀ ਮੂਲ ਥਕ ਰਹੇ
ਨੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘਾ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਤੇ ਬਾਰ ਵਿਚ ਪਿੰਜਰੇ ਅੜਾਉ
ਦੇ ॥ ੨੭੧ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਮੋੜ ਤੇ ਹਰਿਆਉ ਦੋ
ਵੇਂ ਸੱਦ ਲੇ ਹੀਸਾਰ ਵਿਚ ਪੈਲਾਂ ਪੁਛੇ ਮੋੜ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸਦੇ
ਓ ਪਛਾਣਕੇ ॥ ਬੋਲਦੇਨੇ ਮੋੜਦੇਦੀ ਕੋਈ ਨ ਪਛਾਣ ਸਾਨੂੰ

ਦੱਸਦੇ ਨਾ ਮੂਲ ਬੀਰ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਜਾਣਕੇ ॥ ਭੋਗਰ ਬੁਲਾ
 ਦੇ ਫਰ ਜਿਆਣੇ ਅੰਜ ਮੋੜ ਤਾਈ ਪੁੱਛੇ ਤਾੜ ਤਾੜ ਵਾਂਗ
 ਤੰਬੂਆਂ ਦੇ ਖਾਣਕੇ ॥ ਨੱਕ ਦੀ ਨਿਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਛਪਦੀ ਕਿ
 ਸਨਸਿੰਘਾ ਏਹੀ ਜਿਉਣਾ ਮੋੜ ਮਾਰਿਆ ਐਮਦ ਰੰਵਾ
 ਟਕੇ ॥ ੨੭੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਆਖਦਾ ਹੈ ਲਾਟ
 ਭਾਹ ਦੇਓ ਪਿਉਣੇ ਮੋੜ ਤਾਈ ਐਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਇਕ
 ਸਾਹੂਕਾਰ ਬੋਲਦਾ ॥ ਪਏਨੇ ਵਕ ਲਕਿਵੇਂ ਜਾਨਬਰੇ ਸੂਰਮੇ
 ਦੀ ਸਿਓਨਾ ਚਾਈ ਮੋੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰਾ ਏਡਾ ॥ ਆਖਦਾ
 ਨਾ ਬੂਠ ਭਵੇਂ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇ ਜਾਨਮੇ ਹੀ ਚਲੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੁੰਡਾ
 ਹੱਟ ਦਾ ਮੈਂ ਖੋਲਦਾ ॥ ਸੁਣਕੇ ਹੁਵਾਲ ਫਾਹ ਹੱਟਿਆ ਕਿਸ
 ਸਿੰਘਾ ਵਡਾ ਹੀਏਂ ਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਾਹੂਕਾਰ ਡੋਲਦਾ ॥
 ੨੭੩ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਖਬਰ ਗਈ ਵਿਚ ਤਾਰ
 ਦੇ ਨੰਦਨ ਮਲਕਾਂ ਪਾਸ ॥ ਸਾਹੂਕਾਰ ਇਕ ਆਖਦਾ ਦਰ
 ਬ ਡੋਲਦੇ ਸਾਥ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਖਤਮ ਮਲਕਾਂ ਵਿ
 ਚ ਰੋਮ ਖੜੇ ਹੋਗੇ ਸਰੇ ਵੱਜੇ ਮੋਤ ਦੇ ਨਗਾਰੇ ਗੁੱਸਾ
 ਮਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ॥ ਮਾਰਕੇ ਗਵਾਓ ਤੁਸੀਂ ਢਿੱਲ ਨ
 ਲਗਾਓ ਏਹੀ ਅਮਲ ਕਮਾਓ ਮੋਤਾਂ ਅਦਲ ਸੁਣਾਇਆ
 ॥ ਹੋਇਆ ਦੁਲੇਵਾਂਗ ਆਕੀ ਪਿਛੇ ਰੋਗਿਆਕੀ ਬਾਕੀ ਬਾ
 ਤ ਮਲਕਾਂ ਨੇ ਆਖੀ ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਹੱਥ ਆਇਆ ॥ ਫਾਹੇ
 ਦਾ ਹਕਮ ਫੈਰ ਵੱਜਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਮੀਮਸੇ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ
 ਮੋੜ ਭੋਟ ਨੂੰ ਸਦਾਇਆ ॥ ੨੭੪ ॥ ਮੋੜਕੀ ਭੋਟ

(੯੩)

ਏਹ ਜਾਣ ਤੂੰ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਸਾਮਣੇ ਖੜੋਤੇ ਬੈਰੀ ਸੁਕਰ
ਮਨਾਉਦੇ ॥ ੨੭੨ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਕਰਦ

ਜਵਾਬ ਮਨਸੂਰ ਵਾਗ ਜਿਉਣਾ ਮੌੜ ਜੇਹਾ ਅਮਲ ਕਮਾ
ਇਆ ਤੇਹਾ ਪੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਪਾਇਆ ॥ ਜਿੰਦਟਦਾ ਜੰਮਿਆ
ਨਾ ਬੈਠਾ ਮੈ ਕਬੀਲੇ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਨਾ ਘਰ ਐਵੇਂ ਜਰਮ
ਗਵਾਇਆ ॥ ਕਰਲੋਂ ਦੀਦਾਰ ਯਾਰ ਐਣਾ ਨੀ ਜਹਾਨ
ਉਤੇ ਲਿਆ ਜੋ ਲੇਖ ਸੋਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਮਿਟਾਇਆ ॥

ਚੰਦ ਵਾਗ ਜਿੰਦ ਛਿਪ ਜਾਉਗੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਗਲ ਵਿ
ਚ ਫਾਹਾ ਫੇਰ ਚੁੜਿਆਨੇ ਪਾਇਆ ॥ ੨੭੩ ॥ ਕਥਿਤ

॥ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਝੂਟਾ ਝੂਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਰੀਰ
ਯਾਰੇ ਸਿੰਘਦੀਆਂ ਵੀਆਂ ਕਜਰ ਕਤ ਬੋਲੀਆਂ ॥ ਟੁੱਟਦੀ

ਹੈ ਜਾਨ ਨਿ ਪੀੜਿਆ ਸਰੀਰਨਾ
ਜਾ ਹੋਏ ਕਬੀ ਖੱਲਾਂ ਧੋਣ

ਜਿਉਂ ਮੈਂ ਸਰਜ ਸਜ
ਬੋਲੀ ॥ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ

ਦਖਕੇ ॥ ੨੭੪ ॥
॥ ਕ. ਰਬੋਲੇ ਜਾਏ ਭੈਰ

ਤਾਈ ਬੋਲੇ ਕਿਧਰ ਉਠ ਚੱਲ
ਆ ॥ ਲਾਕੇ ਮੈਂ ਤੂੰ ਪਾਰ ਨ ਉਤਾਰੀ

ਕੀਤੀ ਪੁੱਜਕੇ ਖਆਰਾ ਜੋ ਸਨੇਹ ਕਿਸ ਘੱਲਿਆ ॥ ਮੇਰੇ
ਵਿਚ ਵੜ ਹਟ ਕਿਤੇ ਜਾਈ ਨਾ ਤੂੰ ਪੱਟ ਬੱਲੀ ਜਾਣੀ ਨਾ

ਹੀਂ ਸੱਟ ਨੀਰ ਨੇਤਰੋਂ ਉਛਲਿਆ ॥ ਹੋਇਕੇ ਉਦਾਸ
 ਭੈਰ ਉਡਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਤੇਰ ਬਾਬ ਲਾੜਿਆ ਨਾ ਜਾ
 ਵੇ ਮੈਥੋਂ ਹਲਿਆ ॥ ੨੮੦ ॥ ਨਾਥਿਤਾ ॥ ਭੈਰ
 ਕਰਦਾ ਜਵਾਬ ਇਕ ਧੜ ਨੂੰ ਖੜੀਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ
 ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀਰਗਾ ॥ ਇਖ ਵਾਂਗ ਪੀੜਕੇ
 ਨਵਾਲ ਕੀਤਾ ਮੇਰੇ ਤਾਏ ਹੋਗਿਆ ਨਤਾਨਾ ਕੀਤਾ ਚਿਤ
 ਨੂੰ ਖਮੀਰੀਗਾ ॥ ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਦਾਣਾਪਾਣੀ ਮੁੱਕਿਆ ਜਹਾਨ
 ਉਤੇ ਬੋਲਦਾ ਨਾ ਬੁਠ ਭਾਵੇਂ ਹੋਈਦਲਗੀਰਗਾ ॥ ਮੇਹੀ
 ਵਾਲਨੂੰ ਵਜੋਗ ਜਿਵੇਂ ਪੈਗਿਆ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘਾ ਬਿਰ ਕੋਟ
 ਰਿਹਾ ਦੱਸ ਪੀਰ ਤੇ ਫਕੀਰਗਾ ॥ ੨੮੧ ॥

॥ ਪਿੜੀਛੇਦ ॥ ਬੁੱਤਕਹੇ ਭੈਰਨੂੰਨਾ ਮੋਹਤੋੜੀਏ ॥ ਅਸੀਪ ॥
 ਦੇਸੀ ਤੇਰੀ ਸੁੱਖ ਲੋੜੀਏ ॥ ਛੱਡ ਕੇ ਤੇ ਪੀਆ ਮੈਨੂੰ ਕਿੱਥੇ
 ਜਾਵੇਂਗਾ ॥ ਆਸਣਾ ਦੇ ਬੰਡੇ ਕੜੇ ਦੇਸ ਲਾਵੇਂਗਾ ॥ ਤੇਰ
 ਨਾਲ ਫੇਰ ਕਦੇਂ ਜੋੜ ਜੋੜੀਏ ॥ ਬੁੱਤ ਕਹੇ ਭੈਰ ਨੂੰ ਨਾ
 ਮੋਹ ਤੋੜੀਏ ॥ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ॥
 ਕਾਲਜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਫੁਰੀ ਗੱਡਗਿਆ ॥ ਸੋਹਣੀ ਵਾਂਗ
 ਪਤੀਆ ਨੂੰ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ॥ ਬੁੱਤ ਕਹੇ ਭੈਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮੋਹ
 ਤੋੜੀਏ ॥ ਤੇਰੇ ਛੱਡ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਫਿਰ ਮਲੀਆ ॥ ਅੱਜ
 ਮੈਨੂੰ ਭੁਲ ਰਾ ॥ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਉਤੇ
 ਨਾ ਜਾ ਕਰ ਛੱਡ ॥ ਤੇਰੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮੋਹ ਤੋੜੀ
 ਏ ॥ ਰੂਹ ਕੁਮਲਣੀ ਪਾ ॥ ਤੇਰੇ ਬਾਬਰੇ ॥ ਰਿੜੀਆ

ਨੂੰ ਬਾਜ ਦੇਖ ਮਾਈ ਭਾਜਰ ॥ ਲਾਇਕੇ ਪਰੀਤ ਨਦੀ
 ਨਹੀਂ ਰੋੜ੍ਹੇ ॥ ਬੁੱਤ ਕਹੇ ਭੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮੋਹ ਤੋੜੇ ॥
 ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਗਲਾ ਭੁਲ ਗਯਾ ਮਾਰੀਆ ॥ ਚੰਨਣਾ ਨੂੰ ਮੋ
 ਟਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਮਾਰੀਆ ॥ ਰੁਈਂ ਵਾਂਗ ਪੀਆ ਮੇਰੀ
 ਜਿੰਦ ਤੋੜੀਏ ॥ ਬੁੱਤ ਕਹੇ ਭੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮੋਹ ਤੋੜੀਏ ॥
 ਜਾਣ ਤੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬੂਹਾ ਤੇਰਾ ਮੱਲਦੀ ॥ ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਪੀਆ
 ਨ ਕਦਮ ਹੱਲਦੀ ॥ ਸੱਜਣਾ ਦੇ ਨਾਲੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜੀ
 ਏ ॥ ਬੁੱਤ ਕਹੇ ਭੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮੋਹ ਤੋੜੀਏ ॥ ਕਵੀ ਜ
 ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਧੜ ਕੰਹਦੀ ॥ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਤੀਆ ਮੋ
 ਫੁੱਲ ਬੰਹਦੀ ॥ ਲਾਇਕੇ ਪਰੀਤ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇ ॥
 ਬੁੱਤ ਕਹੇ ਭੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮੋਹਿ ਤੋੜੀਏ ॥ ੨੮੨ ॥

ਜਵਾਬ ਭੋਰ ॥ ਪਿੜੀਛੇਦ । ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਚੁਟਾਸੀ
 ਪੈਗੀ ਮੋਹ ਨਾਲਰੇ ॥ ਸਿੰਗੀ ਰਿਖ ਜੇਹੇ ਫਸ ਗਏ ਜਾ
 ਲਰੇ ॥ ਹੋਜੁਗੀ ਮੁਕਤ ਜਿਵੇਂ ਧੰਨੇ ਜੱਟਦ ॥ ਭੋਰ ਆਖੇ
 ਧੜਨੂੰਤੂਕਿਓ ਪੱਟਦੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਮਹੇਸ਼ ਬਿਸਨੂੰ ਪਿੰਟਦੇ ॥
 ਰਾਮਚੰਦਲਾਇਨ ਤਗਾਦੇਮਿੰਟਦੇ ॥ ਚੰਦਰੀਜੁਬ ਨੁਤੇੀਨ
 ਹੀਂ ਹੰਟੀ ॥ ਹੋਜੁਗੀ ਮੁਕਤਿਜਿਵੇਂ ਧੰਨੇ ਜੱਟਦੀ ॥ ਲਾਉਤੇ
 ਚੜਤੈਂਤਾਂਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ॥ ਚੱਲਸੀਨਾਪੇਸ਼ ਹੁਣ ਜਵਾ ਹਾਰਿ
 ਆ ॥ ਤੇਰੇ ਚੌਲੇ ਨਹੀਂ ਇਕ ਘੜੀ ਕੱਟਦੀ ॥ ਹੋਜੁਗੀ
 ਮੁਕਤ ਜਿਵੇਂ ਧੰਨੇ ਜੱਟਦੀ ॥ ਜਾਣਾ ਜੇ ਸੁਰਗ ਨੀਤ
 ਸਾਫ਼ ਰੱਖਰੇ ॥ ਕਾਲਨੇ ਵਿਛੋੜੇ ਕੀਤੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ॥ ਤੋੜ

(੯੬)

ਦੇ ਤੂੰ ਮੋਹਕਿਉਂ ਜਹਾਨੇ ਪੱਟਦੀ ॥ ਹੋਜੁਗੀ ਮੁਕਤ ਜਿਵੇਂ
ਧੰਨੇ ਜੱਟਦੀ ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਅਖ ਤੇਰੇ ਕੰਮ ਆਉਗਾ ॥
ਮੋਹ ਬੇਈਮਾਨ ਗਲ ਫਾਹੀ ਪਾਉਗਾ ॥ ਚਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਜੱਗ ਨੇਕੀ ਖੱਟਲੀ ॥ ਹੋਜੁਗੀ ਮੁਕਤ ਜਿਵੇਂ ਧੰਨੇ ਜੱਟਦੀ ॥
ਚਾਰੇ ਹੀ ਤੁਛ ਅੱਜ ਨੇਰ ਹੋ ਗਿਆਲ ॥ ਜੰਡ ਤੇ
ਕਰੀਰ ਸਭ ਸ਼ੇਰ ਹੋਗਿਆ ॥ ਖੜੇ ਸੇ 'ਦੁਤਾਸ ਭਿਝਾਸ
ਖੱਟਦੀ ॥ ਹੋਜੁਗੀ ਮੁਕਤ ਜਿਵੇਂ ਧੰਨੇ ਜੱਟਦੀ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਸੰਗਾਰ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਭੁੱਲਗੇ ॥ ਸੋਢੀ 'ਸੋਢੀ' ਭੋਲ
ਵਿੱਚ ਰੁਲਗੇ ॥ ਚੱਲਦੀ ਲਾਪਾਸ ਆਹੋ ਨੱਕ ਵੱਡੀ ॥ ਸੋ
ਜੁਗੀ ਮੁਕਤ ਜਿਵੇਂ ਧੰਨੇ ਜੱਟਦੀ ॥ ਕੰ 'ਦੁਤਾਸ ॥ ੯ ॥
ਕਥਿਤ ॥ ਬਰਮੇ ਦਿ ਪਾਸ ਸਿ ਤੁਛ ਆਹੋ ਹੱਥ ਸੋਢੀ
ਤੇ ਸਿਵਾ ਕੋਲੇ ਜਾਇ ਬੀਸਾ ਬੰਦਲਾ ਉਠਾਈ ਸੀ ॥ ਆ
ਪ ਮਹਾਰਾਜ ਫੇਰ ਦਿਅਲ ਰੋਇਆ ਮੇਰੇ ਉਤ੍ਤ ਭਿਝਾਈ
ਕੋਲੇ ਬਖਸ਼ਾਇਕੇ ਲਿਖਾਈ ਸੀ ॥ ਆਹੋ ਕੇ ॥ ਦੇ ਲਾਲ ਰੋਲ
ਲਿਖਾਈ ਸਭ ਲੋਕਾ ਵਿਚ ਬੁਝੀ ਬਢੀਲਾ ਲਈ ਕਿਲੋ
ਕਲਮ ਲਿਖਾਈ ਸੀ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਸੋਢੀ 'ਦੁਤਾਸ ਲਿਖਾ
ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ॥ ਚੰਬਦੀ ਮੁਰੀਦ ਬੁਝਾਈ ਗ ਕਿਰਲੇ
ਸ ॥ ੧੮੮ ॥ ੧੮ ਦੁਹਿਰਾ ॥ ੧੮ ਦੁਹਿਰਾ ॥ ੧੮ ਦੁਹਿਰਾ
ਨੂੰ ਤੂੰ ਕਦੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਫੇਰ ॥ ਆਹੋ ਬਖਸ਼ਾਈ ਭੁੱਲੀ ॥ ਆਹੋ
ਤੇਰੇ ਬਾਝੇ ਸ਼ੇਰ ॥ ੧੮੮ ॥ ੧੮ ਕਥਿਤ ॥ ਨੇ ਚੰਬਦੀ
ਮਤ ਦੇ ਵੇਲੇ ਰੱਬ ਕਥੁ ਓਦੇ ਮੇਲੇ ਫੇਰ ਕੁਲ ਮੰਸਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਉਠ ਜਾਊਗਾ ॥ ਮਹਾ ਪਰਲੋ ਜੋ ਅਉ ਚੰਦ
ਸੂਰਜ ਉਠਾਉ ਜਲ ਥਲ ਹੀ ਬਣਾਉ ਇ ਸੁੰਨ ਹੀ
ਦਸਾਉਗਾ ॥ ਆਪ ਸੱਚਾ ਸਾਈ ਇਕ ਰਹੁ ਏਸ ਜੱਗ
ਉਤੇ ਕਰਕੇ ਸਬੁਤ ਬੁਧ ਰੂਹਾ ਨੂੰ ਮਲਾਉਗਾ ॥ ਐਤਨੀ
ਉਮੈਦ ਸਾਡੀ ਰੱਖਤੁ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਅੱਜ ਵਾਲਾ ਵੇਲਾ
ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਆਉਗਾ ॥ ੨੮੬ ॥ ਵੈਣ ਗੁਬਿੰਦੀ
ਭੈਣ ਕਾ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਬੀਰਨਾ ਤੂੰ
ਪੱਟ ਗਿਆ ਭੈਣ ਤਾਈ ਦੇਵੇਂ ਹੱਥ ਮਾਰਦੀ ਮੈਂ ਪੱਟਾ
ਉਤੇ ਜੋੜਕੇ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਬੀਰਨਾ ਤੂੰ ਭੈਣ ਗਿਆ ਛਾਤੀ
ਮੇਰੀ ਛੱਤੀ ਵਾਂਗ ਜਿਓਣਿਆ ਮੈ ਰਹੀ ਤੇਨੂੰ ਮੋੜਕੇ ॥
ਹਾਇ ਹਾਇ ਬੀਰਨਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਸੁੰਨ ਹੋਈ ਅੰਤਵਾਹੀ
ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਗਿਆ ਮੋਹੁ ਤੋੜਕੇ ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਿਧਨ
ਸਿੰਘਾ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਹੱਥ ਔਣਾ ਮਲਕੁਲ ਮੌਤ ਏਥੇ ਲਿ
ਆਸੀ ਬਿਛੋੜ ਕੇ ॥ ੨੮੭ ॥ ਦੂਸਰਾ ਵੈਣ ਭੈਣ ਕਾ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ਬੀਰਦਾ ਵਿਛੋੜ ਤੋੜ ਲੱਗਗੀ ਸਰੀਰਤਾਈ
ਪੱਟ ਗਿਆ ਜਿਓਣਿਆ ਚਮਨ ਵਾਲੇ ਬਾਰਨੂੰ ॥ ਚੁੜਾ
ਬਿੰਦੀ ਨੱਥ ਨੂੰ ਮੈ ਭੈਣ ਦੀ ਬੀਮਨ ਉਤੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਫੁਕਦੇ
ਵਾਂ ਚੰਦਰੇ ਸੁਹਾਗ ਨੂੰ ॥ ਹਾਰ ਤੇ ਸੰਗਾਰ ਹੋਰ ਸਿੱਟ ਦੇਉਂ
ਭੱਠ ਵਿਚ ਰਹੀਮੈ ਉਡੀਕਵੇ ਉਡ ਵੇਦੀਸੀ ਕਾਗਨੂੰ ॥ ਮੁਖ
ਤੇਸਪੈਦੀ ਅੱਜ ਫਿਰਗੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਪਿੱਟਦੀ ਗਵਿੰਦੀ
ਕੈਣ ਬੱਧੁਲੇ ਵਿਰਾਗ ਨੂੰ ॥ ੨੮੮ ॥ ਤੀਸਰਾ ਵੈਣ ॥

(੯੮)

ਸਵੈਯਾ ॥ ਰੋਂਵਈ ਬੀਰਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਤੀਰਨੂੰ ਦੁਖਾ ਦੇ ਸੀਰ
ਨੂੰ ਕੋਟ ਵੇਡਾਵੇ ॥ ਪਟਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਟਈ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਟਈਲਿ
ਖੀ ਨਾ ਮਿੱਟਈ ਜੋ ਤਕਦੀਰ ਕਹਾਵੇ ॥ ਮੁਖਚੋਂ ਬੋਲਕੇ
ਘੁੰਡੀਆਂ ਖੋਲਕੇ ਜਾਈ ਨਾ ਡੋਲਕੇ ਤੇ ਭੈਣ ਬੈਣ ਸੁਣਾ
ਵੇ ॥ ਛਤੀ ਵਾਂਗ ਵਜੋਗਾ ਹੈ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਨਾ
ਜਿਉਣਿਆ ਬੀਰ ਸੁਦਾਵੇ ॥ ੨੮੯ ॥ ਕਬਿਤ ॥
ਦਿੱਤਾਸੀ ਹੁਕਮ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਜਾਕੇ ਫੁਕਦੇਓ ਸੁਣਕੇ ਹੁਕ
ਮਭੈਣ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਚੁਟਉਂਦੀ ॥ ਭਾਰੀਭਾਰੀਮਜਲ ਸੁਗਈ
ਨਾਲ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਭੈਣਜੇ ਗੁਵਿੰਦੀ ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਅੱਗ ਲਾਂਉ
ਈ ॥ ਤੀਸਰੇ ਇਹਾਜੇ ਫੁੱਲ ਚੁਗੇ ਭੈਣ ਤੁੱਤੜੀ ਨੇ ਚੜਕੇ
ਤੇ ਵੇਲ ਫੁਲ ਗੀਗਾ ਮੈ ਬਹਾਂਉਈ ॥ ਮੀਮਸੇ ਦੇ ਵਿਚ ਘਰ
ਗਈ ਸੀ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਠੇਰਿਆ ਨਾ ਚਿੱਤ ਫੇਰ ਮੌੜਾਂ
ਵਿਚ ਆਉਈ ॥ ੨੯੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮਾਰਕੇਤੇ
ਮੌੜ ਫੇਰ ਛੱਡਿਆ ਕਬੀਲੇ ਤਾਈ ਓਡਿਆ ਤੇ ਛੁਟ ਭਾਈ
ਮੌੜਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਂਉਦੇ ॥ ਪੈਗਿਆ ਵਜੋਗਾ ਸੋਗ ਭਾਰੀ ਸਾਰੇ
ਔੜਾਂ ਵਿਚ ਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਉ
ਦੇ ॥ ਜਿਉਂਟੇ ਜੇਹੇ ਸੂਰਮੇ ਨਾ ਮਿਲਦੇ ਨੇ ਬਾਰ ਬਾਰ
ਦੋਸਤ ਪਿਆਰੇ ਰੋਇ ਰੋਇ ਪਛਤਾਂਉਦੇ ॥ ਦੁੱਲੇ ਵਾਂਗ
ਪਿੰਡ ਰੰਡਾ ਕਰਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਹਾਇ ਹਾਇ ਜਿਉਣਿ
ਆ ਹੁਜੱਕੇ ਤੇਰੇ ਆਉਦੇ ॥ ੨੯੧ ॥ ਵੈਣ ਬਿਸਨੇ
ਭਰਜਾਈ ਕਾ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਰੋਂਵਈ ਹੈ ਬਿਸਨੇ

(੯੯)

ਬੈਠਕੇ ਕਿਸਨੋ ਰੈਗਿਆ ਦਿਸਨੋ ਜੱਗ ਕਾਸਨੂੰ ਜੀਵਾ ॥
ਪਿੱਟਈ ਪੱਟਨੂੰ ਸੁਰਮੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾ ਦੇ ਛੱਟ ਕਿਕਰ
ਸੀਵਾ ॥ ਨੈਟਾ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਭੱਜਿਆ ਤੋੜ ਕੇ ਨਦੀਏਂ ਬੋੜ
ਕੇ ਤੇ ਨਾਮ ਤੇਰਾ ਹੀ ਲੀਵਾ ॥ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਫੇਰ ਨਾ
ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਤੇਰੇ ਹੱਥਦਾ ਪਿਆਲਾ ਮੈ ਕਦੋਂ ਪੀਵਾ ॥
॥ ੨੯੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਛਾਹੇ ਦਿੱਤਾ ਮੌੜ ਅਤੇਤਾਰ
ਪਾਈ ਮਲਕਾਂ ਨੂੰ ਟਾਪੂਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਚਿੱਠੀਆ ਪੁਚਾ
ਉਦੇ ॥ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫੇਰ ਹੋਗੀ ਹੈ ਖਬਰ ਯਾਰੇ ਬਾਹੁ
ਕਰ ਰਲ ਬਡਾ ਸੁਕਰ ਮਨਾਉਦੇ ॥ ਲੁੱਟਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜੱਟ
ਛੱਡਦਾ ਨਾ ਬਾਣੀਆ ਨੂੰ ਧੰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਨ ਸਭ ਦੀ
ਗਵਾਉਦੇ ॥ ਡੋਗਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ
ਸੂਹੇ ਸੂਹੇ ਬਾਟੇ ਅੰਗ ਆਪਣੇ ਲਗਾਉਦੇ ॥ ੨੯੩ ॥
ਕਬਿਤ ॥ ਫੇਰ ਤਕਦੀਰ ਯਾਰੇ ਆਈ ਹੈ ਨਰੈਣੇ ਸਿਰ
ਸਾਜਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਲ ਦਗੇ ਦੇ ਫੜਾਇਆ ॥ ਕਿਸਨਾ ਤੇ
ਅਤਰਾ ਜੋਸਕੇ ਦੋਵੇਂ ਬੀਰਬੀਰ ਹੋਇਕੇ ਮਸੇਰ ਸੇਰ ਜੱਟ
ਨੂੰ ਗਵਾਇਆ ॥ ਬੈਠ ਤੂੰ ਨਰੈਣਿਆ ਮੇਜਾਵਾਪਸ ਅਤਰੇਦੇ
ਕਿਸਨੇ ਨੇ ਏਹੁ ਮੁਖੋਂ ਬੋਲਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ॥ ਅਤਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲ
ਸਾਰਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਅਤਰੇ ਨੇ ਬੱਟ ਠਾਣੇਦਾਰ
ਨੂੰ ਬੜਾਇਆ ॥ ੨੯੪ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਿਸਨਾ
ਸੁਣਾਵੇ ਹਲ ਆਟਕੇ ਨਰੈਣੇ ਕੋਲ ਸਿੱਲ ਆਇਆ
ਘਰ ਦਾਰੂ ਰੱਜਕੇ ਪਿਆਉਂਦਾ ॥ ਲਾਈ ਨਹੀਂ ਡੇਰ ਲਿ

(੧੦੦)

ਅਇਆ ਠਾਟੇਨੂੰ ਝੜਾਇ ਬੱਟ ਕਲ ਬੈਰੀ ਆਟ ਦੇਖੋ
ਅਕਲ ਭੁਲਾਉਦਾ ॥ ਪੁੱਛਦਾ ਨਰੋਣਾ ਏਹੁ ਆਦਮੀ ਨ
ਕੋਹੇ ਕੋਹੇ ਦੇਖੀਂ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਗਾ ਤੂੰ ਕਮਾਉਦਾ ॥
ਖੇਡਦੇ ਸਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਤਰਾ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਹੋਇ ਬੇਈ
ਮਾਨ ਪੁੱਤ ਮਾਸੀ ਦਾ ਫੜਾਉਦਾ ॥ ੨੯੫ ॥ ਕਥਿਤ
॥ ਆਏ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਨੇੜੇ ਘੋੜੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਛੋੜੇ ਰੱਖ
ਕਰਦਾ ਨਬੇੜ ਕਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਹੀਂ ਮਾਰਦਾ ॥ ਹੋਣੀ ਸੂਰਮੇ
ਦੀ ਆਈ ਸਭ ਅਕਲ ਭੁਲਾਈ ਦਾਰੂ ਰੱਜ ਕੇ ਪਿਆਈ
ਜੱਟ ਹੋਇਆ ਸਰਕਾਰਦਾ ॥ ਆਏ ਗਿੱਦੜਾ ਦੇ ਭਤੇ ਜੀ
ਬੰਦੂਖ ਰੋਡੀਂ ਰੱਖੇ ਫੇਰ ਪਿਛਾ ਨਹੀਂ ਹਟੇ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਲ
ਲਕਾਰਦਾ ॥ ਧਰੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੋੜ੍ਹਾ ਲੋੜਾ ਪੈਗਿਆ ਕਿ
ਸਨਸਿੰਘਾ ਕਿਸਨਾ ਜੋ ਪਿਛੋਂ ਚੱਕ ਜ਼ਿਮੀ ਤੇ ਦਫ਼ਾਰਦਾ ॥
੨੯੬ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਚੱਬਦਾ ਹੈ ਦੰਦਬੰਦ ਕੀਤਾ
ਜਦੋਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਹੋਇਕੇ ਤੇ ਕਿਸਨਿਆ ਤੂੰ ਸਾਮਣੇ ਫੜਾ
ਉਦਾ ॥ ਫੜਕੇ ਬਚਾਲਿਓ ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੀਰ ਦੇਵਾਂ ਲੱਤ ਨਾਲ
ਚੱਲਦੀ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਸੁਣ ਉਦਾ ॥ ਮਿਲ
ਣੀ ਨਾ ਢੋਈ ਤੇਨੂੰ ਪਵੇਂ ਤੂੰ ਨਰਕ ਵਿਚ ਸੋਈ ਫਲ
ਲੱਗੁ ਜੇਹਾ ਅਮਲ ਕੁਮਾਉਦਾ ॥ ਅਮਲੀਂ ਨਬੇੜੇ ਫੇਰ
ਹੋਂਟਗੇ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਦਗਾ ਬੇਈਮਾਨ ਘਰ ਸਿੰਘਦਾ
ਲੁਟਾਉਦਾ ॥ ੨੯੭ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਏਸ ਤਕ
ਦੇਰ ਪੈਲਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਐਮਦ ਨੂੰ ਤੋਖੇ ਵਿਚ ਜਾਇਰਜ

(੧੦੧)

ਪੂਤ ਨੂੰ ਗਵਾਇਆ ॥ ਏਸੇ ਤਕਦੀਰ ਫੇਰਮਾਰਿਆ ਸੀ
ਜਿਓਂ ਟਾ ਮੌੜ ਸਹਿਰ ਹੰਸਾਰ ਫਾਵਾ ਗਲਵਿਚ ਪਾਇਆ
॥ ਸੋਈ ਤਕਦੀਰ ਅੱਜ ਕੂਕਦੀ ਥੀ ਮੇਰੇਉਤੇ ਏਸੇ ਤਕਦੀ
ਰ ਲੰਕਾਪਤੀ ਨੂੰ ਉਡਾਇਆ ॥ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮਕੂਫ ਖੇਡ ਹੋ
ਈ ਹੈ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜਿਉਂ ਟਾ ਮੌੜ ਵਾਂਗ ਵਿਚ ਪਿੰਜਰੇ
ਅੜਾਇਆ ॥ ੨੯੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਮੈਮੜੇ
ਦੇ ਬਿਚ ਫੇਰ ਫੜ ਲੀਤਾ ਕਾਧਲ ਨੂੰ ਪਾਇ ਪੈਰ ਬੇੜੀ ਤੇ
ਹੰਸਾਰ ਮੈ ਸਦਾਉਂਦੇ ॥ ਚਤਰਾ ਨਰੈਣਾ ਨਾਲ ਡੋਗਰ ਚ
ਨਗਰੇਦਾ ਕਰਿਆ ਹੁਕਮ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਏਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ॥
ਗਏ ਟਪੂਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰਜਿਥੇ ਕਿਸਨਾ ਸੀਮੌੜ ਰੈਂਦਾ ਚਿਰਾ
ਦੇਵਿਛੁੰਨੇਰੁੰਨੇ ਗੱਫੀਆ ਮਲਾਉਂਦੇ ॥ ਇਕਵਾਰਸਾਦੀ ਹੋਈ
ਮੌੜਨੂੰ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਰੁੰਨਾਜਾਰੋ ਜਾਰਹਾਲ ਖੇਲੂ ਕੇ ਸੁਣਾ
ਉਂਦੇ ॥ ੨੯੯ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਕਿਸਨਾ ਪੁੱਛੇ
ਚਤਰਿਆ ਦਈਂ ਸੱਚ ਸੁਣਾਇ ॥ ਜਿਓਂ ਟਾ ਕਿਥੇ ਹੈ ਗਿ
ਆ ਜੇ ਦੇਵੇ ਟੱਬ ਮਿਲਾਇ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਖਤ ਭੇ
ਜਿਆ ਤੋਂ ਚਾਚਾ ਫੜ ਜਿਉਂ ਟਾ ਸਿੰਘਵਾਚਾ ਲਗੇ ਕਾਲਜੇ
ਤਮਾਚਾ ਤੇ ਤੁਰਤ ਬੈਰੀ ਮਾਰਿਆ ॥ ਨਾਲ ਡੋਗਰ ਬਬੇਰੇ
ਠਾਣੇਦਾਰ ਜੋ ਉਚੇਰੇ ਪਾਇ ਸਭਨੂੰ ਬਖੇੜੇ ਤੇਜ ਕਿਸੇ ਨਾ
ਸਹਾਰਿਆ ॥ ਚਤਰਾ ਟਾਵੇ ਡਿਕਡੋਲੇ ਫੇਰ ਖਾਵੇ ਜਿਉ
ਣਾ ਫਵੇਚੜਜਾਵੇ ਕੋਲ ਬੈਰੀਆਂ ਪੁਕਾਰਿਆ ॥ ਜਿਉਂ ਟਾ
ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਜੋਗ ਰੋਗ ਲੱਗਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਸੁਰਮੇ

ਈ ਮੌਤ ਵਿਚ ਰੜਦੇ ਗਜਾਰਿਆ ॥ ੩੦੦ ॥ ਵੈਣ ਕਿਸ
 ਨੇ ਬੀਰਦਾ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਸੁਣਕੇ ਹੁਵਾਲ ਫੇਰ
 ਕਿਸਨਾ ਬਿਲਾਪ ਕਰੇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਜਿਉਣਿਆ ਤੂੰ ਪੱਟ
 ਕੇ ਬਗਾ ਗਿਆ ॥ ਤੇਰੇ ਜੇਹੇ ਸੂਰਮੇ ਨਾ ਫੇਰ ਕਦੇ ਹੱਥ
 ਔਣੇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਭਾਈ ਦਾਗ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾ ਗਿਆ
 ॥ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਸਾਂਝ ਅੱਜ ਮੁਕਰੀ ਜਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹਾਇ
 ਹਾਇ ਜਿਉਣਿਆ ਤੂੰ ਰੇਤ ਮੈਂ ਸਮਾ ਗਿਆ ॥ ਬੈਰੀ
 ਆਂ ਦੇ ਬੈਰ ਲੈਕੇ ਮਾਰਿਆ ਕਿਸਨਸਿੰਘਾ ਏਹ ਕਾਲਬੈਰੀ
 ਮੁਖ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਗਿਆ ॥ ੩੦੧ ॥ ਕਬਿਤ
 ਏਹੁ ਸਨਸਾਰ ਸਾਰਾ ਮੁੱਕ ਜਾਊ ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਲ
 ਬੈਰੀ ਆਣ ਮੁਖ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਸੀ ॥ ਨਦੀ ਦਾਵਹਿ
 ਟ ਜਾਣੇ ਰਾਹੁ ਸੰਸਾਰ ਵਾਲਾ ਪਾਟ ਜਾਵੇ ਵਾਹਾ ਫੇਰ ਕਿ
 ਸੇਨਾ ਿਲਾਇਆਸੀ ॥ ਪੰਜ ਤੱਤਕਾ ਸਰੀਰ ਜੀਨੂੰ ਬਿਰ
 ਕਰ ਮੰਨ ਦੇਨੇ ਆਖਰੀ ਦੇ ਵੇਲੇਤਤ ਤੱਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਾਇਆ
 ਸੀ ॥ ਐਮਦ ਅਗਿਆਨ ਗਿਆਨ ਜਿਉਣਾ ਹੈ ਕਿਸਨ
 ਸਿੰਘਾ ਸੋਈ ਜਿਉਣੇ ਗਿਆਨ ਮਾਰ ਐਮਦ ਉਡਾਇਆ
 ਸੀ ॥ ੩੦੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਿਸਾ ਪੂਰਾ
 ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਫੜਐਬਤੋਂ ਕਨਾਰਾ ਰੋਗਜਾਣ ਕੇਤੇ ਭਾਰ
 ਇਕ ਆਤਮਾ ਬਿਚਾਰਤੂੰ ॥ ਆਦ ਅੰਤ ਭਰਪੂਰ ਤੇਰੇ ਬਿਚ
 ਨਾ ਕਸੂਰ ਕਰ ਤਿਸਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਮਾਰ ਹੰਗਤਾ ਹੰਕਾਰ
 ਤੂੰ ॥ ਤੂੰ ਤੋਂ ਅਵਨਾਸ ਕਦੇ ਹੋਵਦਾ ਨਾ ਨਾਸ ਜੈਸੇ ਬਿਆ

(੧੦੩)

ਪਕਅਕਾਸਜਨਮ ਆਪਣਾ ਸੁਧਾਰ ਤੂੰ ॥ ਈਸਰ ਸਰੂਪਆ
ਪਤੁੰਗੀ ਹੈਂ ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਹੋਈਂ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮੁੰਦ
ਰਾ ਤੇ ਪਾਰ ਤੂੰ ॥ ੩੦੩ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਲੋਂਗੋਵਾਲ
ਪਿੰਡ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਿਚ ਮਾਲਵੇਦੇ ਰੇਗਲਾ ਚਰਾਮ ਜਿਥੇ
ਬਸ ਰਿਹਾ ਲਾਲਜੀ ॥ ਸੱਤਿਆ ਬਬੇਰੀ ਤੇ ਕੁਸੱਤਿਆ
ਜਾਣੇ ਬੋੜੀ ਬੋੜੀ ਮੰਗਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਕਰਨ ਪਿਰਤਪਾ
ਲਜੀ ॥ ਸੁੰਦਰ ਬਜਾਰ ਸਹੂਕਾਰ ਬਿਚ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਬੰਜ
ਰਮਦਾਸ ਮੈ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦਾ ਖਿਆਲਜੀ ॥ ਕਿਸਨਾ ਪ੍ਰਣਾ
ਮ ਕਰੇ ਸਾਰਿਆਂ ਕਵੀਸ਼ਰਾਂਨੂੰ ਓਮਰ ਛੁਟੇਰੀ ਗਿਆਨ
ਹੋਇਆ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਜੀ ॥ ੩੦੪ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਸਾਲ
ਉਨੀਸੈ ਬਵੰਜੇ ਬਿਚ ਕੀਤੀਹੈ ਕਤਾਬ ਪੂਰੀ ਜੈਸੀ ਸਾਡੀ
ਮੱਤ ਤੈਸੀ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਈਹੈ ॥ ਠਾਣਾ ਤੇਤਸੀਲ ਫੇਰ ਦੱਸ
ਦਾ ਸੁਨਾਮ ਬਿਚ ਰਿਯਾਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਜਿੱਥੇ ਸੱਤਿਆ
ਬਰਤਾਈ ਹੈ ॥ ਸੱਲਣ ਹੈ ਗੋਤ ਰੋਕ ਰੱਖੇ ਕੌਣ ਆਸਕਾ
ਨੂੰ ਗੋਤ ਕਾ ਬਿਆਨ ਉਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈਹੈ ॥ ਕਹੇਹੈ
ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜਾਤ ਚਮਿਆਰ ਮੇਰੀ ਸਾਰਿਆਂ ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ
ਨੂੰ ਬੰਦਨਾ ਉਠਾਈਹੈ ॥ ੩੦੫ ॥ ਦੇਹਿਰਾ ॥ ਸੈਰੀ
ਖੈਰਾ ਮੰਗਦੇ ਨਾ ਕੋਈ ਪਵੇ ਉਪਾਧ ॥ ਉਪਾਧੀ ਜੇ ਕਰ
ਪੈਗਈ ਜਨਮ ਜਾਉਗਾ ਬਾਦ ॥ ੩੦੬ ॥

ਸੁਈ ਸਾਰ ਜਿਸਕੋ ਅਧਰ ਬਿਛੋੜਾ ਬੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈ
ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ॥ ਕਥਿਤ ॥ ਰਾਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਖੇਡਾਂ

ਕੀਤੀਆਂ ਅਨੇਕ ਕੇਈ ਕਲਾ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ
ਚਲਾਈਆਂ ॥ ਅਗਨ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰੇਨੀਰ ਹੀ ਨਿਰਤ ਨਿਤ
ਟਿਕਟ ਦਖਾਇਕੇ ਤੇ ਕਰਨ ਬੜਾਈਆਂ ॥ ਰੇਲ ਨੰਦਨੇ
ਚਲਾਈ ਇਕ ਸੀਟਕ ਲਗਾਈ ਕਲਕੱਤੇ ਨਿਟਆਈ
ਦੇਸ ਦਿੱਤਿਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ॥ ਅੰਜਨ ਕਟਕ ਘਨ ਚਲਦਾ
ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਲਟ ਲਟ ਲਟ ਲਾਲਟੈਣਾਂ ਟਲ
ਕਾਈਆਂ ॥ ੩੦੮ ॥

ਇਤ ਕਿਸਾ ਜਿਉਣਾ ਮੌੜ ਸਮਾਪਤ

ਸੰਨ ੧੯੧੧

ਵਿਗਿਆਪਨ ॥

ਸਭ ਸੱਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹਮਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਪਰ
ਹਰਏਕ ਕਿਸਮਕੇ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਉੜਦੂ
ਵਗੈਰਾ ਮਾਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਸ ਸੱਜਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ
ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਵੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਲੀਤਾ
ਕਰਨ ॥

ਹਾਜੀ ਚਰਾਗ਼ਦੀਨ ਸਰਾਜ਼ਦੀਨ

ਪੁਸਤਕੋਂ ਵਾਲਾ ਲਾਹੌਰ ॥